

a nagy cél

IRTA:

L. MAGYARY JUDIT

L. MAGYARY JUDIT:
A NAGY CÉL

A NAGY CÉL

IFJÚSÁGI REGÉNY LEÁNYOK SZÁMÁRA

ÍRTA:

L. MAGYARY JUDIT

BUDAPEST, 1947

K O R D A R. T. K I A D Á S A

ELSŐ FEJEZET

A laboratóriumban még égett a villany. A szárnyas fehér ajtó homályos üvegén keresztül alig szűrődött át a fény. Némának és magánosnak tűnt fel a nagy hosszú, téglalakú helyiség. A homályos tejüveg féltékenyen titoktartó volt s csak a laboratóriumban égő villanykörte rideg, ezüst csillogása árulta el, hogy valaki még mozog és dolgozik az éjtszakában és a górcsővek, lombikok még ilyen késő órákban is munkában tartanak valakit, mikor álomban pihen az egész kórház.

Biztosan dr. Elekes — mondta magában az éjjeli ügyeletes ápolónő, aki gumicipőjében nesztelenül suhant tova a fehér kőkockával kirakott kínosan tiszta folyosón.

A lépcsőház nyitott ablakán besütött a hold és sápadt, szinte kísérteties fénybe vonta a kórház udvarát, és ezüstös ruhába bújtatta a fákat. Április közepe volt. A nappalok már langyosak, de az éjtszakák hűvös érintésűek, mint friss hegyipatak vize. A főápolónő egy kicsit megborzongott, ahogy lehaladt a lépcsőköpen.

Reggel hét órakor dr. Elekes veszi át az inspekciót a női osztályon és most éjjel két órakor is dolgozik...

Egy kissé megcsóválta a fejét. Keményített fátyola, mint a galamb élettelen szárnya, úszott utána a rosszul világított lépcsőház homályában. Középkorú nő volt, kerek arcú, piros és egészséges, minden különösebb álmok és vágyak nélkül. Becsületes munkaerő, semmi más, így dr. Elekes túlzott munkavállalása érthetetlen volt számára.

Mohó, mint minden fiatal!... Intézte el magában egy kurta kézlegyintéssel, ahogy körútja végén belépett az irodába, hogy feljegyezze észrevételeit.

Dr. Elekes bizonyára elmosolyodott volna, ha a főápolónő megjegyzését hallja . . . talán még egy jókedvű nevetést is engedélyez magának, mielőtt visszahajol munkája felé.

Igaza van a főápolónőnek, még fiatal és a mohóság a fiatalság tulajdona, de hát éppen addig kell mohónak, kitartónak, fáradhatatlannak lenni, míg tart ez a láz, ez a mohóság . . . Addig kell vasszorgalommal dolgozni, míg belülről fényesen, magasra szökkenve hevíti és kergeti a tudás vágya, mely újabb és újabb győzedelmes erőt, fegyvert ad egy orvos kezébe.

Fáradt szeme hirtelen az órára téved. A nagy fehér porcellánarcon a mutató a kettősön piheg, mint egy nyugtalan szívverés. Siet, fut és nemsokára vége az éjszakának.

Dr. Elekes leteszi kezéből jegyzeteit és egy pillanatra kiegyenesíti sajtó derekát. Hirtelen friss, szabad levegő után vágyik. Leakasztja az ajtó fogasáról felöltőjét és kitarja a laboratórium nagy, kertre nyíló ablakát. Jól esik a hűvös, hideg levegő. Kemény nap áll mögötte. A kórház tömve betegekkel. Még a különszobákban is újabb ágyakat kellett felállítani. Dr. Sipossal alig győzik a munkát. Az igaz, hogy az igazgató ígért új segítő munkaerőt, de az még máig sem érkezett meg . . . Ő maga már két hete négy ember helyett dolgozik és minden öröme, minden pihenője ez az éjszakai megfeszített munka, a kísérletei, melyektől annyi sikert és eredményt várt! . . .

Ó, nem a maga részére! . . . Saját maga jutott mindig a legutoljára eszébe; de minek is jutott volna?! . . . Nincs családjá, nincs senkije egy kis gimnazista unokahúgán kívül, aki ebben az évben érettségizik, egyedül áll a világon, olyan egyedül, hogy erre még gondolni sem jó . . .

Minek neki siker?! . . . Elég neki a munkájáért kijáró szerény elismerés is. Nem vágyott hírnévre, sem különösebb dícséretekre. Egyszer látott egy kislányt . . . ó, azóta már sokat, sok gyermeket látott ebben a szörnyű betegségben, mely előtt tehetetlenül álltak az

orvosok. De ez a kisfiú egyik legjobb barátnőjének egyetlen kincse volt. Gyermekparalízis volt az orvosi verdikt és jött a mérhetetlen szenvedés, mely az egészséges, vidám gyermekből szálanalmas roncsot formált. Azóta nincs nyugta, azóta virrasztja át az éjtszakát itt a laboratórium magányában, fáradva és dolgozva, nem csüggedve a sokszor eredménytelen éjtszakák után.

Tudta, hogy őt jobban figyelik, jobban bírálják, erősebben mérlegelik és sóvárabban szeretnének hibát találni benne, mert nő!... Igaz, hogy manapság már nem ritkaság a női kórházi orvos. Már megszokott, elismert, bevett dolog és mégis, egy nőnek mindig kényesebb helyzete marad, mint egy férfinak. Ha hibát követ el, könnyebben és szívesen olvassák rá, „hiszen nő volt”!...

Már az ápolónők is szívesebben dolgoznak együtt férfi orvosokkal. Inkább elismerik felettük valónak,akitől elfogadják a parancsot. Őt különben sem szeretik. Zárkózott, szófukar, szótalan, ahogy véletlenül meghaltott egy róla alkotott véleményt!... Nem törődött vele. Ha magános kis szobájában lehetett, lehullt róla ez a magára merevített közömbös hidegség álarca. Itt az orvosi fehér köpenyeggel együtt levetett magáról minden rideg tartózkodást, megközelíthetlenséget. Itt e zárt négy fal között nem volt más, mint egy magabízó, bájos fiatal leány, aki első tanulója volt az iskoláknak és most harmadéves gyakorló orvosa a város egyik jónevű magánkórházának.

Egy kis skatulyaszerű szobácskája volt az épület bal szárnyában, mely mélyen belenyúlt a szépen gondozott árnyas fájú kertbe. Ha kinyitotta az ablakát, egyik dús lombú platánfa ága majdnem érintette az ablakfáját. Egyszerű kis otthont látott a platánfa bekandikáló ága. Katonás sorrendben sorakozott ott minden. A vakító fehér falakon két lágy tónusú akvarell kép, még hajdani boldog otthonából való. Édesanyjától maradt reá a világos cseresznyefa íróasztal, egy ruhás szekrény, két tengerzöld huzatú karosszék és egy alacsony, üveges könyvszekrény telve orvosi szakkönyvekkel, tudományos

folyóiratokkal. Az íróasztalon egy karcsú fehér kristályváza állott egy csokor mimózával. Barátságos, meleg kis zug volt, pedig hiányzott belőle a kényelem és puhaság. Látszott mindenben, hogy aki e szobát lakja, nem kifelé, hanem befelé él és nem ad sokat a kívülvilágra.

Jó is volt a fárasztó napi robot és sokszor a késő éjszakába benyúló munka után hazatérni ebbe a kis szobába...

Hirtelen ez jutott eszébe dr. Elekesnek, ahogy a néma csendet keresztülvágtá az óra ütése... Félhármat mutatott a kerek óra-arc a falon, s mintha enyhe szemrehányást is küldött volna éles hangjával a fiatal nő felé... Mindjárt itt a hajnal és kezdődik az új nap!...

Igaz, sóhajtottá dr. Elekes és elzárta kulccsal a jegyzeteit. Most érezte csak, hogy milyen fáradt... Szorosabbra vonta össze magán köpenyegét és kilépett az ajtón.

A folyosókon tompítva égett egy gyengefényű villanykörte. Dr. Elekes nem találkozott senkivel, ahogy lesietett a széles lépcsőkön és balra kanyarodott a mellékfolyosóra.

A lakása ajtajának zárjába egy kis összehajtogatott cédula volt dugva.

Dr. Elekes arcán futó mosoly suhant keresztül, ahogy kihúzta és zsebébe csúsztatta. Szinte kívülről tudta a cédula tartalmát. Nem egy ilyen levélke várta már a késő éjszakai virrasztót... Lassan fordította meg a kulcsot és belépett a szobába.

Felkattintotta a villanyt, letette köpenyét, bekapcsolta a villanyfőzőjét s csak azután vette elő a kis összenyomott cédulát köpenye zsebéből. Előre ismert minden betűt, minden szót, amit olvasni fog...

„... már megint hiába kerestelek!... Megvettem a két jegyet a szimfónikus hangversenyre. Csak ügyvelbajjal jutottam hozzá... Biztosra vettem, hogy itthon találalak, hiszen megígérted!... De helyette zárt ajtóra leltem. Elrontottad ezt az estémet is!... Örülj ennek!...

Norbert.”

Dr. Elekes Ilona kezéből kifordult a kicsiny cédula s mint élettelen falevél hullott a padozatra. Fáradt volt, hogy utánahajoljon. Mozdulatlanul ült fejét megtámasztva a karosszék zöld selymén. Igaz, megígérte Norbertnek, hogy ma itthon marad, hogy is felejtette el?! . . . Megígérte, hogy elmegy vele a szimfónikusok hangversenyére, hogy egy szabad estét engedélyez magának, mikor egy kis megállást parancsol túlhajtott, lázas munkaütemének . . . Hogy is felejtkezett el erről, hogy is ronthatta így el Norbert örömét?! . . .

Norbert?! . . . Hirtelen maga előtt látta az életteljes, barna férfiarcot, a magas, karcsú alakot a fehér orvosi köpenyben, ahogy először találkoztak. Nem valami barátságosan nézte, irtózott a női kollegáktól, nem sokra becsülte a női erőt, de később egészen más lett a véleménye. Ez jóval később volt . . . akkor kissé gúnyosán, egy kis csúfondárossággal hangjában mutatkozott be.

— Dr. Kiss.

— Dr. Elekes.

A két szempár egymásba mélyedt és könnyörtelen élességgel bírálta és boncolgatta egymást. Egyik sem sütötte le szemét, mindkettő akaraterős, kemény, öntudatos pillantással nézte a másikat.

— Remélem, szeretni fogja itt nálunk . . . — mondta végre a férfi.

— Remélem, — felelte dr. Elekes és ezzel a jég meg volt törve. De azért a kollégákkal való érintkezése és társalgása sokáig táncolt a fagyponthoz körül. Dr. Elekes fiatal kora dacára kijárta már a szenvedések iskoláját. Tízéves volt, mikor elvesztette forrón szeretett édesanyját. Édesapját nem is ismerte. Születése előtt halt meg hirtelen. Édesanyja volt mindene . . . Úgy csüngtek egymáson, mint szőlőfürt a tőkén. Halála a szenvedések leírhatatlan mélységeibe rántotta a még gyermek Ilonát. Csak a hit, a lelkében élő Istenbe vetett hite tudta újra felszínre hozni halódó életkedvét. Megígérte édesanyjának, hogy nem lankad, tovább megy a megkezdett úton. Édesanyja akarta, hogy orvos, jó orvos

legyen. Az lett! Ő maga is az akart lenni, ha már senkije sincs, hadd legyen a szenvedő betegek segítsége. Erikát, az édesanyja testvérének leányát, kis unokahúgát alig ismerte. Erika is árva volt és az egyetlen élő rokona. Néha irogatnak egymásnak, de látni össze-vissza, ha kétszer látta... egy iskolai ünnepélyen és egy karácsonyi vakáción, mikor Erika meglátogatta a kórházban. Hirtelen magasra nyúlt leányka volt akkor. Sűrű szálú fekete haja szabadon röpködött alacsony fehér halántéka felett. Szemét legtöbbször lesütve tartotta, de ha felvetette, különös zöldes pontocskák fénylettek a szürke iriszekben. Szép leány lesz, ha felnőtt!... állapította meg Ilona tárgyilagosan, de nyomban el is felejtkezett Erika létezéséről, mikor betevődött utána a kórház kapuja.

Erika úgyis csak kötelességből látogatta meg. Iskolai egyenruhája egyetlenül állott vékony szegletes testén. Még csak tizenötéves volt s ő meg akkor került gyakorló orvosnak a kórházba. Most már tizennyolc éves, s azóta nem látta. De Erika nem hasonlított rájuk!... Semmiben sem emlékeztette forrón szeretett édesanyjára. Nem csoda, ha ebben a mérhetetlen nagy, fájó magánosságban jól esett Norbert ébredő szeretete... Volt valaki, aki megbízott benne, aki tanácsait kérte, társaságát kereste. Jó barátok lettek s később Norbert megkérte a kezét. Ennek már egy éve... Nem csodálkozik, hogy Norbert türelmetlen és néha kesernyés a hangja...

De mire is vár?... Miért nem házasodtak már össze? Ha erre gondolt, heves ellenkezés ébredt fel benne... Érthetetlen, megnevezhetetlen ellenkezés... Pedig szerette Norbertet, szerette az ő egyenletes, nyugodt, megbízható anyáskodó szeretetével, de valamit még jobban szeretett, a hivatását!... Tudta, ha férjhez megy, már nem szentelheti teljesen, maradéktalanul magát kutatásainak. Félelme lesz és ettől irtózott a legjobban...

Lelke maradéktalanul a hivatásáé volt, az orvosi tudományé, mely végtelen távlatokban hívogatólag tárult sóvár szemei elé.

— Te nem szeretsz engem, mondta sokszor Norbert. És ez igaz is volt! . . . Szerette, de nem azzal a hévvel és lankadatlan kitartással, mint a munkáját, melyben felolvad minden kis idegszála, egész lénye . . . Ezért feledkezett meg ma is a hangversenyről, az ígértéről, Norbertről . . .

Rossz voltam . . . suttogta magában. Majd holnap kibékítem . . . s amíg a felforrt teát kiöntötte a csészébe, vőlegényére akart gondolni és nem tehetett arról, hogy a következő percben a mai nap kísérletének eredményét fontolgatta magában. Majd holnap! . . . Ismételte el magának, mielőtt elaludt, de most sem Norberthez szálltak gondolatai, hanem munkája folytatásához.

II. FEJEZET

A reggel hamar eljött. Alig aludt mély, álomtalan alvással egy-két órát Ilona, a hajnal már kiteregette arannyal átszőtt gyöngycsillogású fátylait a sápadt, halványkék égboltra. Rigók füttye csendült fel a kertben. Egy éppen az Ilona szobájához közel eső platánfát választotta ki lakhelyül. Ébredezett a kórház. A kavicsos úton ápolónők gumitalpú cipője suhant keresztül nesz-telenül, csak egy-egy hangfoszlány hatolt be a nyitott-ablakú szobába, ahogy köszöntötték egymást.

Ilona már kicsiny mosdófülkéjében zuhanyozta magát. Arcán látszott az éjtszakázás és kevés alvás. Sápadt volt és szemei alatt árnyékok borongtak. Hullámos szőke haja hátrasímítva pihent szép alakú fején. Szemei világosak és tiszták voltak, mint egy hegyi-forrás vize, melynek nyugalalmát még nem kavarta fel idegen elem. Barátságos, józan, nyugodt tekintetű szeme volt, sokszor csodálkozó és tágranyílt, mint egy gyermeké, ha olyasmiről hallott, ami távol esett az ő céltudatos, komoly, szinte puritán életétől. Egyetlen, magának megengedett szórakozás a sport volt. Úszás és tenisz. Ilyenkor úgy érezte, hogy nem a munkában megérett, zárkózott, magába mélyedt orvos többé, hanem a régi időkbe visszanyúló Elekes Ilona, aki a gimnázium legjobb tanulója s egyben minden sportban a legügyesebb ifjú növendéke volt, aki lobogó szőke hajával szaladt a labdák után.

Most, ha néhanapján a kórház jól ápolt teniszpályáján fel is tűnik karcsú, magas alakja, akit megtapsolnak kollégái egy-egy jól sikerült ütés után, már nem érez olyan viharos örömet, mint régen.

Kinőttem belőle, gondolja magában és maga is el-

nevette magát ezen a képtelenségen. De azért ritkábban vett teniszütőt a kezébe és akkor is csak Norbert határozott unszolására.

— Egész besavanyodott vénkisasszony leszel! — zsörtölődött vele a vőlegénye, s miután egy könnyelmű pillanatában megígérte, hogy a felesége lesz, igyekezett a kedvében járni...

De vajjon tényleg könnyelmű volt, mikor annyi unszolás után végre igent mondott?!...

Ezen a kérdésen sokszor eltöprengett. Érezte, ha annyit fontolgatja, latolgatja ezt a kérdést, akkor nem is fakadhat igazán mélyről, mert hiszen a szeretet, ha igazi érzelmekből születik, nem kérdezi, ki vagy?!... Mi vagy?! Honnan jöttél?! Miért jöttél?!... Hanem csak szeret, mert így parancsolja a szíve.

A szíve?!... Itt ennél a pontnál Ilona bűnösnek érezte magát. A szíve... ó, az a szív éppoly nyugodt volt Norbert jelenlétében is, mint magános pillanataiban. Semmivel sem vert hevesebben a férfi közelgő lépteinek hallatára és keze sohasem lendült siető mozdulattal fejéhez, hogy megigazítsa haját vagy púdert hintsen az arcára.

Nem, pedig jól esett, ha ott volt körülötte. Jól esett, ha arra gondolt, hogy van a világon valaki, aki számon tartja az ő létezését. Akihez tartozik. Nem az unalom, férjhezmenési vágy sodorta a férfihoz, mint annyi nőt, hanem az otthon... az otthon utáni vágyakozás. Az a mélységes óhaj, hogy egyszer, mikor munkájában kifárad, mikor tudásának javát átadta már az emberiségnek, mikor a nagy cél, amiért minden igazi orvosnak küzdenie kell, hogy valami újjal, hasznossal gyarapítsa a gyógyítási lehetőségeket, már nem az övé, hanem az egész orvostudományé, mikor léptei kezdik fáradtabban venni a tempót és helyét lassan-lassan átadja egy fiatalnak, egy új friss fáklyahordozónak... akkor legyen valaki, aki őt otthon várja, akivel együtt ülnek majd a lámpa ezüstös fénykörében és elbeszélgetnek a múltról, életük lejátszott értékes pillanatairól.

Ezért kellett neki Norbert, hogy legyen egyszer hová hazatérnie.

És jó lesz, ha az a férfi, aki akkor majd az otthon melegével várja . . . Norbert lesz! . . . Jó lesz majd megfürödni szemének meleg, elismerő fényében és leélni vele együtt az életet . . .

Soha nem gondolt még férfira az otthonnal kapcsolatosan és sohasem tudta Norberten kívül mással elképzelni az öregséget. De addig, míg mindketten fiatalok, éljenek a munkának. És ha össze is kelnének, a házasság ne legyen akadály munkájukban. Ne legyen az élet az elpocsékolott évek láncolata . . . Hogy Norbertnek más lehet a nézete, más lehet a felfogása, hogy mindent csak arra az időre építsen fel, mikor deresedik már a hajuk és lépteik kezdenek bizonytalanokká válni, nem is gondolt . . . Nem akart gondolni . . . Norbert szereti, ő is szereti Norbertet, lehetetlenség, hogy ne értsék meg egymást és holmi éretlen kicsinyességen kisiklódjék szépen elgondolt életük! . . . Mint most is, ez a hangverseny . . .! Bosszantó, hogy így megfélemeztem róla, gondolta, ahogy frissen vasalt fehér köpenyében végigment a kórház főépülete felé az udvaron. Majd beszélek vele, ahogy egy kis szabadidőm lesz! . . .

A nagy, üveges forgó ajtóban a főápolónővel találkozott. Arca piros volt és felhevült. Az udvar végében álló házi mosoda felé tartott. Az udvarias köszönés után hozzátette: — Az igazgató úr már egy félórája itt van! . . . Nagytakarítást tart — tette hozzá enyhe gúnnyal. — Minden a feje tetején áll.

Dr. Elekes úgy tett, mintha nem hallott volna semmit. Magában csodálkozott, hogy az igazgató, aki öreg és távol lakik a kórháztól, ilyen korán már látogatást tesz náluk. Csak nem ment innen valami panasza?!. . . gondolta elmerülten. Tudomása szerint minden a legnagyobb rendben folyt és sehol semmi egyenetlenkedés sem volt hallható. Egy pillanatra kíváncsiság fogta el, hogy felmenjen az emeletre, benyisson az igazgatósági irodába, mintha nem tudna semmiről . . . De nyomban el is vetette ezt a gondolatot. Nem az ő

dolgal... Könnyedén vállat vont és lenyomta a betegszoba kilincsét. Ebben a pillanatban eltűnt belőle a nő, a kíváncsiskodó ember, csak orvos volt, semmi más, aki szívvel-lélekkel a hivatásáé...

Két és félóráig járta a betegszobákat. Egy új beteg ágya mellett majdnem egy félórát töltött. Meghallgatta ideges panaszait és igyekezett megnyugtatni...

Reggelizni is elfelejtett. A kórházi folyosó órája tizenegyet mutatott, mikor végre az iroda felé tartott. A kőkockákon napfény táncolt. A nyitott ablakokban muskátlik virágoztak. Már majdnem elérte az irodát, mikor sietős lépteket hallott háta mögött és valaki reá szólt.

— Dr. Elekes, kérem az igazgatósági szobába. — Ilona megtorpant. Most jutott csak újra eszébe, amit a főápolónőtől hallott. Nagytakarítás!... Vajjon miért jött az igazgató?!... Kire húzták rá a vizeslepedőt!... Mi lehet a vétség?!... És miért van reá szükség?!...

Egy pillanatig emlékezetében végigfutott az elmúlt heteken. Nem történt-e részéről valami hiba, mulasztás?!... De nem, minden zökkenő nélkül ment a munka, őt nem terheli semmi felelősség...

Könnyű léptekkel sietett fel a második emeletre és nyitott be a nagy igazgatósági szobába. Már mind együtt volt a kórház vezetősége. Norbert azonnal megmozdult jöttére. Nyúlánk, fehérköpenyes alakja elvált a többitől és eléje sietett...

— Gyere, itt van egy üres szék... Már egy negyedórája, hogy egybehívtak. Az öreg jött látogatába — tette hozzá tiszteletlenül. — És most úgy várjuk, hogy mit akar mondani, mint egy színelőadást!

Ilona arca megrándult. Nem szerette Norbertnek ezt az üres, léha hangját. Elfogadta az üres széket és körülnézett. A nagy, téglalakú szobában együtt voltak mind az orvosok. Az asztal mellett az öreg dr. Veres ült mélyen vitázva a melléje beosztott dr. Bereccel. A két főápolónő a szoba egyik sarkában beszélgetett, míg Mihályi, az alorvos természettudományi vitába bo-

csátkozott dr. Székellyel, a sebész főorvossal. A levegő tele volt fojtott várakozással és kíváncsisággal.

Tizenegy óra tíz perckor felnyílt az ajtó és belépett dr. Sármási, az igazgató. Hatvan és hetven év közötti kicsiny, fürgé, élénk temperamentumú, kopasz emberke. Egyedül jött és mielőtt elfoglalta helyét az asztalnál, alaposan körülnézett.

— Jó napot, uraim! Mind együtt vagyunk?! — S miután kielégítő választ kapott, leült a zöld posztóval fedett asztal főhelyére.

Néma, dermedt csend lett. Ilona szeme végigfutott az arcokon. Mindegyiken feszült várakozó kíváncsiság, még Norbertén is, aki nem szerette az ilyen hűhókat, színpadiasságokat, ahogyan nevezte.

— Uraim, rövid akarok lenni — kezdte élénk hangon az igazgató. — A központból utasítást kaptam, hogy vállalatunk egyik, eddig egészségügyi segítség nélkül hagyott telepére orvost küldjek. Azért hívtam egybe önöket, hogy közösen határozzuk el, hogy ki legyen az illető?... A megbízatás három évre szól! Tudom, erre senki sem vállalkozik örömmel! Egy orvos számára sem csábító egy ilyen állás. Más a város, mint egy elhagyott, elfelejtett, kultúra nélküli kis zug, de meg kell lenni!... Három év nem a világ!... A vállalat anyagilag kárpótolni fogja az erre vállalkozó orvost. Természetesen a fiatalabb orvosok közül kell hogy kikerüljön a vállalkozó. A telep, ahová megy, fakitermeléssel foglalkozik. Nagyszámú munkást foglalkoztat, természetesen hozzá kell számítani ezek családját is. Mivel a közeli falunak sincsen orvosa, könnyen meglehet, hogy az újonnan jöttre fognak ők is szorulni. Pihenésre, tétlenségre tehát nem lehet számítani!... Nem lesz ott más, csak munka és munka!... Nos uraim, ki vállalkozik rá?!

Feltolta szeméről a szemüveget és úgy nézett körül a nyugalomra kényszerített arcokon. Mély csend következett szavaira. Feszült, beszédese csend... Ilona hirtelen úgy érezte, hogy fojtó, fülledt meleg van a szobában, holott fázott a reggel, mikor átjött az udvaron.

Az igazgató megmozdult, levette szemüvegét, megtörölte és visszacsúsztatta orrára.

— Úgy, hát senki?! — mondta csendes körülme-nyességgel. — Erre számítottam. Utóvégre nem lehet rossznéven venni, ha mindenki úgy gondolkozik, hogy nem bolond, hogy kettévágja karrierjét és eltemetkez-
zék egy elfelejtett kis faluba három esztendőre. Így hát egyenkint kell felszólítanom önöket. — Felemelte fejét és körülnézett.

— Dr. Sipos!

A kicsiny, kövér, puffadt arcú orvos tiltakozva emelte fel kezét.

— Sajnálom kérem. Nős vagyok, három gyermekkel, kettő iskolaköteles és...

Az igazgató új nevet szólított.

— Már tizenkét éve vagyok a vállalat kórházának orvosa — volt a válasz. — Negyvennyolc éves vagyok. Vannak nálam fiatalabbak is.

Mindenkinek volt elfogadható kifogása. Ilona önkénytelenül is megremegett. Ő volt itt a legfiatalabb és legkésőbben kórházhoz került orvos. Ő és Norbert. De Norbertnek ott az édesanyja!... Az édesanyja, aki él-hal a fiáért és a városi életért!... Érezte, hogy Norbert keze figyelmeztetőleg karjára csúszik, mintha vissza akarná tartani valamitől...

Mit feleljen, milyen kifogást találjon, ha az igazgató neki teszi fel a kérdést?!... Neki nincsen édesanyja, nincsen családja, nincsen, akit gyámolítania, féltenie kelljen!... Egyedül áll a világban, nincs senkije, csak Norbert!... Norbert és a hivatása, kutatásai, a nagy cél, amely eddig is bűvös hatalmában tartotta s lefoglalta életének minden szabad pillanatát. Ott, azon az elhagyott, kultúra nélküli kis helyen, nem tudná folytatni kísérleteit, életének nagy munkáját, ott el lenne vágva mindentől...

Rohanva száguldott ereiben a vér, könnyű szédü-lést érzett a fejében, önkénytelenül is a nyakához kapott és szinte kódón keresztül hallotta az igazgató hangját, ahogy Norberthez fordul.

— És ön, dr. Kiss?!

Ilona kényszerítette magát, hogy felnézzen. Norbert arca ideges volt és mogorva. Nyakán megfeszültek az izmok, ahogy felelt.

— Idős édesanyám van, akin a nyáron szemoperációt kell végrehajtani. Senkije sincsen rajtam kívül. Egyetlen támasza vagyok.

Az igazgató arca kemény lett és kifürkészhetetlen.

— Most önön a sor, dr. Elekes. Kíváncsi vagyok, minő kifogást talált ki ennyi idő alatt?!

Ilona várta a kérdést, készült rá és most mégis fegyvertelenül találta. Nem gondolt üres kibúvókra, mert mindig megvetette a hazugságok mögé menekülő embert, légből kapott kifogáson tehát nem törte a fejét. Egyetlen gondolat foglalkoztatta, amíg feszülten hallgatta a feladott kérdéseket és válaszokat, hogy miképpen értesse meg az igazgatóval, hogyan magyarázza meg neki, hogy mit és mennyit veszítene azzal, milyen határtalan lelki szenvedésbe kerülne lemondania kísérleteinek további folytatásáról. Kutatásaitól sokat remélt, várt s valósággal nem tudta elképzelni az életet a laboratórium csöndjében eltöltött éjszakák nélkül. Úgy kellett számára ez az erőt megfeszítő harc a nagy cél eléréseért, mint éhezőnek és szomjúhozónak a kenyér és víz. Második énjévé vált... és most csak egyszerűen, közömbös emberi parancsra itthagynon mindent... törjön ketté összes reménye?!... Mert hiszen mi mást jelenthetne számára ez a három esztendő egy világtól elfelejtett kis faluban, mint teljes kikapcsolódást eddigi életéből és tudományos munkájából?!...

— Dr. Elekes, várom a válaszát! — hangzott az igazgató száraz, színtelen hangja.

Ilona felkapta fejét és rémülten érezte, hogy nem tudja, mit is válaszoljon?! Egy percre szeme végigsuhant az egybegyültek arcán, Norbert intő, figyelmeztető pillantásán, megpihent a nyitott ablakon át bekandikáló hatalmas diófa ágain. Ebben a gyötrő percben észrevette, hogy a levelek már nagyobbak egy kisgyermek hüvelykujjánál, majd szembenézett az igazgatóval.

— Egy kísérleten dolgozom. Éjjelente fontos kutatásokat végzek. — Érezte, hogy hangja erőtlen. Norbert halk, suttogó szavát hallotta háta mögött.

— Folytasd, lehetetlen, hogy elmenj, mondj bármit! — De Ilonának nem volt más kifogása, mint amennyit már elmondott. Az nem lehet ok, hogy a városban érzi jól magát, hogy eddigi életét a nagy kőházak és négy fal között töltötte.

Az igazgató levette orráról a szemüvegét és jóindulatúlag nézett Ilonára.

— Három év nem jelent sokat, kivált önnek nem, dr. Elekes. Ön nagyon értékes munkaerő, de a legfiatalabb orvos a kollegák között. Három év után folytathatja ott, ahol abbahagyta, van ideje bőven... Jelenteni fogom a központnak, hogy ön vállalta a megbízatást.

Hátratulalta székét és rövid köszönés után, mielőtt Ilona magához térhetett volna, már ki is sietett a szobából.

Hatalmas hangzavar maradt utána. Norbert megragadta a kezét.

— Hogy tehetél ilyet, Ilona?!... Miért nem tiltakoztál kézzel-lábbal?!... Most azonnal az igazgató után mégy, még elfoghatod a személyzeti irodában és megmondod, hogy tévedett!... Veled nem lehet úgy intézkedni, mint egy élettelen bábbal... Meggondoltad, mit jelent ilyen elhagyatott helyen orvosnak lenni, a legnagyobb nélkülözések, nyomor között, ahol minden órában talpon kell lenni, mert azoknak a nyomorult embereknek mindig van valami bajuk és ha egyszer orvost kapnak, nem mennek le a nyakáról!... Lehetsz ott orvos, dajka, ápolónő egy személyben, ... nem, köszönöm, én ebből nem kérek!...

Sokszor egész kicsi dolgok döntik el az ember jövőjét, sorsát. Meggondolatlanul kiejtett szavak, leplezetlenül megmutatott hideg részvétlenség, keményszívűség... Ilona Norbert szavai alatt szinte maga előtt látta jövőendő otthonának nyomorúságos képét. Az egyszerű falusi, minden kényelmet nélkülöző házat és sok őt váró, reá várakozó szerencsétlen beteget. Orvos

kell nekik, hogy tagadhatná meg tőlük a segítségét?! . . . Itt el kell, hogy csituljon minden önző vágy, minden egyéni öröm és boldogulás . . . Talán igaza van az igazgatónak! . . . Még fiatal és három év múlva folytathatja tanulmányait és kísérleteit ott, ahol abbahagyta . . . Nincsen igaza Norbertnek! . . . Nem szabad kényelemszeretből elfordulni a nyomorúságtól. Aki nem ismeri a felebaráti szeretetet és kötelességet s hátat fordítva megfutamodik, az nem érdemli meg, hogy előre jusson az életben . . . Ő megteszi a magáét! . . . Három év hamar elröppen, addig teljesíti újonnan reá rótt kötelességét és nem lesz több, nem lesz más, mint a szegények orvosa! . . .

Egy pillanatra Norbertre néz, majd elfordítja tekintetét. Most nem cseng erőtlenül a hangja, mikor megszólal:

— Sajnálom, Norbert, el fogok menni!

III. FEJEZET

— Örült vagy, eszeveszett örült! — mondta Norbert, ahogy fel és alá rohant Ilona kis szobájában.

— Olyan lány és akaratnélküli voltál, mint az aludttej! Ha az igazgató az északi sarkra küldött volna, abba is szívesen beleegyezel! . . . Nincsen benned semmi ellenállás, semmi küzdés, azt tehetnek veled, amit akarnak!

Ilona a szoba egyik sarkában térdelt a nagy nyitott utazó ládája előtt. A könyveit rakosgatta bele nagy szakértelemmel. Lehet, hogy nem lesz új rendeltetési helyén sok ideje olvasni, de legalább nem lesz annyira egyedül . . . Könyvei mindig a legjobb barátai voltak, nehéz lett volna megválni tőlük . . . Az áprilisi nap arany nyilakkal árasztotta el a szobát. A könnyű tavaszi szél erős orgonaillatot sodort be a nyitott ablakon. A nagy platánfa ágán madár énekelt. Ilona megvárta, míg befejezi az utolsó trilláját s csak akkor felelt.

— Sajnálom, hogy csalódást okoztam neked, Norbert, de beláthatod, hogy el kell mennem!

Norbert hevesen fordult vissza az ablaktól.

— Nem látom be, hogy miért?! . . . Csak azért, mert te vagy a legfiatalabb?! . . . Éppen ezért nem kellene elengedniök téged egy olyan vad, elhagyatott helyre! Mégis csak nő vagy és azok az emberek mentesek minden civilizációtól.

Ilonában egy pillanatra felforrt a harag, de nyomban leküzdötte. Norbert annyiszor és annyi alkalommal vágta már a fejéhez, hogy csak egy nő! . . . Nos, majd megmutatja, hogy ér annyit egy lelkiismeretes nő, mint egy férfi! . . . Milyen vak ez a Norbert, hogy nem látja, hogy ezzel a felesleges kitörésével még csak jobban

megerősíti elhatározásában. A nők ma már annyiszor és annyi helyen bebizonyították, hogy igenis megállják a helyüket ott, ahol és ahová a sors pillanatnyilag állítja, hogy Norbert haragba lovalt szavai, mint üres, légbe dobott, tartalmatlan görög tűz hullottak a semmibe. Késérű, gúnyos válasz égette ajkát, de lenyelte indulatát. Felemelte íróasztaláról a gondosan átkötött jegyzeteit és a láda fenekére tette.

— No, erre ugyan nehezen lesz szükséged — mondta tehetetlen haraggal Norbert. — Karrieredet törted szét azzal, hogy beleegyeztél ebbe a lehetetlen tervbe. Ez után a lelket fásító, fáradalmas, küzdelmes három év után el fogod veszíteni minden érdeklődésedet és lelkesedésedet... Apámnak voltak ilyen falusi nyugdíjas orvosbarátai... Lehetetlen fásult, közömbös alakok voltak, akiket már csak a jó ebéd és a nyugalmas, meleg szoba érdekelt. Kihalt belőlük minden tűz, minden szikra... Belőled is ki fognak ölni minden érdeklődést és életkedvet!...

Ilona összeszorította a száját, hogy ne feleljen semmit. Gondosan összefogta a télikabátját, még papírral is kitömté vállait. Fő a nyugalom, hogy megőrizze türelmét és hidegvérét. Nem szabad Norbertnek sejténie, hogy mennyire fáj szívének a távozás, a búcsú a laboratóriumtól, betegeitől, megszokott íróasztalától, munkájától, a nagy platánfától, mely minden tavasszal elsőnek köszönti újszülött leveleivel a nyitott ablakban, a villany teaforralójától, mert hiszen magával nem viheti... ahová megy, ott nincs kultúra, nincs villany és gáz... Egy percre elszorul a szíve, ahogy ruháira néz. Kevés van, de még ennyire sem lesz szüksége. A képeit sem viheti magával, a bútorait sem, majd megkéri a főápolónőt, hogy zsúfolja be őket a saját lakásába. A kristályvázát és egyetlen szőnyegét talán Norbert magához viteti.

Hirtelen felemeli fejét és vőlegényére tekint, aki sötét arccal bámul ki az ablakon.

Gyöngéd hullám csap át a szívéen, de ugyanakkor egy kis keserű harag felhőzi homlokát.

Ha ennyire félti őt, miért nem vállalta helyette ezt a megbízatást?!... Az édesanyját rábízhatta volna az ő gondjaira... Ha olyan nagyon szereti, miért nem hozta meg érte ezt az áldozatot?!... De az áldozat és Norbert olyan messze álltak egymástól, mint az északi és déli sark. Talán nem tehetett erről, így született, így nevelték!... Ilonának hirtelen egy esős, szeles, őszi délután jut az eszébe, olyan élesen, mintha azóta megállt volna az idő... Szinte látja magát, ahogy friss jegyességükben először lépte át Norbert karján jövődő anyósának küszöbét. Látásból már ismerte Norbert édesanyját, de nem tett rá semmi mélyebb benyomást. Azt hitte, hogy majd a személyes érintkezés folytán fel fog melegedni irányában. De Irén néni, Norbert édesanyja nem volt az a természet, aki iránt könnyen lehet lelkesedni. Kimért, hüvös, gúnyolódó, csipkelődő modorát a kórházban már jól ismerték. Ilonához azonban meglepően kedves volt. Ennek oka fia iránti határtalan odaadásának és túlzott rajongásának volt tulajdonítható. Nehezen nyugodott bele, hogy forrón szeretett fia meg akar nőszülni s pont egy doktorkisasszonyt, egy kék harisnyát akar feleségül venni; de ha már ezen, sajnos, nem lehet változtatni, hát legyen!... Jó arcot kell mutatni a rossz tréfához... Azt is jobban szerette volna, ha fia nem lesz orvos. Ez a pálya olyan fárasztó, olyan kimerítő, jóformán pihenője sincs egy orvosnak, de Norbert a pályaválasztás kérdésében makacs volt, nem engedett beleszólást. Nem mintha valami szent, magasztos hivatásérzés buzdította volna erre a pályára, de mert legjobb barátja, akivel együtt járta az iskolákat és egyetemet, orvosnak készült, ő is orvos lett. Norbert mindig pillanatnyi sugallatait követte s eddig nem bánta meg. Most is, mikor Ilonát először meglátta, elhatározta magában... ezt a leányt feleségül fogom venni!... S még mielőtt Ilonának bevallotta szerelmét, bejelentette édesanyjának házasulandó szándékát.

Irén néninek mit volt mit tennie, mint belenyugodni a változtathatatlanba. De Ilonát kedvelte a maga módja

szerint. Ez nem holmi icki-vicki leány. Ez nem fogja megcsalni az urát, ez nem fog félni a munkától! . . .

Azért ezen az esős, szeles őszi napon, mikor Norbert először hozta hozzá látogatóba Ilonát mint menyasszonyát, igyekezett nagyon kedves lenni. Jómódról tanúskodó, kissé rideg otthon volt, hová Norbert bevezette. Csillogó tiszta bútorok, de sehol egy szál virág vagy vidám kis csipketerítő . . . Az özsonna is éppoly tökéletes volt, mint Irén néni megjelenése. Gyönyörűen találva és mégis . . . Ilona torkán nehezen csúsztak le a kitűnő falatok. Özsonna után bementek a fogadó-szobába. A szoba szürke volt és nyomott levegőjű. Az ablaküveget egyre mosta az eső és Ilona mégis kivágyott a szabadba . . .

Norbert annál jobban érezte magát. Neki kedves és megszokott volt a kitömött medvebocs a sarokba állított kis asztalkán. A barna merev szövettel behúzott bútorok, a mozaik berakású vázák, a szekrény kiugró részein felhalmozott olcsó porcellánfigurák és a sárga himzett takaróval fedett hatalmas kerevet. Kényelmesen helyezkedett el egy öblös karosszékekben Ilona oldalán, mintha sohasem akarna innen elmozdulni.

Irén néni is kezében kötésével, letelepedett velük szembe a kerevetre és kezdetét vette a világ legunalmasabb társalgása vagy csak Ilonának volt unalmas . . . mert hol Norbert, hol az édesanyja kacagott fel hangosan és látszott rajtuk, hogy milyen jól mulatnak.

Ilona próbált udvariasan és illedelmesen odafigyelni. Miről is van szó?! . . . Norbert gyermekkoráról, mikor az első foga jött . . . hogy meglelt diákkorában megevett huszonöt szilvás gombócot és hogy emlékszik-e Norbert Kalicska bácsi, a régi öreg kövér postás híres kunkori bajuszára?! . . .

Ilona hősiesen és kényszeredetten mosolygott. Összeszorította kezét az ölében, mert az volt az érzése, hogy nyomban felugrik innen a karosszékből és kirohna a zuhogó záporba . . . Szerencsére a Gondviselés pártfogásába vette, mert ebben a percben élesen és követelőően felharsant az előszoba csengője. Irén néni bosszú-

san tette le kezéből a kötést és kiment az előszobába. Ilona Norbertre nézett. Furcsa volt, hogy engedi fáradni az édesanyját, a helyett, hogy ő szaladna ajtót nyitni. Künről hangos szóváltás szűrődött be a szobába, majd heves ajtócsapás. Irén néni arcá felhevült volt a méregtől, mikor újra megjelent közöttük.

— Ezek a Kovácsék igazán lehetetlen emberek! — mondta sértődött hangon. — A kisleányuk látta, mikor idejöttél s most azzal jött, hogy a nagybátyjuk súlyosan beteg és eredj, nézd meg. Meg is mondtam neki, hogy majd bolond vagyok, hogy elengedjelek ilyen cudar időben a város végére, ahol a nagybátyja lakik. Megizentem, hogy most nem mint orvos, hanem mint rövid időre szóló látogató vagy itthon és nem is egyedül... Ilyen szemtelenség, hogy még egy órácskára sem hagyják nyugton az embert!...

Ilona arca lángolt. Egy pillanat alatt talpra ugrott. — De kedves néni, hogy tehetett ilyent?! Elküldeni, elkergetni valakit, amiért hívni meri az orvost!?... Egy felesküdt orvosnak mindig készen kell állni arra, hogy segítsen!

— Jó, jó szívem, — felelte Irén néni a legnagyobb lelki nyugalommal és újra kezébe vette kötését. — Volna szíve Norbertet elküldeni a város végére ebben az esőben?!

Ilona kétségbeesve nézett Norbertre. A fiatalember kényelmesen hátradőlve ült székében és élvezte a vitát.

— Norbert! — kiáltotta Ilona csalódástól remegő hangon. — Téged hívtak!... Beteghez hívtak! És még sem mozdulsz?!...

Norbert elmosolyodott.

— Hallottad mamát, édesem és én még sohasem húztam vele ujjat!

— Akkor én megyek! — Elvégre én is orvos vagyok!

Színtelenül, erőtlenül csengett a hangja, mire Norbert nagy önbizalma is egyszerre alábbszállt.

— De ugyan Ilona kérlek, ne rontsd el a hangu-

latot. Ez a jegyességünk első itthon töltött délutánja. Mamának is rosszul esnék . . . Te igen nagy dolgot csinálsz mindenkől, túl nagy hűhót!

Ki akarta venni kezéből a kalapot, de Ilona elfordult tőle.

— Te az orvosi hivatást hűhónak nevezed?! — mondta hideg, messzi csengő hangon. — Akkor jobb, ha most ismerjük meg valójában egymást, míg nem késő!

— De gyermekek! — csitította őket aggódó arccal Irén néni. — Csak nem fogtok ilyen csekélységen összeveszni?!

— Igazán Ilona, nem értem — mondta Norbert szemrehányó hangon. — Elfelejtet, hogy rajtunk kívül még több száz orvos él ebben a városban. A beteg biztosan nem maradt orvosi segítség nélkül!

— De téged hívtak! — felelte Yájdalmas hangon Ilona. — Ó, Norbert, ezt én sohasem fogom elfelejteni! . . .

De aztán mégis elfelejtette vagy legalább is azt hitte, hogy ez a fájó emlék, Norbert megismerése, békésen pihen már a lelke mélyén. Pedig tévedett! . . . Ez az emlék volt az, mely ezernyi ellenkezésben, száz meg száz visszautasítás alakjában öltött testet, mikor Norbert siettetni akarta az esküvőjüket. Elfelejtett mindent, megbocsátott, úgy akarta szeretni Norbertet, amilyen, de az a bizonyos esős, szeles délután erősebb választófal lett kettőjük között, mintha egy világ állott volna közéjük. Azóta Ilona még több időt töltött a laboratóriumban és még kevesebb órát szentelt a Norberttel való együttélésre . . . és talán azért nem sajog most annyira a lelke a kórház, betegek, munkája után és ezért tud nyugodtan szembenézni a dühöngő Norberttel és gondosan, körültekintően csomagolni. Olyan más egy férfi szeretete, gondolja, ahogy lopva Norbertre néz . . . Szép férfi, jó orvos, de minden különösebb cél és becsvágy nélkül. Nem azért lett orvos, mert hivatást érzett, csak mert valami pályán el kell indulni . . . Szereti a pénzt, a kényelmet, a könnyű életet! . . . Szerelme is megbízhatatlan, akárcsak ő maga, mert ha igazán szeretné, elvállalta

volna helyette ezt a három évet!... Be kellett volna látnia, hogy Ilonának nagyobb szüksége van az itthonmaradásra.

Könnyen felsóhajt és lezárja a láda fedelét, s hirtelen megmagyarázhatatlan öröm fogja el, hogy elutazik...

A kristályváza után nyúl, hogy becsomagolja, mikor Norbert visszafordul az ablaktól és megszólal.

— Tulajdonképen gazember vagyok! Nem volna szabad elengednem téged!

Olyan kétségbeesett arccal néz Ilonára, hogy az elneveti magát.

— Mit is mondott az igazgató, Norbert?! Három év nem a világ! Meglásd, hamar eltelik!

— És velem?!... Velem mi lesz?!... Augusztusra terveztem az esküvőnket, mert akkor kapom ki a szabadságom. Már anyával is megbeszéltük a dolgot. Átadja a lakását és ő egy barátnőjéhez költözik. Unom már a kórházi lakást, az örökös étherszagot és most mindennek vége!...

Ilona keze megremeg, ahogy leemeli a falról a két kis akvarell képet és leporolja.

Esküvő?!... Új lakás?!... Otthon?!... Úgy zúgtak fülében, mint ellenséges idegen szavak. Hát csak ugyan, ha nem jön közbe ez a három évre szóló kihelezés, férjhez ment volna a nyáron?!... Ez az eshetőség csak mint távoli, messzi esemény ködlött néha az eszébe, s most hirtelen úgy érzi, hogy valami váratlan nagy szerencsétlenségtől szabadult meg.

— Majd lejössz meglátogatni, Norbert, — mondja bizonytalan hangon. — Hamar elröppen az idő, meglátod!

Egy pillanatig csodálkozik, hogy van ereje vigasztalni Norbertet, mikor neki még jobban fáj itthagyni a kórházat, a megszokott lépcsőket, folyosókat, a munkában eltöltött éjszakákat, az arany csöndet ott a laboratórium hideg, fehér falai közt, de megkeményíti szívét...

A jó Isten tudja legjobban, hogy mit miért teszen... Ha pillanatnyilag más utat jelöl ki számára, mint ame-

lyiken haladni szeretne, felemelt fejvel lép a kijelölt útra és biztos benne, hogy célhoz ér.

Már tud mosolyogni, mikor Norbert elkínzott arccal felsóhajt.

— Mégis csak nyomorult vagyok, Ilona. Nekem kel-
lene elmennem, de tudom, hogy két napig sem bírnám ki
ott az életet. Hidd el, megvetem magamat érte!

— Én nem foglak ezért megvetni, Norbert —
mondta lágyan Ilona. — Még jót is fog tenni nekem ez
a levegőváltozás. De mindjárt tíz óra! . . . Utoljára végig
akarom járni a betegeimet. A vonatom csak tizenkét
órákor indul. Szeretném, ha nem kísérnél ki a pálya-
udvarra. A bútoraimra ügyelj fel, mikor elszállítják.
Ezt a két képet és szőnyeget vidd magadhoz!

Könnyedén beszél, szinte vidáman. Még akkor sem
fátyolosodik el a szeme, mikor Norbert akarata ellenére
kikíséri az állomáshoz és lépést tart a vonattal, mikor
az lassan, méltóságteljesen kigördül a pályaudvarról.

IV. FEJEZET

A hegyek közel jöttek a vonathoz. Szinte úgylát-szott, menten összepréselik, ahogy átjutott egy szűk alag-úton. A levegő élesen hasított be a nyitott ablakon. Ilona fázósan vonta magán össze a könnyű szövetfelöltőt. A széles tarka pánt alól, mely körülfogta fejét, a szél szemébe fújta haját, úgyhogy el kellett jönnie az ablaktól. Egyetlen bőröndje már a vonat folyosóján állott. A kalauz szerint még öt perc és megérkezik . . . Hová?! . . . Kérdezte riadtan a szíve . . . Hová, milyen barátságtalan, vad, kopár helyre, hol tavasszal is ilyen zord és hideg az időjárás?! . . . De igyekezett, hogy arca nyugodt és közömbös maradjon. Régen megtanulta, hogy az ember életének félsikere az önfegyelmelés . . . Háborgó lélekkel és indulattal nézve, nem nyerhet semmiről sem valódi képet, helyes benyomást. Azért, mert az alföldön született és alföldi városban élt eddig, azért a hegyes vidéket is meg lehet szeretni, mert hiszen a boldog és elégedett élet titka és alapföltétele első-sorban bennünk rejlik. Minden olyan, ahogyan látni akarjuk . . . Azért hát Ilona igyekezett más szemmel nézni a sötét, titokzatos hegyóriásokat, melyeknek tete-jét látni sem lehetett a robogó vonatból, s mikor hirtelen egy éles kanyar után a vonat megállt, úgy lépett le a kicsiny, jelentéktelen állomás porondjára, mint aki hazaérkezett.

Ez az érzése azonban hamar elpárolgott, mikor mögötte hangos szuszogással és pöfékeléssel tovább száguldott a vonat és őt sorsára hagyta. Hirtelen olyan magánosnak és elhagyatottnak érezte magát, mint aki egyedül lenne egy lakatlan szigeten. Ez a lakatlan sziget azonban mégsem volt olyan magános, mint aho-

gyan hitte, mert az állomás épülete mögül egy hatalmas sárgaszőrű kutya somfordált elő és nagy farkcsóválással járt körül a vonat egyetlen leszállt utasát. Éppen mikor Ilona az állomás épületéhez ért, egy ember lépett ki rajta vasutas egyenruhában. Igen elcsodálkozott, mikor a fiatal leányt meglátta.

Arra a kérdésre, hogy van-e valami alkalmatosság, amivel a telepig jutna, elgondolkozva tolta fején hátrább a sapkáját.

— Hát bizony nemigen akad, azaz itt van az Urge Laji rozoga szekere. Valami öreg orvos elé küldték ki, de látom, ma sem érkezett meg. Azon bemehet a kisasszony, ha már éppen a telepen van dolga.

Ilona elmosolyodott. Lenézett a cipője orrára, mikor válaszolt.

— Az öreg orvos, akit várnak, én vagyok! Mutassa csak meg, merre van az a rozoga szekér!

A vasutas ember kinyitotta a száját, majd olyan hirtelen csukta be, mint az az ember, aki fél attól, hogy valami nagy ostobaságot talál mondani. Így hát csak felkapta vállára Ilona bőröndjét.

— Tessék utánam jönni. Nohát, lesz odakünn nagy csodálkozás. Vidáman, füttyöreszve ment Ilona előtt.

A szekér, mely az állomás mögött várta őket, bizony elég nyomorúságos volt. Az oldala kitörve, ülése feltámasztva egy faládával. Sovány, szomorú ló állott előtte. Az éles világos fényben minden bordáját meg lehetett számlálni.

— Itt a Laji fogata! — mondta jókedvűen a vasutas. — Tudom, a kisasszony máshoz van szokva, dehát nálunk nincs olyan... Ejnye, hol az a Laji gyerek?!... Laji hé! Laji! — ordította tölcseért formálva kezével a szája elé. — Megmondom a nagyapádnak, hogy így magára hagyod a szekeret, hol bujkálsz már megint?!

Hívására vékony, barnabőrű, tíz év körüli fiúcska került elő az egyik farakás mögül. Inas testén rövid, szakadozott nadrág és elnyűtt vászonkabát. Csodálkozva bámult a fiatal leányra, de kerek fekete szemében vidámság bujkált.

— Vigyázzon, Gergő bácsi — mondta szélesen vigyorgva. — A tyúkjai megint új helyet választottak a fészekrakásra. Nézze, milyen szép gyöngyöket halásztam elő a farakás mögül?! — S azzal foltozott, málladozó zsebébe nyúlt és négy jókora, halványbarna héjú tojást húzott elő.

— No nézd csak a huncutjait! — nevetett a Gergőnek nevezett vasutas ember. — Nagy gazsi vagy te, Laji! ... Egy-kettőre meglátod azt, amit más nehezen vesz észre! ... Mindig is mondtam nagyapádnak, hogy egyszer még híres ember lesz az unokája, de azért el ne bízd magad! ... Szálljon csak fel, kisasszony — fordult most a fiatal leány felé. — Laji majd elviszi oda, ahová akarja. Csak fogóddzék meg jó erősen, mert úgy hajt ez, ha belejön, mint az ördög. No mehetek már Laji!

A fiatal barna test egy szemvillanás alatt fent termett a bakon. Tiszteletteljesen elhúzódtott a fiatal leánytól és kezébe vette az elnyúlt gyeplőt. A sovány ló először figyelembe sem vette a nőgatást, majd hirtelen olyan vad vágatásba kezdett, hogy Ilona ijedten húzódtott össze a kényelmetlen ülésen. A ló azonban egy-két kilométer után megelégte a rohanást és csendes poroszkálásba csapott át, úgyhogy Ilona széjjelnézhetett a tájékon.

A nap épp a feje felett ragyogott az égen. A levegő nem volt sem hűvös, sem meleg. Olyan volt, mint egy szerető kéznek a gyöngéd simogatása, ahogy érintette arcát. A sötétzöld hegyóriások egyre nőttek és közeledtek. Néha az a furcsa érzése támadt Ilonának, hogy menten összemorzsolják őket szekeresül, lovastul. A fák között madarak daloltak, s mikor nagysokára bekanyarodtak egy hegykatlanba, sebes kristálytisztavízű patak vágta el az útjukat. A patak vize csobogva ringott a napfény karjaiban, mindenegyes követ meg lehetett látni medrében. Az út megint feljebb kanyarodott, egyenesen a sűrű fák közé. Hűvös, erdei levegő ölelte körül a fiatal leányt. A fák lombos ágai összehajoltak a szekér felett. Az egyik faágon mókus himbálódzott. A szekér zörgésére felfigyelt, egy pillanatig kíváncsian nézett kerek,

fényes szemével, majd átdobta magát a szomszédos fára. Valóságos bűvészmutatvány volt, Ilona elbűvölten nézte. Laji, a szekér kis kocsisa halkán dudorászott mellette. Őt nem hatotta meg ez a látvány. Itt született, itt nőtt fel az erdő kellős közepén, megszokta már a látnivalókat. A magas fű között a hegyek lábánál kék harangvirág nyílt. A szekérről úgy látszott a füves föld, mintha beborították volna kék, lila selyemterítővel. Ilonának kedve támadt leugorni a szekérről és egy csokorravalót szedni belőle. Szerette nagyon a virágot és otthon, ahogy csak tehetett, sohasem hiányzott a szobájából. Már éppen szólni akart kis kocsisának, hogy álljon meg, mikor a szekér hirtelen bekanyarodott egy nagy tisztásra, ahol nem nagy távolságban apró faházak látszottak.

— Megérkeztünk! — mondta egykedvűen Laji gyermek és leugrott Ilona mellől a földre. — Most ugyan nem sok emberrel találkozok a kisasszony, mert mind munkában vannak s csak estére térnek haza. De azt hiszem, Bálint úr, a felügyelő talán itthon lesz!

Megindult az egyik faház felé, mely a legnagyobb volt a sok közül és megkocogtatta annak ablakát.

Hosszú, sovány, idősebb, napbarnított arcú férfi lépett ki az ajtón kék munkaruhában. Mikor Ilonát meglátta, csodálkozva állt meg. Laji gyermek vigyorogva nézte.

— Elhoztam a kisasszonyt — mondta huncutul mosolyogva. — Azt mondja, ő az orvos!

— Orvos?!... — ismételte meg hitetlen hangon a férfi. — Ez a fiatal leány az orvos!

Ilona szeméből eltűnt a nőies lágyság, hideg, kemény pillantással nézett a férfira.

— Dr. Elekes vagyok. A vállalat küldött ide három évre orvosnak. Lesz szíves megmutatni a lakásomat!

A férfi arca egyszerre tisztelettudó lett.

— Bocsánatot kérek, hogy az imént hangot adtam csodálkozásomnak. Bálint Antal a nevem. Felügyelő vagyok itt a telepen. Nagyon örvendünk mindnyájan, hogy körünkben üdvözölhetjük a doktorkisasszonyt és

előre engedelmet kérünk, mivel férfiiorvosra számítottunk, a lakás bizony nem valami kényelmes egy fiatal hölgy számára.

Ilona hangja egy árnyalattal barátságosabb lett.

— Kérem, egyszersmindenkorra jegyezzük meg, hogy én itt nem vagyok fiatal hölgy, sem fiatal leány, csak egyszerűen orvos. Lesz szíves ezt mindenkinek tudtára adni?!

Bálint Antal arca mozdulatlan maradt.

— Rendben van, kérem. Meg vagyok győződve, hogy soha semmi panaszra nem lesz oka. Feleségem és leányaim mindenben a segítségére lesznek. Anna! . . . Boriska! . . . Rozika! . . . — kiáltotta harsány hangon. — A hívásra egy kedves arcú középkorú nő és két sötét-szemű csinos fiatal leány jelent meg az ajtóban és leplezetlen kíváncsi csodálkozással bámultak Ilonára.

— Mit bámészkodtok?! — rivalt reájuk az apjuk, de hangjában nem volt a haragnak lehelletnyi árnyalata sem. — A kisasszony az orvos, akit az igazgatóság küldött számunkra. Ez itt a feleségem és két leányom — fordult Ilona felé. — Ha valamire szüksége lesz, csak szóljon nekik és majd előteremtik.

— Örvendek és előre köszönöm szívességüket — mondta Ilona és kezét fogott mind a hármukkal.

— Anna, — szólt Bálint Antal a feleségéhez — most] azonnal készíts valami harapnivalót a doktorkisasszonynak. Te meg Rozika, — fordult kisebbik leánya felé — felülsz a szekérre és megmutatod, hová vigye Laji a poggyászt.

Ilona bágyadtan hallgatta. A hosszú utazás és a rázós szekérút, a sok idegen arc és benyomás egy kissé fáradttá tette. Alig várta, hogy végre megérkezzék új otthonába és jól kipihenje magát.

— Ha megengedik, — mondta határozottan — elengedném az ebédet. Már úgyis rég túlhaladtuk a délidőt. Mindjárt este lesz és van a kosaramban elég harapnivaló, elég lesz mára. Én is Lajival megyek. Kíváncsi vagyok már az új otthonomra!

— Csak ne csalódjék, kedves kisasszony! — mondta

a felügyelőné kellemes, nyugodt hangján. — Nincsen ottan semmi szép, semmi kényelem. Magános, mogorva férfinak való odú, de sajnos, jobbal nem szolgálhat a telep. Szóljon kérem, ha valamire szüksége lesz!

Ilona megköszönte a jóindulatát és visszaült Laji mellé a bakra. Rozika a rozoga szekéraljába telepedett. Laji egykedvűen pattintotta meg az ostort a sovány, álmos ló felett. A szekér megrándult, mintha tiltakozni akarna az újabb mérföldek ellen, majd csendes megadással megindult lefelé az erdőségből.

Ahogy kiértek a fák közül, az út egyre széleseedett, egyre nőtt. Az erdő sötét sűrűjéből hirtelen kerültek a tavaszi délután tiszta világosságába. A levegő tele volt édes balzsamos illattal, a nap olyan volt, mint az ég kékjére terített piros-arany legyező. Az országutat szegélyező fák üdezöld csipkeruhát viseltek és a pázsit tele volt szőve apró margitvirággal. Rozika dalolt a szekéraljában.

Ilona ha hátratekintett, csak a fejebúbját láthatta. Rozika hajának is olyan színe volt, mint a napnak. Minden szála külön ragyogott a reá záporozó fényben. Az országút hirtelen lejtősödni kezdett. Kis patak, mely a hegyekből kanyargott alá, szelte át az országutat, majd feltűnt a falu első háza. Kicsiny, zsúpfedelű, kékre meszelt skatulyácska. Utána egymáshoz simuló gombák módjára sorakozott a többi fehér és kék falusi házacska. Mindegyik előtt kis virágoskert. A falucska utolsó háza előtt, mely magánosan állt a patak partján, Laji megállította Rozika utasítására a szekeret.

Megérkeztek! . . .

Egy lompos szőrű, fehér-barna foltos kutya rohan elő a kerítés mögül és megugatta őket.

— Picula tel! . . . — kiáltott rá Laji. — Elhallgass mindjárt. Nem kell félni tőle — mondta magyarázólag Ilona felé. — Jámbor állat. Kristóf Andriséké volt ez a kutya, a ház előbbeni gazdájáé, de azok elköltöztek, az állatot meg itthagyták! . . . Majd utánuk pusztult szegény a bánattól. Most legalább újra lesz gazdája!

Ilona lehajolt és megsímogatta az állat bozontos, értelmes fejét.

Picula bizalmatlanul, morogva fogadta a kedveskedést, simogatást, de nem kapott az ismeretlen kéz után. Az egyetlen, aki üdvözöl, ha barátságtalanul is, az új otthonomban!... gondolta Ilona, ahogy megindult a barnára festett, lécből tákolt kapu felé. Rozika Lajival a bőröndöt cipelte utána. A ház ridegen és elhagyatottan tárult eléje. A szoba és konyhából álló helyiségek sötétek, piszkosak és szellőzetlenek voltak. A szobában felállított keskeny vaságyon kívül két szék, egy töredezett lábú asztal, egy sarokba állított vasfogas és egy hársból font elnyűtt kerevet szomorkodott. A falakat meszelő már évek óta nem érintette és a hónapok óta nyugodtan tanyázó pókok egész sűrű, fátyolszerű hálót fontak az ablaktól az ajtóig.

Ilonának földbe gyökeredzett a lába. Ez lenne hát az otthona, a városi kényelmes, tiszta lakása után?!...

Megborzongott és önkénytelenül is hátrált két lépést, mintha el akarna menekülni innen minél messzebbre.

Rozika is szájtátva bámult maga körül, csak Laji nem látott benne semmi rendkívülit, egykedvűen tette le a bőröndöt a szoba küszöbére és zsebvágva a kapott borraivalót, dúdolván indult vissza a szekéréhez.

— Itt valami tévedés kell, hogy legyen — dadogta szégyenkezve Rozika. — Hibás mulasztás. Édesapám határozottan megüzente a falusi bírónak, hogy asszonyokkal hozassa rendbe a házat. Igazán megbocsáthatatlan, hogy így megfélemezett róla!

— Nincsen semmi baj!... — akarta mondani Ilona, de nem jött hang a torkába. Helyette csak megsímogatta a fiatal leány szőke haját. Egy kis idő kellett, míg össze tudta szedni magát. Ilyen csalódásra még ő sem volt elkészülve!... Mindig tudta, hogy nem várja városi kényelem, csak egyszerű kis falusi otthon, de erre a felgyülemlett porra és piszokra, elnyűtt és elhasznált, kopott bútorokra még ő sem számított,... Nagynehezen kinyitotta a szoba egyetlen kicsiny, beszáradt ablakát, mely eddig vakon a sűrű pókhálótól

és piszoktól lecsukva állott. Odakünt a kora tavaszi délutántól már búcsúzott a nap. Piros volt az ég alja, mintha bíbor köpenyeget borítottak volna rája. Egy rőtes aranyos fénynyaláb beesett a nyitott kis ablakocskán és szinte felgyújtotta az ott búslakodó tárgyakat. Ebben a kápráztató ragyogásban egészen más képet mutatott a szoba. Nem volt olyan elhagyatott, nem is volt olyan reménytelen!... De sajnós, ahogy a ragyogás vesztett erejéből és az ég piros bársonya sápadt szürkére fakult, úgy változott át újra a kis szoba rendetlen, piszkos, sivár, kopott helyiséggé, ahol csak a por és a hónapok óta halomra gyűlt szemét az úr.

Miért is jöttem ide?!... gondolta lehangoltan Ilona. De aztán összeszorította a száját és nem engedte meg magának, hogy tovább fűzze keserű gondolatait.

Körülnézett a szobában.

— Tudom, mi kellene — mondta Rozika gyorsan. — Ide még egy állat sem jöhet lakni, míg ennyi szemét van itten, nemhogy városi ember!... Nyomban keríték a szomszédoktól seprűt és lapátot. — Megfordult a sarkán és kiszaladt a szobából.

Ilona levetette felöltőjét, kalapját és kivitte a kicsiny tornác kőpárkányára.

— Ügylátszik, takarítónőnek jöttem ide, nem orvosnak!... gondolta később, ahogy Rozika segítségével nekilátott a szoba és konyha kisépréséhez. Először a falakat tisztították meg a sűrű pókhálótól, azután Ilona egy vizes ruhával lemosta a bútorokat, a keskeny, kemény vaságyat, majd friss vízzel, amit Rozika a kútról hozott, nekilátott az ablaknak.

— Valami függönyfélét és ágyruhát majd hoz az édesanyám, ahogy én hazamentem — mondta szaporán Rozika. — Az ebédet és tejet naponta majd Balázs néni fogja hozni, egy falubeli asszony. Tudom, legszívesebben visszafordulna a kisasszony. Magam is így éreznék!... Nem hittem, hogy ilyen rossz állapotban van a ház, de majd megszeret itt nálunk!... A házat kime-szeljük, aztán szedünk a korszókba sok virágot! Tessék elhinni, csak a kezdet nehéz mindenben...

— Igaz, minden kezdet nehéz! . . . gondolta később Ilona, mikor a meghozott ágyneművel áthúzott keskeny vaságyban feküdt. Kegyetlenül kemény fekhely volt ez . . . keményebb, mintha a csupasz földre feküdt volna. A falakon sötét árnyékok borongtak és odakint hirtelen kerekedett tavaszi vihar tépázta a fákat. A küszöb felől egérrágicsálás hallatszott és valahol egy kóbor kutya panaszosan és dühösen ugatott. Az ágyneműből dohos, nedves szag ölelte körül a fekvő leányt, majd a szél vadul megrázta az ajtót. Ijedt egércincogás volt rá a válasz. Ilona felkönyökölt a párnájára és belenézett a sötétségbe.

— Nem maradok itt! . . . — mondta félig hangosan, hogy megnyugtassa magát. — Nem . . . holnap reggel visszautazom!

V. FEJEZET

De a reggel megváltoztatta a véleményét! Mikor felébredt és megmosakodott a konyhában székrötött bádorgmosdótálban, magára vette egyszerű munkaruháját s kilépett az ajtón, valóságos ámulat vett erőt rajta.

Odakünt madárcsipogással, madárdallal volt tele az egész világ. A nap édes, olvasztott mézként ragyogott. A fák friss levelei mint ifjú zöldruhás tündérek himbálóztak a lágy tavaszi szélben. Az éjjel dühöngő szélviharnak sehol semmi nyoma. Nyugodt és csendes volt a természet, mint békésen alvó gyermek a bölcsőjében. A kis, ápolatlan, elhanyagolt kertben bimbóba borultak állottak a gyümölcsfák. Két cseresznye- és négy körtefa, most Ilona jogos tulajdona. Madarak libbentettek még szárnyukat az áttetsző légben. Sárga, barna kis repülő színfolt a láthatár végtelennek látszó békés mozdulatlanságában. Pedig semmi sem volt egy percig sem mozdulatlan! . . . A levegőben, mely olyan átlátszó volt, mint egy kék üveg pohárban a kristálytisza forrásvíz, legyek, méhek, rovarok ezrei döngicséltek. A földön hangyák végtelen légiói meneteltek és menekültek az ember lábai előtt.

Ilona is óvatosan kikerülte őket síma, gumitalpú vászoncipőjében. Megállt a kicsinyke kertben és körül nézett,

Mellette és előtte nem voltak házak. Az orvosnak szánt hajlék magánosan állt a falu végén, a hegy lábánál. A ház előtt folydogált a patak s mellette elterülő berekben évszázados fák mutatták az utat a hegy lábáig. A hegy oldalán remegtek a fák ifjú lombjai, mintha egy ismert dal ütemére hajtogatnák fejüket,

Odafent mindig fújt a szél és virágok illatát sodorta a falura.

Ilona mögött egy kis madár épp akkor zengte a reggeli köszöntőjét az egyik virágbaborult körtefa előre-nyújtott ágán.

Ilona lelke megtelt gyönyörűséggel. Egyszerre elfeledte tegnapesti elhatározását, hogy visszamegy a városba!... Már hogy is menne vissza a városba, abba a börtönszerű körengetegbe, mikor itt olyan csodaszép a világ!

Picula a kapu közelében feküdt a napon. Ilona lépteire felemelte a fejét, meglóbálta farkát, de már nem ugatott.

— Légy továbbra is hű házörző — mondta Ilona, és könnyű kezét végighúzta az állat tarka bundáján. — Mindjárt kapsz jó reggelit.

Észre sem vette, hogy dúdolva megy vissza a házba. Anna, a felügyelő felesége megígérte, hogy küld egy asszonyt, hogy kimeszelje a házat és kölcsönad egy ruhásszekrényt és vasalódeszkát. Majd jó és szép lesz minden, ha a ház tele lesz virággal, ahogy Rozika mondta!...

Vidám szívvel ette meg reggelire a tegnapi maradt elemózsiát, előbb levágott egy jó nagy darab kenyeret Piculának és a szalonna héjával együtt kivitte a napon sütkérező állatnak.

Alig nyelte le Ilona az utolsó falatot, mikor nagy csöbrökkel, meszelórúddal két falusi asszony állított be.

— Bálintné tekintetes asszony küldött minket — magyarázta a soványabbik. — Azt izente, hogy addig tesszen hozzájuk menni, míg készen nem leszünk és meg nem száradnak a falak.

De bizony Ilona nem ment! Sokkal jobban érdekelte saját otthonának sorsa, mint azt maga is gondolta. Kötényt kötött ruhája elé és segített az asszonyoknak. Olyan ügyesen forgatta a meszelórudat, hogy az egyik asszony gyanakodva nézte.

— S még azt mondják, hogy a kisasszony a mi új orvosunk!... Hát már tartsanak mást bolondnak,

ne engem! A kisasszony is csak olyan fiatal leány, mint a többi! Hiszen alig lehet több húszévesnél, még talán annyi sincs!

Ilona elmosolyodott. Óvatosan átmázolt mégegyszer egy sötétebb sarkot, s csak azután felelt.

— Azért lehetek még orvos!

De az asszony megrázta a fejét.

— Hát bíz az nehezen! — mondta nyers őszinteséggel. — Az orvos csak akkor jó orvos, ha vén és így sokat látott, sokat tapasztalt. A kisasszony, hiába, csak kisasszony, aztán az iskolát is nemrégiben hagyhatta el. Kevés ám a jó orvos nagyon!

— Hát majd meglátjuk! — felelte mosolyogva Ilona. — Majd elválík. Nem vagyok én olyan fiatal és tapasztalatlan, mint amilyennek látszom! Csak jöjjenek hozzám bátran és bizalommal, ha valami bajuk van!

Az asszony nem felelt semmit, csak a társára nézett és valamit motyogott a kendője alatt.

Két éjszaka Ilona a felügyelőék lakásában aludt, míg jól kiszáradtak a falak. A két fiatal leány eleinte tartózkodó volt az idegen városi orvosnővel szemben, de azután levetették tartózkodásukat és megmutatkoztak olyannak, amilyenek. Ilona őszinte rokonszenvet érzett az egész családdal szemben. Boriska volt a nagyobbik leány. Szép sudárnövésű, feketeszemű, rózsásarcú teremtes. Haja világos szőke, hogy sötétben szinte fehéren világított. Rozika azonban elevenebb volt. Kisebb és gömbölyűbb és szeme úgy csillogott, mint két lobogó, szikrázó gyémántkő. Vidámak és kedvesek voltak és gyöngéden ragaszkodók, mint a gyermekek.

— Majd megmutatom a szép erdei utakat, — mondta Rozika a búcsúzásnál Ilonának — ha majd ráér sétálni. Szép erre mifelénk nagyon. Nehezen barátkozó nép vagyunk, de ha egyszer megszerettünk valakit, azt örökké magunk közé fogadjuk. Azért ne csüggedjen és ne csalódjék, ha eleinte bizalmatlansággal kell megküzdenie.

Rozikának igaza volt. Ilona csakhamar tapasztalta, hogy a nép bizalmatlan hozzá mint orvoshoz.

— Az a baj, hogy fiatal leány — mondta egy látogatása alkalmával Anna, a felügyelő felesége. — Havénasszony lenne, jönnének seregestül. No de ne bánja, majd megtörik a jég!

De a jég csak nem akart megtörni!... Teltek-múltak a hetek s bizony egyetlenegy beteg sem nyomta le az orvos házának kilincsét. Volt ideje elég Ilonának lakása tisztogatására, csinosítására. Olyan is lett az öreg, elhanyagolt ház, hogy senki sem ismert volna rá. Kivülről, belülről szép tiszta fehérre volt meszelve. A szoba falán egy-két bekeretezett fénykép és egy himzett falvédő, édesanyja kezemunkája, melytől sohasem vált volna meg. A bútorok újrafényezve, csillogóra tisztítva álltak a helyükön. Bálintné egy kis faragott könyvespolcot kerített Ilonának. Azon sorakoztak a fontosabb orvosi könyvek. Botiska meg két tarka varrottas párnát küldött és egy rojtos, virágos terítőt az elnyűtt hársból font kerevetre. Rozika pedig megtartotta szavát, mert négy mázas, zöld korsót hozott Ilonának tele tarka, szebbnél-szebb mezei virággal. Az asztal lapját fehér terítő fedte. A sárral frissen tapasztott földön rongydarabokból varrott szőnyeg feküdt, ez is a felügyelőné figyelmessége, és a keskeny vaságy felett egy egyszerű, barna fából faragott kereszt, egyetlen még megmaradt atyai öröksége. A kényelemnek sehol semmi helye, de Ilonának így is kedves lett nagyon. Már nem kesergett, ha a kisméretű egyetlen ablakocskára nézett, mely vakon a piszoktól pislogott feléje, mint egy nagy beteg, mikor megérkezett. Most csillogott, mint odakint a napsugár és üvege mindig szélesre ki volt tárva, hogy bejöhessen a szobába az édes, langyos tavaszi levegő. Most már nem bánta a szoba kicsinységét, alacsonyan gerendázott mennyezetét... már szerette, mert ha innen kilépett, egyenesen a természet vad-regényes szívében találta magát. Ez a természet kárpótolta mindenért!... Lázás kutatásainak félbeszakadásaért, megszokott kedves betegeiért, a kórházért, mely elért ambíciójának székhelye volt, kényelmes régi lakásaért, a megszokott arcokért és Norbertért...

Bár, maga előtt is szégyelte bevallani, Norbert hiányzott a legkevésbé... Mióta megérkezett, csak egy rövidke lapot küldött. Csak annyit, hogy megérkezett!... Mit írjon mást?!... Irja meg, hogy milyen volt a fogadtatás, a ház, amelyet otthonának szántak, s hogy orvosi munka helyett háztartásbeli munkát végez?!...

Norbert válasza „ugye megmondtam” című felkiáltás lenne, egy csomó cinikus, gúnyos megjegyzés kíséretében... „Megmondtam, hogy oda nem való nő!” mondaná Ilonának s nem maradna más hátra, mint elkönyvelni csúfos kudarcát... Nem!... Éppen azért, mert nő, nem adja fel a harcot ilyen könnyen!... Küzdeni fog, harcolni és ha egyetlenegy beteg sem teszi be a lábát ajtaján, akkor is itt marad az előírt három évig!...

Kemény dac és elszántság villogott szemében, mikor erre gondolt. Lehet, hogy Norbert az ő helyében az első napon megfutamodott volna, de Istennek hála, őt más természetből gyúrták, mint Norbertet és ismeri annak a bűvös szónak az értelmét és hatalmát, melynek a neve „türelem!”

Ez a türelem azonban már lassacskán Ilona idegeit is kikezdte. Egy hónapja már, hogy elfoglalta állomás-helyét és még csak egy hűléssel, fejfájással sem keresték fel és fordultak hozzá segítségért.

Eljött a május és a patak melletti völgy tele lett sötétlila ibolyával, aranyárga kankalinnal és fehér láncvirággal. Ilona mindennap kora reggel kelt s nagyot sétált a pompás levegőn és keze mindig tele volt virággal, amit ott szedett a patak partján.

Egy szép májusi reggelen már visszatérőben volt sétájáról. A nap mint gazdag aranyfátyol lebegett a levegőben. Az ég olyan kék volt a feje felett, mint ne-felejcekből szőtt síma selyemtakaró. Gyermekek játszadoztak az út porában; mikor elment mellettük, felpillantottak, majd ijedten tovább húzódtak. Ilona tudta, hogy az orvostól félnek, attól az orvostól, akit minden gyermek ismer már a faluban s akihez eddig még egy

ember sem hozta el a szenvedését, nyomorúságát. Keserű kis mosollyal az ajkán ment tovább. Már éppen be akart fordulni a szomszéd utcába, mikor az egyik kerítés mögül nagy sírást, jajgatást hallott. Felnőtt ember sírása volt, nem gyermeké. Ilona egy percig sem gondolkozott. Ahol sírás van, ott baj is van s legtöbb-ször az orvosnak is ott a helyel... Benyomta a kerítés ajtaját és belépett az udvarra. Kis virágoskerten ment keresztül, míg odaért a ház elé, honnan a sírás hallatszott. Ilona felhaladt azon a pár kölépcsőn, ami a tornácra vezetett. A nyitott ajtajú konyhából hallatszott a nagy jajveszékelés. Belépett a küszöbön.

Először alig látott valamit a nagy gőztől, ami a konyhában volt. A kellemetlen, orrfacsaró szag elárulta, hogy szappant főztek. Két asszony hajolt egy szék fölé, s az egyik jobban ordított, mint a másik.

— Jaj, a szegény lelkem!... Jaj, a szegény anyám! Mi lesz vele?! Mi lesz vele?!...

A nagy siránozkodástól alig lehetett a beteg nyögését hallani.

— Mi történt? — kérdezte erős csengő hangon Ilona. — Én az orvos vagyok, miért nem jönnek egyenesen értem, ha valami baj történik?!

A siránozkodás egyszeriben elhallgatott, de még a beteg kínos nyögdcisése is. Az egyik fiatalasszony ellenségesen nézett a magas, karcsú, fehér köpenyeges leányra.

— Nincsen itt semmi baj. Anyám egy kicsit leforrázta magát. Majd helyrejön magától is!

Ilona azonban nem hallgatott rá, belépett a szobába.

— Vegye le arcáról a kezét és mutassa, hol forrázta le magát — mondta határozott, ellenkezést nem tűrő hangon.

A beteg azonban még jobban elfedte arcát.

— Menjen innen, ki hívta magát?! — siránozkodott vékony, reszkető hangon. — Máskor is megtörtént velem, hogy leforráztam magam és nem kellett orvos. Majd elintézem a dolgom a leányaimmal.

De Ilona nem is hallotta, mit mond. Erővel lefejtette

piszkos, ráncos kezeit a súlyos égési sebeket szenvedett arcról, majd felkiáltott:

— Mivel kenték be a sebeket?! — kérdezte az egyik durcás arcú asszonyt és hangjában elfojtott indulat remegett. — Most azonnal mondja meg, de gyorsan! . . .

A fiatalasszony mérgesen húzta fel a vállát:

— Hát mivel mással, mint mésszel! A mész oltja el a tüzet. A javasasszony is ezt ajánlotta, akit nyomban elhívtam édesanyámhoz.

— Ügy?! — mondta Ilona és hangja remegett a felháborodástól. — Orvos van a faluban és maguk mégis a javasasszonyhoz fordulnak! Tudja-e, hogy ha a Gondviselés nem vezet ide magukhoz, örökre tönkre tette volna az édesanyját?

A fiatalasszony csak pusmogott, majd dacosan odavetette:

— A javasasszonyt már régen ismerjük, de a kisasszonyt nem! Mit is tudhat egy ilyen fiatal leány?!

Ilona azonban oda sem figyelt. A másik asszonynak rendelkezett.

— Tiszta gyolcsot, olajat egy-kettő! Hátha lehet még valamit segíteni!

Teste remegett, homlokán verejték ütött ki, mikor a mészrétegtől megtisztított szerencsétlen, összeégett arcot meglátta. Olyan gondosan nyúlt hozzá, mint anya a beteg gyermekéhez. A hűvös olaj érintésére az öregasszony abbahagyta a nyögdcicsélést. Túrte, hogy csinálnak vele, amit akarnak. A két fiatalasszony azonban ellenségesen összeszorított szájjal állt mellette és csak félfüllel hallgatták Ilona utasításait.

— Este újra eljövök és megnézem a beteget — mondta, mikor elkészült a friss fehér pólyával az öregasszony fején. — Legjobb, ha egy kényelmesebb helyre ültetik, ahol megtámaszthatja a fejét. Darabos ételt ne adjanak neki, mert ilyenkor nehezebb esik a betegnek a rágás.

A két asszony csak hallgatott és a szemetes földet bámulták nagy kitartással a lábuk alatt. Még köszönni sem köszöntek viseza, mikor Ilona kifordult az ajtón.

— Na, ezek sem örvendtek nekem! — mosolygott el kesernyésen Ilona, ahogy hazafelé baktatott. — Mégis csak számár vagyok, hogy magam kutatom fel a betegeket kérés nélkül! Még megjáróm, hogy hála helyett ajtót mutatnak nekem! Jobban tenném, ha ott-hon ülnék jó kényelmesen és megvárnám, amíg hívnak!...

De azért alig várta az estét, hogy első betegét, az öregasszonyt meglátogassa. Mikor a házhoz ért, zárt, csukott kaput talált. A sokszori kiabálásra a szomszédasszony adta meg a felvilágosítást.

— Az öreg nénit keresi, doktorkisasszony?! Azt elvitte még délidőben a fia magához. Az egyik asszony testvére ment érte, aztán közösen elvitték. Nem is hozzák haza, amíg egészen meg nem gyógyul. Azt mondták, hogy így mondjam meg a doktorkisasszonynak, ha keresni találja.

Ilona arcából lefutott a vér. Lába elnehezedett és egy szempillantásig vére vad vágatásba kezdett, de csakhamar összeszedte magát és felemelt fejjel indult vissza lakása felé.

Két nappal később Laji szekere fordult be az udvarra. A postát hozta. Ilona csodálkozva vette át Laji átizzadt, piszkos kezéből az ujságját és leveleit.

— Mi van János bácsival?! — kérdezi gyanútlanul. — Szabadságon van, hogy te hordod a leveleket?

Laji két ujját a szájába dugta és hosszan füttyentett. — János bácsi sem hord egyhamar postát — mondta és egykedvűen nagyot rúgott lábával egy kavicsra.

Ilona arca feszült kíváncsiságot mutatott.

— Mi történt vele, csak nem beteg?!

Laji elfordította a fejét.

— Azt éppen nem, — mondta — csak éppenséggel, hogy kitörte a lábát.

— Kitörte a lábát és én csak most tudom meg?! Hol van?! Hol fekszik?! Most azonnal vezess hozzá.

Laji arcán fintor futott keresztül.

— Itt fekszik nem messze a Mátyás Zoliék házában.

Kapálni segített napszámban, aztán rosszul lépett, azt mondják, úgy vágódott el, mint egy darab fal

De Ilona már repült, futott a Mátyásék háza felé. Jól ismerte az öreg Mátyásékat. Derék, jóra való emberek voltak, mindkét fia a fairtásnál dolgozott. Az öregasszony éppen a kertben motozgatott, mikor Ilona eléje toppant.

— Jó napot, Mátyás néni. Hallom, beteg van a háznál! — Az öregasszony apró, madárszemével gyanakodva nézett a leányra és megrázta a fejét.

— Már nincs lelkem, már nincs!

Vékony, fátyolos hangja volt és orrán sűrűn szedte a lélekzetet.

— Laji volt itt s tőle hallottam, hogy János bácsi szerencsétlenül járt, eltörte a lábát. Azt is tudom, hogy itt fekszik maguknál. Miért nem jöttek értem azonnal?!

Az öregasszony csak rázta tovább a fejét.

— Minek lelkem. Miért fárasztottuk volna?! Az öregem nagyszerűen ért az ilyesmihez. Összeillesztette a törött csontot. Majd meggyógyul a János, ne féljen semmit sem.

Ilonát elöntötte a kétségbeesés.

— De mikor itt vagyok, én az orvos, miért nem fordulnak hozzám?! Hátha rosszul forr össze a csont és nyomorék marad egész életére?!

Az öregasszony egykedvűen nézett maga elé.

— Hát lelkem, akkor sánta lesz — mondta színtelen hangon. — Nem olyan nagy szerencsétlenség. Van és lesz még rajta kívül más sánta ember is a faluban. A sors ellen nem lehet küzdeni!

— A sorsnak ehhez semmi közel! — kiáltott felhevülten Ilona. — Ez a maguk konokságán és makacsságán múlik, hogy nyomorék lesz-e vagy sem! De ha rosszul illesztette össze Mátyás bácsi a csontokat, talán lehet még segíteni. Újra eltörjük és újból összeillesztjük.

De erre az öregasszony úgy kiegyenesedett Ilona előtt, mintha hirtelen megnőtt volna. Még a hangja is megváltozott.

— De abból aztán semmi sem lesz! — kiáltotta éles, vékony hangon. — János az én rokonom, s én nem enge-

dem, hogy vele ilyen csúfot tegyenek! Menjen a kisaszszony oda, ahová hívják. — Azzal lehajolt a földre s tovább dolgozgatott, jelezve, hogy nem kíván több szót váltani.

Ilona szemét elborította a könny. Szó nélkül fordult meg. Az út közepén azonban megállt és felnézett a fával dúsan nőtt hegyoldalra.

— Most már aztán csakugyan hazamegyek! — mondta magának félig hangosan. — Most már tovább én sem bírom! . . .

VI. FEJEZET

De a visszautazásból most sem lett semmi! Váratlan esemény változtatta meg Ilona elhatározását.

Másnap éppen kora reggeli sétájáról tért haza Piculával, mikor háza alacsony kőlépcsőjén Balázsnét látta összegubbaszkodva üldögélni.

Ilona szíve megdobbant. Mi keresnivalója van Baláznénak ilyen kora reggel nála?! Az ebéddel és tejjel rendszerint délidőben érkezett. Ilyenkor Bálintné még tojást és vaját is szokott küldeni, hogy Ilona ne szenvedjen semmiben sem hiányt.

Meggyorsította lépteit és már messziről ráköszöntött Baláznéra.

— Jó reggelt Kati néni! Mi jót hozott?! — Az asszony koravén arca azonban nem mosolyodott el a vidám köszöntésre.

— Bálint tekintetes úréktól jöttem — kezdte fakó hangon a mondókáját. — A ténsasszony küldött. Azt izeni, hogy tesszen azonnal átjönni. A Boriska nagyon beteg!

— A Boriska?! — Ilona arca csodálkozó lett. — Hogy lehet, hiszen tegnap reggel még együtt sétáltunk az erdőben?

— Igen ám, de délutánra kiverte a forróság, az éjjel meg olyan rosszul volt, hogy a ténsasszony azt hitte, hogy menten oda lesz. Tesszen azonnal jönni. Az egész ház odaát a fejetetején áll.

Nem telt bele tíz perc és Ilona már ott sietett orvosi táskájával kezében Balázné oldalán, a langyos arany-színű napon.

Ez volt az első eset, hogy beteghez hívták! Az első kétségbeesett anyai szív, mely bizalommal kéri segítségét és fordul hozzá. Felnézett az égre, mely töretlen késséggel ragyogott fejük felett. Istenem, fohászkodott. Add,

hogy ne legyen semmi komoly baja Boriskának, hogy meggyógyíthassam s ezzel meghálálhassam ragaszkodását az első kétségbeesett belémkapaszkodónak! Add, hogy a nép megismerjen és bizalommal legyen irányomban!

Egy fényes sugara az aranyszínű napnak éppen az arcába hullott és Ilona úgy vette, mint Isten simogató, biztató kezének érintését.

Az egyórás utat most félóra alatt tették meg. Bálinttal, a felügyelővel a ház előtti tisztáson találkoztak. Valami szerszámot egyenesítgetett egy fatönkön. Arca morgorva volt, szemén látszott, hogy semmit sem aludt.

— Nincs nyugtom — magyarázta. — Bent sem tudok megmaradni. Nem bírom nézni, ha olyan valaki szenved, akit szeretek. Itt is csak tesz-veszek a nélkül, hogy jóformán tudnám, hogy mit cselekszem.

A házban Rozika jött elibük, kisírt szemmel és halvány arcocskával. A felügyelőné a leánya ágya mellett volt. Fel sem nézett, mikor beléptek.

Ilona odament az ágyhoz és a beteg fölé hajolt. Nem volt szükség hosszas vizsgálatra, hogy megállapítsa, hogy mi a baj!

— Tüdőgyulladás! — mondta határozott hangon. — Törülközőket és párnákat kérek! Ülőhelyzetbe fogjuk helyezni a beteget és minden órában friss keresztkötést adunk rá! — rendelkezett ellenkezést nem tűrő hangon, s azzal kezdetét vette a hatalmas harc egy elszállni készülő fiatal életért. Ilona fáradhatatlan volt. El nem mozdult a beteg mellől. Alig evett-ivott valamit, aludni is csak lopva aludt. Érezte, hogy most nemcsak a beteg, egy általa is szeretett ifjú lélek életéről, hanem a saját jövőjéről, hírnevéről is van szó! Ha hiába lenne minden fáradozása, a nép nem tűrné meg maga között, vagyis sohasem tudná megtörni jeges közönyüket. Azért nem engedte meg magának egy pillanatnyi pihenést sem, csak akkor lépett ki egypár percre a friss levegőre, mikor a beteget rövidke pillanatra elnyomta az álom.

Egy ilyen alkalommal, mikor a tisztáson fel és alá sétált, egy fa hatalmas törzse mögül árnyék esett a napfoltos pázsitra, s mikor felpillantott, egy magas, csinosarcú

fiatal férfi lépett elő és zavartan nézett fel rá. A telepi munkások kék vászoningét viselte. Bőre bronzbarnán csillogott a napon.

— Ugy-e, ön az orvos? — kérdezte nyersen és szinte ellenségesen. — Ha már pedig ön az orvos, akkor tudnia kell, hogy meggyógyul-e Boriska?!

Kihívóan nézett Ilona arcába, de minden kihívó gúnyos mosoly mellett, szomorúság és bánat borongott a szép keményvonalú férfiarcon.

Ilona inkább érdeklődéssel, mint méltatlankodással nézte.

— Amit maga kérdez, arra csak a jó Isten tudna választ adni — mondta csendesen. — Én mint orvos azonban mindent megtettem és megteszek a beteg érdekében!

— Ó, mindegyikük ezt mondja! — jajdult fel panaszosan a férfi. — Mindegyik orvos ezzel takarózik!... Apámnál is így volt, ismerem ezt a szót!... „Megtettünk mindent! Nem a mi hibánk!... A természet!... Az Isten!...” E mögé bújnak. Ha a jó Istenre bízzák a gyógyítást, minek jönnek ide szédíteni a szegény embert?!

Fenyegetővé vált a hangja, de Ilona nem ijedt meg. Úgy nézett a feldúlt, borostás arcú férfira, mint egy nagy betegre.

— A legnagyobb és legigazságosabb orvos az Isten. Mi csak az Ő méltatlan és Hozzá képest ügyetlen szolgálai vagyunk. Egy orvos sem ér semmit Isten segítségével. Az Ő nevével indulunk a beteg ágyához, s ha néha mégis hibázunk, annak csak véges emberi voltunk az oka. Ember nem tudhatja azt, amit Isten és nem szabhat gátat az ő szent akaratának.

— Úgy beszél, mint egy bölcs! — csúfolódott a férfi. — De én nem azt akarom, hogy bölcs legyen, hanem hogy meggyógyítsa Boriskát. A falu nem bízik magában. Még senki sem hívta beteghez, ugye?! Egyedül Bálinték futottak magáért... Nos, hát bizonyítsa be, hogy nem érdemetlen a bizalomra!...

Olyan kétségbeesett, szilaj fájdalom égett a férfi szemében, hogy Ilona nem tudott haragudni nyers, faragatlan szavaiért.

— Én vőlegénye vagyok Boriskának! Itt dolgozom a telepen — folytatta súlyosan kongó hangon. — Két nappal ezelőtt kértem meg a kezét, de már kisleány korától szeretem!... Nekem adták!... Vasárnap lett volna a kézfogónk! Remélem, meg tudja érteni, hogy mit érzek?!...

Ilona lelkében szánakozás égett.

— Legyen nyugodt, ami tőlem telik, azt meg fogom tenni.

Onkénytelenül is kezet nyújtott a férfinak, aki vonakodva esetlenül fogadta el.

— Ha meggyógyítja Boriskát, nem bánja meg! — tette hozzá. — Hálásabb embere nem lesz a faluban.

Ebben a percben Rozika lépett ki a tisztásra.

— Jó, hogy jössz, Gáspár — mondta a férfihoz fordulva. — Boriska az elébb magához tért és téged kérdezett. Gáspár és Boriska jegyesek — fordult magyarázólag Ilonához. — Még senki sem tudja, senkinek sem mondtuk meg.

— Tudom — felelte Ilona. — Maradjon csak egy kicsit a levegőn Rozika és nyugtassa meg Gáspárt. Én meg visszamegyek a betegünkhöz.

Olomlábakkal múltak az órák és napok, de végül is a kilencedik napon Isten segítségével Boriska erős és fiatal szervezete leküzdötte a betegséget.

Ilona egy hét múlva már hazamehetett egy-egy órácskára elárvult otthonába Piculához, amelyre addig Balázs-né viselt gondot.

Mikor Boriskát először vitték ki nyugágyon a napra, Ilona búcsút mondott a felügyelőék házának. Bálint, az apa sokáig szorongatta hatalmas, erős kezében Ilona búcsúzó jobbját.

— Megköszönni nem tudom, amit értünk tett. De az idő megmutatja majd hálánkat!

Ilona menekült a köszönetek és hálálkodások elől. Nem szerette, ha feleslegesen túlbecsülték munkáját. Csak a kötelességét teljesítette, semmi mást! De azért, mikor hazaért és megállt az alkonyodó napfény bíbor arany-palástjába burkolt kicsiny otthona kertjének közepén, fel-

nézett az égre és mély, háláteli sóhajtás szakadt fel kebléből.

— Köszönöm, Istenem — mondta remegő hangon. — Most már azt hiszem, csakugyan végleg hazaérkeztem!...

VII. FEJEZET

És Ilona nem csalódott!... Alig telt el egypár nap, két férfi kereste őt a telepről. Az egyikben Gáspárt ismerte fel. Gáspár egy nálánál idősebb férfit támogatott. A férfi balkezén hevenyészett átvérzett kötés volt.

— Elcsúszott a balta — magyarázta Gáspár. — Még jó, hogy kicsi volt a lendület, máskülönben már csak egy kézzel dícsérné a napot. Így is rengeteg vért vesztett.

Másnap újabb betegek jöttek a telepről és a hét végén a faluból is. A jég meg volt törve!... Ilonának most már délelőtt-délután akadt munkája. Picula nem győzte ugatni a sok ismeretlen embert. Mire eljött a június, Ilona úgy tele lett munkával, hogy még leveleinek a megválaszolására sem maradt ideje. Ha eddig az volt a panasz, hogy a telep emberei és a falu népe bizalmatlan hozzá, most ugyancsak az ellenkezőjéről győződhetett meg. Nem volt olyan baj a faluban, amelyre ki ne kérték volna tanácsát. Fiatal anyák elhívták keresztanyának és nem volt olyan ünnepség a faluban, hogy elsőnek is ne őt hívják meg nagy tisztelettel.

Boriskának a kézfogóját Gáspárral nagy csendben tartották meg.

— Még gyenge a lelkem, — mondta Anna, a felügyelőné — majd az esküvőjét, ha Isten segít, annál nagyobb vidámsággal üljük meg.

Az eljegyzésen csak Ilona volt idegenek közül hivatalos és Gáspár szülei meg öccse, aki szakasztott mása volt a bátyjának, csak valamivel alacsonyabb.

Boriska szép volt, csendes és elmélázó. Gáspár olyan boldogan ült mellette, mint egy nagy bohó gyermek.

— Maga mentette meg őt nekem — mondta nedves szemmel Ilonának. — Áldja meg érte a jó Isten!

Ezt a hálálkodó, könnyes és ragaszkodó szót, hogy

„áldja meg az Isten!” mostanában gyakran hallotta Ilona. Ha végigment a falu utcáján, kezében az elmaradhatatlan orvosi táskájával, a férfiak meghajtották előtte fejüket és az asszonyok boldogan álltak meg vele egy-két szóra.

— Jaj, lelkem, csak egy pillanatra!... A kisfiamnak most jön az első foga, — vagy — csak egy szemvillanásnyit térjen be hozzánk!... Az uram megint erősen köhög... — És Ilona ment... Ment boldog, alázatos szívvel és sohasem keresett kibúvót és sohasem unta meg a sok jajt és panaszt.

Egy gyönyörű júniusi délután lassan ballagott orvosi körútjáról hazafelé. Fáradt volt és fehér orvosi köpenye mintha a nyár minden melegét magába szívta volna. Jó lesz átcserezni egy könnyű nyári ruhával — gondolta — és leülni az egyik kőrtefa árnyékába és ma már nem csinálni semmit!... Pedig annyi teendője lett volna!... Bevégezni az olvasását a megkezdett orvosi szakkönyvnek, feljegyezni naplójába az új betegeket. Jegyzeteket készíteni, felvarrni a gombokat a frissen mosott köpenyre és végül megválaszolni felgyülemlett leveleit. A levélírástól irtózott a legjobban. Norbertnek két levele várt válaszra... Mindennap akart írni, de mindig közbejött valami. Hiába!... Egy orvos nem rendelkezik szabadon az idejével, s végre mikor egyedül maradhat, már olyan fáradt, hogy csak egy vágya van, behullani az ágyba s jó mélyen aludni. Mit is írjon Norbertnek?!... A levelei tele vannak mindig szemrehányásokkal, intelmekkel vagy panaszokkal. Ő két szóban megírhatja egész itteni életét. Jól vagyok és dolgozom!... Mit írjon még?! A betegeit írja le?!... Ez Norbertet úgysem érdekli... De azért ma este ír neki mindenképen, vagy ha ma nem is, mert olyan fáradt, de holnap egészen biztosan megpróbál hosszú engesztelő levélben válaszolni... Ma nem kíván mást, csak egy könnyű ruhában leülni a kertipadra és nézni a naplementét, a nap búcsúzó vörös korongját, ahogy véresen bukik le a hegyek mögött és hallgatni a csendet, melyben egyetlen zaj egy-egy kutya vakkantása vagy szívének nyugodt, egyenletes dobbanása.

Csendesen lépkedett. Már látta a házat, az otthonát.

Már ott járt a kert kerítése mellett. Csodálatos, hogy Picula nem ugat, pedig máskor, mikor befordul az út tetején, megismeri könnyű lépteit és eléje szalad... Lenyomja a kapu kilincset és hirtelen megtorpan. A kicsiny kőornácon egy fiatal nő áll. Nem a felügyelőék Borisa vagy Rozija, mert nagyon jól szabott fehér selyemruhát visel és vadrózsákkal szegett kis fátyolos fehér kalapot tart a kezében. Idegenül és közömbösen dől a tornác falának. Mozdulata hanyag, de sok természetes báj van benne. Most megfordul és felemeli a fejét, mintha megérezné, hogy valaki nézi.

— Erika!

Önkénytelenül szalad ki neve Ilona ajkán.

— Ilona!

Erika arca felderül, ledobja kalapját a tornác kőpárkányzatára és lerepül a lépcsőn.

— Nem haragszol, hogy így megleptelek?!

Ilona csak most tér magához meglepetéséből. Gépiesen kinyújtja karját és magához öleli a karcsú, fehér ruhás alakot.

— Hogy megnőttél, Erika!

Maga sem érti, hogy „Isten hozott” helyett, miért tolakszanak ajkára ezek a tárgyilagos szavak. Nézi a keskeny, ideges, hibátlan barnabőrű arcot, melyet most halvány pirosság fest át, a kissé bájosan fitos orrocskát, a szemét titokzatosan elfedő hosszú fekete pillákat és értelmetlen módon felsóhajt. Ez a sóhaj fakadhatott örömből, de kellemetlen meglepetésből is, de Erika úgylátszik, nem törődött vele, mert még jobban befészkelte magát Ilona karjába és duruzsolva, mint egy kis hízelkedő macska, suttogetta a fülébe:

— Ugye, nem dobsz ki?!... Ugye, örvendesz nekem?!

Micsoda kérdés?! Ilona szorosabbra vonta magához a fényes fekete fejecskét és homlokon csókolta.

— Már hogy dobnálak ki?! Örvendek, hogy meglátogattál! Honnan tudta meg, hogy hol vagyok?!

Erika pajkosan felkacagott. Kacagása betöltötte a kertet és darabokra törte az eddig itt tanyázó békés, nyugalmas csöndet, melyet Ilona annyira szeretett.

— Hogy honnan?! ... Hát Norbert bácsitól! Nem szép, hogy nem is értesítettél elutazásodról. Igaz, hogy én is elhanyagoltalak, amiért utólagos bocsánatot kérek, de az érettségimre készültem és ez mindent megmagyaráz! Már a vizsgák előtt kis hőemelkedéseim voltak. Az érettségi után azonban komolyan rosszul lettem. Ahogy lábra tudtam állani, felkerestelek, hogy megvizsgálj, akkor tudtam meg, hogy elutaztál!

— Sajnálom — mondta Ilona gyöngéden. — Sajnálom, hogy beteg voltál és nem voltam kéznél!

Erika elmosolyodott. Levette szemét Ilona arcáról és tekintete végigsuhant a kis, árnyékban pihenő kerten.

— Szerencsére ott volt Norbert bácsi! Megvizsgált és megnyugtatót. Én a tüdőcsúshuruttól félttem, de azt mondta, nem veszélyes. Ő ajánlotta, hogy levegőváltásra hozzád jöjjenek! Levelet is hoztam tőle, majd oda adom.

Ilona szívén enyhe rosszülés futott keresztül. — Szóval, nem magadtól jöttél! ... De gyere szívem, ne álljunk itt a kertben, mert fáradt vagyok és te is az lehetsz!

Karonfogta hűgát és megindultak a ház felé. Ilona kissé kábult volt a napi robottól, melegtől és a váratlan meglepetéstől, mely most alaposan felfordítja majd megszokott nyugalmát és életrendjét. Nem tudta hirtelen eldönteni magában, hogy örvend vagy bosszankodik Erika hirtelen megjelenésén?! ... Sohasem voltak szoros rokoni kapcsolatban, alig látták egymást, s így szinte idegenek voltak egymás számára. Erikát apja rokonai támogatták, akiket Ilona jóformán nem is ismert. Hiába volt forrón szeretett édesanyja testvérének az egyetlen gyermeke, nem örökölt semmit anyai részről, s mindenben atyja családjára ütött. Ilona sohasem volt vele tisztában még gyermekkorában sem ... Sohasem tudta, mikor tréfál, gúnyolódik, mikor beszél komolyan és mikor mond igazat?! ... Azért most is egy csepp tartózkodással fogadta Erika meglelését és csókjait.

Lépteikre, ahogy a tornác felé közeledtek, heves kutyaugatás, vonítás és ajtókaparászás hallatszott. Ilo-

nának most jutott eszébe Picula és kérdőleg nézett a fiatal leányra.

— Ó, az a dögl! — nevetett élesen Erika. — Egészen megfélelkeztem róla. Nagyon kellemetlenül fogadott és mérgemben bezártam a szobába. A kulcsot azonnal megtaláltam a lábtörő alatt. Ugye, nem haragszol?

Ártatlan mosollyal nézett Ilona arcába, de zöldes-fényű szemének mélyén hideg fények cikáztak. Ilona szívéen újra átsuhant az a kis érthetetlen rosszulesés és idegenkedés.

— Bolond vagyok! — korholta önmagát. — Nem örvendek eléggé ennek a bájos teremtésnek! Elvégre rokonom! Jobb arcot is mutathatnék! — Hangosan azonban csak ennyit mondott:

— Picula minden idegent megugat, de azért nem akart semmi rosszat. Máskor ne zárd be a szobába, mert megbolondítod.

Odament az ajtóhoz és kinyitotta. Picula egy hatalmas ugrással termett künt a tornácon és majd felborította Ilonát nagy örömeben. Erika unottan nézte.

— Én nem rajongok az állatokért — mondta hideg hangon. — Kiskoromban egy kutya meg akart harapni, ezt nem felejtettem el s azóta sem szeretem őket. De ha megengeded, bemegyek a szobába és lepihenek. Az erős levegő elbágyasztott.

Felkapta fátyolos kis kalapját a kőpárkányról és könnyű lépteivel bement a szobába. Ilona úgy lépkedett utána, mintha Erika lenne a tulajdonos és ő a váratlanul betoppanó vendég.

— Amíg nem voltál itthon, csak bekukkantottam a szobádba — mondta a fiatal leány s ledobta magát a kerevetre. — Valójában csak most nézek szét benne! ... Ó, mondd Ilona, hogy tudtad otthagyni a várost és modern, szép kis lakásodat?! ...

Kényelmesebben helyezkedett el a kereveten és két karját a feje alá kulcsolva nézett unokatestvére komoly, kissé fáradt arcába.

Ilona, aki éppen akkor hurcolta be Erika bőröndjét a tornácról, csak legyintett kezével.

— Nézd, Erika, erről én nem szeretek beszélni. Van-
nak az életben kényszerítő körülmények, de azt hiszem,
Norbert elmesélte neked a történeteket?!

Erika lehúnyta hosszú, rojtos szempilláit és úgy felelt.

— Igen, Norbert bácsi említett egyet-mást. Mondta,
milyen dühös volt, hogy te elfogadtad ezt a nevetséges
megbízatást!

— Nevetséges?!... — Ilona kiegyenesedett és fel-
emelte a fejét. — Miért lenne nevetséges?!

Erika idegesen izgett-mozgott a kereveten.

— Én nem tudom... — Norbert bácsi mondta így. —
Valószínű, nagyon haragudott rád. Egy vőlegény sem
szereti, ha menyasszonya három hosszú évre elmegy tőle.
Ez veszélyes is... Norbert bácsi még elég fiatal... és én
— fejezte be hirtelen szavait — nem tettem volna a te
helyedben!

— De én megtettem! — jelentette ki csengő, határo-
zott hangon Ilona. — És ma is megtenném! Norbert nem
gyermek, s ha szeret, megvár! Én bízom Norbertben!

Erika arca olyan kifejezéstenen lett, mintha élettelen
bábú lenne.

— Én nem tudnék olyan határtalanul bízni senkiben
— mondta csendes, színtelen hangon. — Én nem szeretek
csalódní és azért csak azt hiszem el, amit látok. De nem
akarom megzavarni a nyugalmadat, hiszen olyan nagy-
szerű és hősies, amit te itten csinálsz!... Lemondani min-
den kultúráról, kényelemről csak azért, hogy szegény te-
lepi és falusi embereket gyógyíts!... Én nem lettem volna
erre képes... Ó, Ilona, te olyan rendkívüli nő vagy!...

Ilona azonban erre semmi megjegyzést sem tett.
Sohasem szerette, ha dicsérték és azért most is elengedte
füle mellett húga túláradó szavait. Kiment a konyhába és
ott cserélte fel orvosi köpenyét és fehér ingblúzát egy
könnyű nyári ruhával és nekilátott valamit összeütni
vacsorára. A mai sóvárgott pihenésből már nem lesz sem-
mi, a kőrtipad a nagy körtefa alatt hiába várja a sötétedő
estében. Vége a nyugalomnak, az egyedüllét megbecsül-
hetetlen csöndes pillanatainak, mikor csak a fényes csil-
lagok ragyogtak feje felett és Picula hevert békésen a

lábainál... Aranycsönd... és most darabokra tört a hivatalan vendég megjelenésével. Az elhagyott külvilág, melyet igyekezett minden erejével elfelejteni, most újra betolakodott életébe Erika személyében és föllelevenítette a multat és annak kellemes és kellemetlen eseményeit... Bár ne jött volna, sóhajtotta kissé keserűen s maga is elszégyelte magát, hogy ennyire nem örvend Erika látogatásának.

VIII. FEJEZET

Norbert levele, amit Erika magával hozott, tele volt újabb szemrehányással és panaszokkal.

„Kezdem hinni, — írja — hogy valami falusi bugris elhódított tőlem. Elfordította szívedet, azért felejtess el ilyen könnyen, hogy leveleim egyre-másra válaszolatlanul maradnak...”

Ilona arcán felhő suhant keresztül. Összegyúrte kezében a levelet, de aztán mégis kisimította és nagy türelemmel végigolvasta.

Milyen felületes, milyen léha és könnyelmű ez a Norbert!... Megírta, hogy mennyi munka, dolog veszi körül s mégis flörttel és udvarlással gyanúsítja a levélben. Norbert csak nem változik!... Marad mindig az, aki volt! Könnyelmű, az élet jobbik részét választó, önző, csinos férfi. Elhatározta, hogy a válasszal nem siet. Majd Erika, ha visszamegy, elmondja, hogyan él, mit csinál. Majd vele küldi el a levelét. Most, hogy Erika itt van, úgymint még kevesebb ideje marad a maga számára, mint eddig. Erika így is sokat volt egyedül. Sokszor, amíg a betegeit járta, egész nap egyedül bolyongott a völgyben vagy hevert a napra vitt nyugágyon.

— Bár legalább olvasnivalót hoztam volna magammal — zsörtölődött. — Mert a te orvosi szakkönyveid mellett nyomban elalszik az ember. Egyszerűen rémesek!

— Nem is ilyen kis tudatlannak a kezébe való — mosolygott Ilona. — Sajnálom, hogy nem hoztál magaddal valami kézimunkát vagy a gyorsíró füzetedet. Itt nyugodtan gyakorolhattál volna, ha ősszel állásba akarsz menni!

Erika felhúzta az orrát és elfordult Ilonától.

— Akarni nem akarok, de állásba kell mennem, bár semmi kedvem sincs hozzá, hacsak addig nem jön közbe valami...

— Mi jönne közbe?! — kérdezte Ilona.

Erika belenézett a melegén tűző napba, majd lehúnyta a szemeit.

— Ó, — mondta vontatottan — sok minden, de különösen egy valamire gondolok... de te ehhez nem értesz úgysem...

Sokszor tett olyan furcsa megjegyzést, amit Ilona nem értett meg, de amire magyarázatot sohasem kapott.

•

Június közepén tartották meg Boriska lakodalmát. Erre az alkalomra Erika is hivatalos volt Ilonával.

Ilona egy kis aranykeresztel ellátott láncot szánt Boriskának ajándécul. Kevés ékszere volt s azokat is csak nagy ritkán viselte. Erika már napokkal azelőtt lázasan készülődött a lakodalomra, mintha ő lenne a menyasszony.

— Tudod, — magyarázta Ilonának — végre valami, ami kilendít ebből a súlyos, butító unalomból. Bevallom, sokszor, amíg egyedül feküdtem a napon, azon gondolkodtam, hogy búcsú nélkül visszaszököm a városba, de nem akartalak téged megbántani. Nem nekem való a falu! Úgy érzem, egészen megpenészedtem. Éppen kapóra jött ez a kis falusi mulatság! Tudom, rémes lesz, de legalább kiszellőztetem a fejemet. Remélem, ott lesz mindenki, aki jelent valakit!

Ilona megcsóválta a fejét, de nem szólt semmit. Hiába, Erika még olyan gyermek! Miért rontaná el az örömét?!

A lakodalom napján Ilona már kora reggel elindult orvosi körútjára. Először a betegeit látta el és kimelegedve, fáradtan ért haza.

Erika már teljes pompában várta. Ilona, bár el kellett ismernie, hogy régen nem látott ilyen bájos látványt, mint amit Erika nyújtott tengerzöld selyemruhájában, dús fekete fürtjei közt, egy félig nyílt sárga rózsával, mégis bosszankodva jegyezte meg:

— Elfelejtéd kedvesem, hogy csak egy falusi lakodalomba készülsz!... Így csak egy városi bálra öltözik ki az ember!

De Erika meg sem hallotta ezt a megjegyzést. Muszlin

kendőcskék közül válogatott a bőröndjében, hogy melyiket találná jobbnak a ruhájához.

Ilona kedvetlenül nézte és vette ki szekrényéből simakék ünneplő ruháját és ment vele a konyhába, hogy előbb jól megmosakodjék.

Elment az esze ennek az Erikának?!... gondolta lehangoltan és egyszerre tova szállt minden jókedve.

A kis falusi templom roskadásig meg volt tömve barátokkal, vendégekkel és kíváncsiskodókkal. Ilonának és Erikának már csak az ajtóban szorítottak helyet. A pap szépen és szárnyalóan beszélt. Édes rózsairat szállt a levegőben. Az orgona felzúgott és ének hangja töltötte be a kis helyiséget, majd a tömeg mozgolódni kezdett. A szertartásnak vége volt.

Ilona karonfogta Erikát és kiléptek a templomtérre. Laji szekere jött értük. Ott állt a többi falusi szekér mögött. Ilonának minden rossz kedve mellett is mosolyognia kellett látva Erika megdöbbent arcát, mikor Laji fogata előállt.

Legalább egy kicsit megbűnhődik hiúságáért, gondolta magában, ahogy felsegítette hűgát Laji mellé a bakra.

Gyönyörű szép nyári nap volt. A kis hegyipatak vize csillogva reszketett a nap aranszínű fényében. Forróság úszott a levegőben. A virágok bágyadtan túrték a rájuk sziporkázó arany zuhatagot. Bálinték háza fel volt díszítve zöld lombokkal. Künt a pázsiton felállított hosszú asztalon terítettek.

Ilona itt végre hozzáférhetett a menyasszonyhoz. Ott állt egy embergyűrű között és piruló arccal fogadta a szerencsekívánatokat.

Fehér selyemruhájában, fehér élővirágokból font koszorúval fátyolos szőke fején, olyan szép volt, hogy Ilona szeme megnedvesedett.

Nézte Boriskát és valami nagy, nagy melegség járta át szívét... Egy kis része neki is van abban, hogy ma itt áll ifjún, sugárzóan és szépen a boldogság küszöbe előtt... Neki, aki a betegség sötét éjjeléből visszarántotta Isten segítségével a napfényes világosságra... Meleg szívvel vonta magához és csókolta meg.

Erika udvariasan és közönyösen mosolygott az oldalán. Őt nem annyira a menyasszony érdekelte, mint az egybegyűlt vendégcsereg!

A terített asztalnál messze került Ilonától és ez jó kedvre hangolta.

Legalább nem lesz mindig rajtam a szeme, gondolta magában és egészen felvillanyozódott.

Az egyik oldalán a tanító, a másikon András, a vőlegény öccse ült. Andráson új ünnepi ruha feszült, fehér inge fölött selyem nyakkendő. Sötét, szép arcán boldog elégedettség.

Erika gyorsan választott... Egy pillantás a tanító gyér, kopaszodó fejére nyomban eldöntötte, hogy melyik szomszédja nyújt több szórakozást!... Csak András volt, aki számba jöhetett! Rajta kívül csak házasságúak voltak feleségükkel és leányaikkal. Ragyogó szemmel fordult a fiú felé és úgy tett, mintha nagyon érdekelné, amit az erdőirtásról és a fakidontásról beszél... A végén azonban szegény azt sem tudta, mit hadar össze-vissza, annyira megzavarodott a fiatal leány meleg, rajongó pillantásától.

Legalább egyszer jól kimulatom magamat!... — gondolta Erika és szilaj jó kedve támadt!

Az ebéd végével, mely benyúlt a késő délutánba, táncra kerekedett a fiatalok. Cigány is akadt, volt mire táncolni.

Rozika hajában repültek a rózsaszínű szalagok, a lányok keményített szoknyái suhogtak a fordulónál. Csizmák dobbantak a kavicsos földön és jókedvű kiáltások rebbentek a forró levegőben. Az alkony észrevétlenül szállt le a fák közé. Árnyékok hulltak a világos pázsitra. Bálint, a boldog apa új boros üvegeket bontott a terített asztalnál. Valaki meggyújtotta a fák ágaira aggatott tarka lámpásokat. A cigány rákezdett egy gyors, friss csárdásra...

Ilona szeme Erikát kereste. Ő nem táncolt, ott maradt Anna, a felügyelőné mellett és segített neki a vendégek mulattatásában. Most azonban, hogy a lámpások fénye, melyek úgy ragyogtak, mint az ágakon fennakadt csilla-

gok, figyelmeztette az estére, eszébe jutott Erika és kutatólag nézett körül.

Csak későre fedezte fel. Szilajon, felhevülten táncolt András karjában. A fiú sötét arca ragyogott az elfogyasztott italtól és Erika hozzásimuló, észbontó pillantásaitól.

Ilona arcáról lehervadt a mosoly és a jókedv. Hűvös hideget érzett a szíve körül, pedig körülötte lángolt a nyár, a jó kedv és a fiatalság... Odament a táncolókhoz és megérintette a fiatal leány karját.

— Gyere Erika, késő van. Hazamegyünk!

— Már?!... — riadt fel a leány és egyszerre megváltozott az arckifejezése, mintha álarcot cserélt volna. — Már?! — ismételte meg közömbös hangon. — Hiszen még senki sem mozgolódik!

András elengedte Erika karját és könnyörgőleg nézett Ilonára.

— Csak még egy órácskát!... Ne menjenek még!... Erika nekem ígérte minden táncát!

Ilona arca mozdulatlan maradt.

— Sajnálom András, de engem várnak holnap a betegek. Korán kell pihenőre térnem, hogy korán kelhessek és Erika ügyis nagyon lefoglalta magát. Van más leány is a mulatságon.

— De nem nekem!... — csattant fel szilajon a fiú hangja és újból át akarta ölelni Erika derekát, hogy a táncolók közé vigye, de Erika ügyesen kisiklott a karja közül.

— Hallotta, mit mondott a néném?! Ő az idősebb, s nekem engedelmeskednem kell! — Azzal Ilona karjába fűzte a kezét.

Érezte, hogy túllépte a határt. Ezt a szegény tapasztalatlan fiút jobban bolonddá tette, mint ahogyan akarta... Éppen ideje, hogy Ilona érte jött...

— Hát megmutatom, hogy nem megy! — kiáltotta vadul András és utánakapott Erikának, de ebben a pillanatban Bálint felügyelő kemény karja fogta le kezét és intett a fejével Ilonának, hogy tűnjenek el.

Ilona szóltanul segítette fel Erikát a Laji fák között várakozó szekérébe. Szemében könnyek égtek. Így kell

távozniok, menekülésszerűen innen, ettől a kedves, vendégszerető háztól. A pázsit felől verekedés, dulakodás és kiabálások hangjai hallatszottak. Ilona keserű haraggal nézett Erikára, aki egykedvű mozdulatlansággal ült a bakon.

— Rossz voltál Erika, nagyon! — tört ki belőle a keserűség, mikor hazaértek. — Hát így viselkedik egy úri-leány?! Elfelejtetted, hogy egyszerű, becsületes, hiszékeny emberekkel van dolgod, akik nem ismerik a kétszínű bolondítást, alacsony színvonalú macska-egér játékot?!... Csalódtam benned!... Nem hittem, hogy ilyen kegyetlen, szívtelen légy!...

Erika nem felelt semmit. Közömbösen hallgatta a reá záporozó szavak élet... Meg sem rebbent a szempillája, mikor Ilona kijelentette:

— Szégyenlem magamat miattad, úgy érzem, többé sohasem tudok a Bálinték becsületes arcába nézni...

Erika nem szólt, nem védekezett, csak ült némán a szobában a nyitott ablaknál és belebámult a csillagos éjszakába.

Vajjon kire ütött a családban?!... — gondolta Ilona keserűen, ahogy keskeny ágyában hánykolódva figyelte Erika nyugodt, szabályos lélekzetvétélét. — Bár adná a jó Isten, hogy még idejében megváltozzék és értékes, hasznos tagja legyen a társadalomnak.

IX. FEJEZET

Elutazom! — jelentette ki másnap a reggelinél Erika. Nyugodt és kipihent volt, halvány árnyéka sem látszott rajta a tegnapi estis zajos eseményeknek.

Ilona egy pillanatra érthetetlen sajnálkozást érzett. — Máris?! ... Sajnálom, ha nem érezted jól magad itten. Más a falu, mint a város!

— Más — mondta keményen Erika és összeszorította a száját. — Az ember azt hinné, hogy falun szabadság van és még annyit sem engedhet meg magának, mint a városban. Jobban kell ügyelnie, mintha zárdában lenne. Halálosan unalmas! ... Nagyon bánt Ilona, hogy kizavartalak nyugalmadból!

— Engem nem zavartál — mondta Ilona. — Bár jobban megértettük volna egymást.

Erika egy széles mozdulattal megsimogatta Ilona kezét.

— Ó, abban nem volt hiba! Te nagyon jó voltál hozzám, sokkal jobb, mint ahogy megérdemlem! Ugye, megbocsátasz?! Ugye, mindig meg fogsz nekem bocsátani?!

Hirtelen Ilona nyakába vetette magát és zokogásra fakadt.

Ilona ijedten simogatta. Sírni még sohasem látta Erikát. Csak nem izgatta fel ennyire a tegnapi esti dolog?! ...

— Ne sírj, édesem — mondta vigasztaló hangon. — Majd megmagyarázok Bálintéknak mindent. András is el fog szépen felejtetni és rendbe jön minden. — De Erika megrázta a fejét.

— Eszemben sincs, hogy Bálintékkal törődjem vagy a tegnapi történetekre gondoljak! ... Az olyan semmiség volt, amire nem érdemes szót vesztegetni! ... Egészen másra gondoltam, Ilona ... Ígérd meg, ó, ígérd meg, hogy mindig szeretni fogsz?! ...

Újra Ilona nyakába borult, mintha sohasem akarna tőle elválni.

De mint minden érzelemkitörése, úgy ez a felindulás is hamar lecsillapodott Erikánál. Mintha semmi sem történt volna, tett-vett a szobában és csomagolta a holmiját.

Ilona nehéz szívvel jött vissza az állomástól. Orvendett, hogy szeles, lelkiismeretlen, szívtelen kis húga elutazott és mégis különös szomorúságot érzett szíve táján. A napok azonban hamar visszazökkentek magános egyhangúságukba. Járt a betegeit és délutánonként, ha volt ideje, a kiskertben orvosi szakkönyveket olvasott és lassacskán megint megnyugodott és lelkét magához ölelte az aranycsönd, mely behálózta, rabul ejtette első pillanattól kezdve, ahogy ide érkezett.

Bálintékkal is találkozott.

Anna asszony Rozikával többször meglátogatta, de egy szó nem sok, annyi sem esett Erikáról és hirtelen távozásáról.

A nyár meg mindjobban, jobban kezdett kiteljesedni. Olyan volt, mint egy bőkezű szép asszony, aki két kézzel szórja kincseit. A völgy és berek tele volt szebbnél-szebb viraggal és a falusi kertekben mályvák nyiladoztak és a török szegfű fűszeres, édes illatát vitte szerte-széjjel a nyári szél. Ilona kicsi tornáca is csupa virág volt. Kertjében napraforgók ingatták fejüket. Petúnia és rezeda nyílt az ágyasokban és a körtefák zöld lombjai közt aranykincs gyanánt bújt meg a pompás, érés végéhez közeledő gyümölcs. Szép volt itt a világ és szép az élet! ... A vágyakozás, mely néhanapján el-elfogta a városi és régi élet után, lassan-lassan kezdett kihalni szívéből. Egyedül a megkezdett és félbehagyott munkája fájt még lelkének, ha éjjelente felébredt és magános kis szobája csendjébe váratlan és hivatlan vendégként belopódzott a múlt... Csak a laboratóriumban töltött éjszakák hiányoztak, semmi más! ... A nagy cél, mely három hosszú év tartamára kicsúszott ujjai közül ...

Mi lesz három év múlva, mikor már most is úgy érzi magát itten, mintha hosszas, fáradságos vándorút után hirtelen hazaérkezett volna? ... Haza a betegeihez, a nap-

sütötte hegytől védett madárdallos faluba, hogy ne legyen más, ne legyen több soha, mint a szegények orvosa!... Norbert kikacagná és kigúnyolná érzéseieért, de Norbert most olyan messze van tőle... Norbert a város, a maga lelketlen, kizsákmányoló szívtelenségével, míg ő a falu érzékeny, odaadó, önzetlen segíteniakarásával... Neki nem elhelyezkedést, pozíciót, üzletet jelent az orvosi pálya, hanem igazi lélekből fakadó hivatást!...

Most látta csak, milyen áthidalhatatlan mérföldkövek választják el gondolkodásban és érzésekben a vőlegényétől... De erre csak éjjel, ha nagyon fáradtan hullt az ágyba és nem bírt hamar elaludni, gondolt. Nappal nem ért rá önmagával és saját sorsával foglalkozni...

Egy gyönyörű júliusi délelőtt éppen egyik betegétől tért haza, mikor hangos lódobogásra lett figyelmes. A lovas az országúton közeledett, majd bekanyarodott a házak közé a főútra. Szép deres lóva volt, érzékeny, fiatal állat, mely minden gyermeksivításra idegesen kapta fel fejét.

Ilonát annyira megragadta az állat nemes szépsége, hogy nem is ért rá a ló gazdájára is vetni egy pillantást. Az öreg Gál néni valami affélét rebesgetett, amíg a lábát kötözgette, hogy mára a jegyző úr látogatását várja a falubíró. Már több hónapja nem járt erre. Négy falu tartozik a keze alá. Havonta egyszer esett a látogatása a falura, de mostanában betegszabadságon volt.

A falu házaiból, aki éppen otthon volt, kiszaladt a kapuba. Gyerekek kiabáltak, ficáinkoltak a porban. Nem féltek a lótól. Egyikük, egy vékony, szeplős, nyurga kisfiú épp a ló előtt ugrott fel az árokból, kitartott kezében egy fahusáanggal.

A ló megtorpant egy pillanatra, majd kirúgott, hogy lovasa megingott a nyeregben. Egy percig remegve állott, majd eszeveszett vágatásba kezdett.

Ilona, aki lélekzetviasszafojtva állott az egyik kis mályvavirágos ház kerítése mellett, csak most nézett először a megrémült állat lovasára.

Energikus, most kissé lefojtott indulatú férfiarc volt. Izmos teste előre hajolva, majdnem fekvő helyzetben ült lován és megpróbált lecsúszni róla.

Sikerült!... A megvadult állat majdnem hozzávágta egy széles törzsű vadgesztenyefához, de a férfi belekapaszkodott az egyik hosszan lecsüngő ágába és lecsúsztatva magát a földre.

Keze vérzett, sapkája valahol a porban hevert, arca verejtékes volt a szokatlan tornamutatványtól és hozzá a nap is égetően sütött. Megállt az út közepén és kiegyenesítette magát.

Hatalmas, szép szál ember volt. Bőre barna, mint a sötétre cserzett bőr. Lova megszabadulva terhétől az út végén megállt s mint aki jól végezte dolgát, legelni kezdte az árok szélén sarjadt magasra nőtt fűvet.

A férfi megkereste sapkáját és felvette a földről. Leporolta, majd lassú léptekkel megindult a kerítés mentén meghúzódo kíváncsian mulató gyermeksereg felé és kezének egy erős, határozott mozdulatával kiemelte közülük azt a szeplős, nyurga fiúcskát, aki megvadította a lovát.

Felemelte a levegőbe és úgy tartotta egypár pillanattig.

— Mondd, mit érdemelnél most?! — kérdezte mély, zengzetes hangon. — Megverjelek vagy áristomba zárasalak?!... Már volt szerencsém hozzád máskor is!... Nem először próbálok megvadítani lovamat!... Majd elveszem a kedved az ilyen tréfáktól!

Meglóbálta a levegőben, mire a kis haszontalan éktelen visításba kezdett. Az ordítózásra sietve előkerült az édesanyja. Futva jött ki a kapun, két keze lisztes volt, ahogy gyermeke jajgatására abbahagyta a kenyérdagasztást.

— Jaj, jegyző uram, ne bántsál — kiáltott könnyő-rögve.

— Vásott a gyermeke, nagyon vásott, Bíróné lelke — mondta a férfi még mindig a magasban tartva a kisiút. — Nem megint megvadította a lovamat?!... Azért hát én most büntetésül levágom a két fülét!... — Azzal úgy tett, mintha szabadon maradt kezével a kése után keresgélne a zsebében.

A kisiú torkaszakadtából ordítani kezdett. A férfi

mégegyszer meglóbálta a levegőben s egy hirtelen mozdulattal anyja karjába tette.

— Maga jobban ért a fenyítéshez Biróné — mondta kedvesen. — De aztán megbüntesse ám! ... Ha mégegyszer megvadítja a lovamat, baj lesz belőle, azt mondom! — Megbillentette a sapkáját és indult a lova felé, melyet kötőféken hozott egy gyermek.

— A keze! — kiáltott utána az asszony. — Jegyző úr, a keze csupa vér!

A férfi csak legyintett, de az asszony, aki már biztonságban tudta kisfiát, nem hagyta abba.

— Itt van a túlsó oldalon a mi kedves orvosunk! Jó lesz megkérni, hogy bekössel!

A férfi hirtelen megállt.

— Orvosuk?! ... Hát végre megjött az annyira várt és régen ígért orvos?! Hol van?!

Megfordult a jelzett irányba és úgy elcsodálkozott, hogy a sapkáját is elfelejtette lekapni a fejről, de aztán hirtelen pótolta a mulasztottakat és majdnem a földig hajolt.

— Én csak egy földreszállt angyalt látok, de orvost nem — mondta kellemes hangszílyal. — Biróné lelkem, maga be akar csapni!

— Már mint én?! — méltatlankodott az asszony. — A kisasszony a mi jótevőnk, a mi orvosunk már egypár hónapja! Ugye, kisasszony?!

De Ilona már messze járt. Az angyal elnevezés arcába kergette a vért. Nem szerette, ha a férfiak nem vették komolyan. Ha valami baja van a kezének és orvosra van szüksége, majd megmondják, hol lakik! ... De ő magától nem fogja felajánlani a segítségét.

Szinte futva ért haza. Átcserélte fehér köpenyét és postáit nézegette, amit távollétében Laji az ajtó nyílásába dugott. Két orvosi szaklap és egy levél Norberttől! ... Zsebébe csúsztatta a levelet, mert az udvaron megcsikordultak a kavicsok. Kilépett a kis tornácra és a következő percben szembenézett a jegyző mosolygó, bocsánatért esdő arcával.

— Elnézését kérem, hogy zavarom, de az imént egy

kissé megsebesültem és Bléróné mindenképen azt akarta, hogy eljőjjek magához. A nevem Ajtai Péter.

Ilona megbiccentette a fejét. Komoly volt, mint minden betegével, mert attól félt, hogy nem az orvost, hanem a nőt, a fiatal leányt látják benne.

— Fáradjon beljebb — mondta tárgyilagosan. — Majd mikor megnézte a feléje nyujtott kezét, hozzátette: Az egész dolog nem komoly, egy kis horzsolás, de majd fertőtlenítem és bekötözöm.

— Nagyon jól tudom, hogy az egész szóra sem érdemes — felelte meglepő nyíltsággal a férfi. — Elég neki a kút vize és egy tiszta zsebkendő.

— Azt éppen nem mondhatnám — mondta Ilona jobban megnézve a sérült kezét. Egy száлка alaposan befürödött a sebbe. Egy kissé fájni fog, amíg kiveszem.

— Annyi baj legyen! — nevetett a jegyző vidáman. — Ügysem húzott még szálkát a kezemből ilyen szép, ragyogó orvosnő!... De bocsánatot kérek — tette hozzá hirtelen, látva Ilona hűvös, visszautasító tekintetét. — Bocsánatot kérek, — ismételte — ha valami butaságot mondtam!

Ilona nem felelt. Könnyű ujjaival egy-kettőre eltávolította a szálkát. Fertőtlenítette a sebet és bekötötte fehér pólyába.

— Most aztán jól nézek ki! — mondta mosolyogva a férfi. — Egészen úgy festek, mint anyámasszony katonája!... Sokszor volt már sebes a kezem, mert bizony, ha fiatal koromban nem is nagyon értettem a munkához, érett koromra kipótoltam mindent, amit mulasztottam. Ez a kéz ma már a legnehezebb munkát is könnyűszerrel bírja, de így... ilyen úri módon elkényeztetve még sohasem volt!

— Nem baj! — felelte kissé enyhültebb hangon Ilona. — Ma és holnap ne vegye le róla a kötést. Azután megteszi egy tapasz is, hogy por, piszok ne érjen hozzá. Nem ül le, kérem?!

Ezt is olyan hivatalos, hideg hangon mondta, hogy Ajtai Péter felkacagott.

— Komolyan mondta ezt, kedves kisasszony?! Hang-

jából inkább azt olvastam ki, hogy a szíves marasztalást ne tessék komolyan venni!

Erre már Ilona is elmosolyodott. Előhúzott két széket és intett a jegyzőnek, hogy foglaljon helyet.

— Lehet, hogy kissé ridegnek látszom, — mondta őszinte nyíltsággal — de lássa kérem, egy orvosnak, kinek annyi dolga van, határt kell szabnia egy-egy bőbeszédű fecsegő betegnek, hogy másnak is jusson az idejéből. Most azonban szabad vagyok egy kis időre, azért hát megpróbálok kikapcsolódni egypár pillanatra.

Ez a pár pillanat azonban elég hosszúra nyúlt. A jegyző kedvesen és szellemesen tudott beszélni és mivel apró balesetekkel kapcsolatosan a gyermekkoráról beszélt, Ilona szívesen pihent, míg hallgatta.

— A gyermekkorom szép volt — fejezte be elbeszélését a férfi és szeme belenézett a távolba, mintha régen le-tűnt képek elevenedtek volna meg a kéklő légben. — Szép volt! — ismételte meg — és boldog! Valójában igazán csak akkor boldog az ember. Már a kamaszkor sem az és később a férfikor küszöbe sem, ha az ember nem elég bölcs és meggondolt. Itt dől el az ember sorsa, hogy felfelé vagy lefelé csúszik az élet útján. Olyan kevés elég, egy kis kavics a láb előtt, amit az ember felhevült, fiatalos, éretlen ésszel sziklának vél, hogy kisikoljék az egész élete... Kár, hogy az ember nem előbb öregnek születik, mert akkor kevesebb lenne a boldogtalan, elhibázott élet.

Észre sem vették, hogy délre fordult az idő. Ezüstösen csendült fel a tizenkettőt jelző harangszó. A jegyző büntudatosan ugrott fel.

— Ennyi idejét elraboltam!... Ez meggondolatlanság volt a részemről. Ne haragudjék rám és nagyon szépen köszönöm, hogy pártfogásába vett. — Lehajolt Ilona kezére és a következő percben a kavicsos udvaron ropogtak egyenes, kemény léptei.

Ilona megfordult, bevitte a két széket a szobába és helyre tette kötöző szerszámain, aztán elővette Norbert levelét, hogy elolvassa.

Édes Ilona!

Már megint két levelem válasz nélkül maradt és...

Ilona szeme lesiklott a sűrűn teleírt papírlapról és kitévedt a déli napfényben fürdő kertre. Odakünt úgy ragyogott minden, mintha gyémántporral lett volna teleszórva a levegő. Kimondhatatlan szépséget és békét árasztott minden. A fák ágai a napfény aranyterhétől roskadoztak és a kis patak vize mozdulatlanul álmodott a nap forró karjaiban. Ebben a szinte földöntúli szépségben és békeségben fájón és bántóan hatott Norbert kicsinyes, zsörtölődő szemrehányása. Szavak, szavak... szív és lélek nélkül!... Észre sem vette, hogy ujjai közül kifordult a levél. Kilépett a kertbe és leült a padra, mely fölé sötétzöld selyemsátort vont a körtefa lombja. Nekidőlt a fa törzsének és lehúnyta a szemét... Mit is mondott a jegyző Ajtai Péter az imént, amint egymásmellett üldögéltek a kis tornácon? Olyan kevés elég a fiataloknak, hogy kiskolják az életük?!... Az ő élete is kisiklott!... Városi orvosnak indult, el akarta érni a nagy célt, hogy szolgálatot tehessen az emberiségnek, az orvostudománynak és egyszerre vége szakadt mindennek!... De nem baj!... Majd jön valaki, aki folytatja az ő munkáját ott, ahol ő abbahagyta. Egy ambíciózus, törekvő, fiatal orvos és tovább viszi a fáklyát, amit kivettek az ő kezéből... mert ő már nem a régi többé... eggyé lett ezzel a tájékkal, emberekkel, eggyé a faluval, a csennel és soha nem érezte úgy ezt a valóságot, mint ma, mint most a zöld lombsátor alatt a kis padon... hogy itt az ő hazája, a szegények orvosa lett és nem is akar más lenni soha az életben!...

X. FEJEZET

Másnap Laji a postájával egy nagy sárgarózsa csokrot hozott az orvoskisasszony részére.

— A jegyző úr küldi — mondta egykedvűen — s már is tovább döcögött szekerekével.

A rózsák közé egy kis névjegy volt csúsztatva. „Hálából az orvosi segítségért!”

Ilona vízbe tette a virágot és írásai közé a névjegyet.

Délután Bálintné látogatta meg Rozikával. — Egy kirándulást tervezünk a névnapomon — magyarázta leülve a tornácon. — Bemennénk mélyen az erdőbe és ennivalót vinnénk magunkkal. Remélem, kedves Ilona, hogy velünk tart?!

— Ó, ne mondja, hogy nem?! — könyörgött ragyogó szemekkel Rozika. — Olyan szépek az ilyen kirándulások, s már olyan régen nem voltunk seholl!

Ilona nem egykönnyen egyezett bele, bár őt is csábította a hosszú erdei séta és az ismeretlen helynek a varázsa.

— Nehezen tudok elmenni. Egy nap hosszú idő annak, akit várnak a betegek.

— Akkor hát legyen csak egy félnapos a kirándulás! — adta meg magát Bálintné. — Legfeljebb nem megyünk olyan messzire. Remélem, tud hegyet mászni?!

— Még nem próbáltam, — mosolygott Ilona — de remélem, nem vallanak velem szégyent!

Bálintné vidáman felkacagott. — Nem feltétlenül szükséges hegyet mászni — mondta jókedvűen. — Elég szépek és kényelmesek az utak a hegy derekáig. Ha a kirándulás csak egy félnapos, én sem kaptatok fel a tetőre, hanem meglepszem egy jó árnyas hellyel a hegy derekánál.

— Akkor hát eljön?! — lelkesedett boldogan Rozika.

— Meglátja, milyen szép lesz! Anyus névnapjára többen látogatnak el hozzánk, de az idén az otthoni özsonna helyett a hegyekben fogyasztjuk el a vendégekkel az Anna-napi tortát.

Rozika fiatalos lelkesedése Ilonára is átragadt. Szinte maga előtt látta a sötét tűjű fenyveseket, érezte gyantás, balzsamos illatukat és boldog öröm áradt szét a lelkében...

De az Anna-napi kirándulásig még egy hét volt s ez alatt a hét alatt annyi fáradtságos dolga, hogy majdnem teljesen megfeledkezett a tervbe vett kirándulásról. Két súlyos beteget kapott, akik majdnem még az éjtszakáit is igénybe vették. Ha Rozika a kirándulás előtti napon le nem látogat a faluba, Ilona elfeledkezett volna teljesen az ígéretéről.

Szerencsére betegek túl voltak a válságon, s így végre megpihenhetett.

Arca le volt fogyva és látszott rajta a kimerültség. — Hiába, kis Rozi — mondta a fiatal leánynak, ahogy kikísérte a kapuig. — Az igazi orvos sohasem önmagáé. Akkor él, akkor boldog, ha betegét átsegítette a krízisen és visszaadta az életnek. Köszönöm, hogy figyelmeztetett. Most érzem csak, hogy jót fog tenni egypár órai pihenés és kikapcsolódás.

Másnap alig haladta az óramutató túl a delet, Laji szekere már ott állott Ilona háza előtt. A gyülekezés Bálintéknál volt és onnan indultak gyalog a hegyek közé.

Gyönyörű nyári nap volt. A nap kacagott az égen. A fák között remegett a melegtől az áttetsző levegő és a hegyek úgy váltak el a kéklő háttérből, mintha sétára akarnának indulni ebben a csodaszép földi paradicsomban. A mezőkön emberek, asszonyok dolgoztak. Laji szekérének zörgésére megálltak egy pillanatra és tisztességtudóan köszöntek a falu orvosának.

Ilona boldogan adta át arcát a napnak. Ma nem látszott komoly és szigorú, megközelíthetetlen orvosnak. Megszokott fehér orvosi köpenye helyett könnyű, virágos nyári ruhát viselt és egy sápadt, aranyszínű szalag szorította hátra haját.

Bálintéknál már együtt volt a társaság. Bálintné ismerősei a szomszéd faluból. Rozika egyik barátnője, a kis Kende Zsuzsi és éppen abban a pillanatban, mikor Ilona üdvözölte az asszonyokat, Ajtai Péter lépett ki a házból Bálint és egy kékszemű, csinos fiú kíséretében.

Ajtain kellemes meglepődés látszott, mikor Ilonát megpillantotta.

— Nem remélt szerencse — mondta vidáman, ahogy a leány keze fölé hajolt. — Mióta jegyzője vagyok a falunak, minden évben megünnepeljük Anna-asszony névnapját, de azt hiszem, az összes között ez lesz a legkedvebb.

Ilona nem felelt. Mit is felelhetett volna?! Nem szerette a bókokat, üres puffogatásnak tartotta, de azért valahogy ettől a komoly arcú, energikus állú férfitől a bók is másképen hatott.

Most Bálint üdvözölte Ilonát és bemutatta a kékszemű fiút, Ajtai őrnökát, majd atyai mosollyal nézett végig Ilona könnyű öltözetén és kivágott cipőjén.

— Csak nem gondolja kedves kis orvosnőnk, hogy ilyen táncra való kis cipellőben fog hegyet mászni?! — mondta mulattatva. — Anna, gyere csak ide! — kiáltotta felesége felé. — Hozz hamar egy szeges bakancsot a Rozika cipőiből és egy meleg kötött kabátot, mert oda-fent ugyancsak fújdogál a szél!

Mit volt mit tennie Ilonának, mint felcserélni könnyű cipőit Rozika egy szeges barna bakancsával. Völgyi Gyula, az őrnök még hegymászó botot is faragott a törött fa ágából.

Csakhamar indultak is. Elöl Rozika haladt Zsuzsival és a fiatal őrnökkel. Utána Bálintné Ilonával és a jegyzővel, míg hátul Bálint jött a két vendégasszonnyal és Laji, aki erre a napra meg volt fogadva, hogy utánuk vigye az enni- és innivalót.

A fák nőni kezdtek, ahogy közeledtek. Az út keskenyedett és a fák összeboruló ágai sötét, hűvös alagutat képeztek, hová alig tudott betörni a napsugár. Mókusok dobták át magukat az egyik ágról a másikra és az egyik

mélyzöld lombú fa felől édes, panaszos madárdal verte fel az erdőt.

Ilona megállt egy percre és felnézett a fára. Látni nem lehetett a kis dalost. Valahol mélyen a fészke előtt, házioltárának áldozott ilyen lélekből és szívből fakadó énekkel.

— Milyen szép! — mondta Ilona elragadtatva. — El tudnám napokig hallgatni.

Ajtai Péter elmosolyodott. Lopva figyelte a fiatal, szépvonalú arcot, domború homlokot és hirtelen az édesanyja jutott az eszébe. Édesanyja, akire már olyan régen nem gondolt, nem akart gondolni, de ma e mellett a komoly arcú leány mellett lépkedve, olyan elevenen jelent meg édesanyja korán elköltözött kedves alakja, mint még soha!... Neki is ilyen magasan ívelő, mély érzéseket rejtő hófehér homloka volt és ilyen beszédesen hallgatni tudó, szépvonalú szája... A haja is, ez a sápadt aranyhaj is annyira hasonlít, hogy kedve lenne kisfiúsan könnyörgőleg megérinteni... A kéz finom, keskeny alakja is az anyjáé egészen, vajjon a simogatása is olyan édes és puha?!

Lelahjtotta fejét, mert érezte, hogy szeme elködösödik a mult emlékeitől... Rég eltemette már, de ez a könnyű léptű, magas, karcsú leány mintha üzenet lenne abból a világból, amit ő régen elhagyott... A várossal és hajdani barátaival régen leszámolt, nem érdekelte többé, de a szülőház emléke, honnán egykor elindult, annál jobban égette a szívét. Szinte maga előtt látta a nagy lábas házat, az oszlopsoros, virágokkal kirakott nagy tornácot. A zöld-selyemhuzatú pipázót. A pipázó falán nagyapjának és nagyanyjának két aranyozott keretű festett képét. Nagyapját, az egyenes tartású, büszke homlokú, jóságos nézésű, diszruhás öregurat és nagyanyját meggyszínű csipkével borított ruhájában, vékony, szépvonalú kezében egy szál sárga tearózsával. Apját, aki a világ legderékabb, legbecsületesebb embere volt és édesanyját, aki napi munkája után pihenésnek estefelé leült tükörfényes zongorája mellé és ujjai alatt lágyan sirtak fel a fehér billentyűn szebbnél-szebb dalok... Rég volt!... Édesapját

elvitte a náthaláz. Édesanyja nem sokkal élte túl. Egyedül maradt a nagy lábas házban, mely egyszerre kongó és üres lett. De azért szerette, ragaszkodott hozzá, mintha élő, vérző szívű ember lenne...

Egy örület, egy jóvátehetetlen örület vette ki a kezéből a drága családi otthont. Egy ifjúkori, egész életre kiterjedő ballépés, mely egyszerű falusi jegyzőt csinált a tehetséges mérnöki pályára készülő fiúból...

Beleszeretett egy leányba... Egy szívtelen, lelkiismeretlen leányba, aki csak tréfát űzött a hiszékeny fiú szívével és igaz érzelmeivel.

Ajtai Péter, aki édesanyján kívül nem ismert más nőt, elhitte a leány minden hazug szavát és bolond, szerelmes szívével teljesítette minden szeszélyét és kívánságát. A vége majdnem Ajtai Péter életébe került!... A régi családi ház elűszott és vele együtt a forrón szeretett leány is máról-holnapra eltűnt egy gazdagabb kérő karján a kétségbeesett fiú életéből.

Két hosszú éven át megállt az élet Ajtai Péter körül. Jóbarátai komolyan féltették, hogy valami ostobaságot csinál. Egy szép napon aztán félbehagyta a tanulmányait és eltűnt... Eltűnt végérvényesen a régi, eltékozott életből, hogy később mint egyszerű, de mindenki által becsült falusi jegyző kerüljön elő...

Egyszerű, mindennapi történet ismétlődött meg vele. Áldozata lett ifjúkori könnyelműségének, de mélyen lelkébe oltott vallásossága megóvta őt attól, hogy végleg elmerüljön, letörjön azon az úton, melyen volt ereje megállni...

Erővel sohasem gondolt a multa, de ma mintha ennek a mellette haladó leánynak tiszta tekintete olyan hét sárkánnyal őrzött kaput tört volna fel lelkében, mely eddig gondosan le volt zárva, le volt lakatolva, mert mögötte feküdt a mult minden fájó, fakult emlékével... De ma ennek a leánynak a mosolyára mintha ez a sok drága; fakult emlékkincs éledni, ragyogni kezdene és az évek mint súlyos mérföldkövek szerteszét szóródnak az útjából és lelki szeme előtt látja az édesanyját olyan élesen, mintha élne.

Hirtelen Ilona lépteire figyel és feltekint világos aranyhajára és különös sajgást érez a szíve körül....

Ilóna nem sejt semmit abból, hogy mi megy végbe a férfi lelkében, csak boldog és vidám... Régen nem volt ilyen maradéktalanul elégedett és békés a szíve...

Félfüllel hallgatja Bálintnét, aki új tésztarecepteket sorol fel, s másik fülével az erdő és természet apró élettel teli nesztét figyeli... A madarak rebbenéseit, ahogy felriadnak léptük zajára és széles szárnycsapásokkal nrennek a hatalmas fák ágai közé.

Végre kiértek a kanyargós, magasra kaptató fákkal benőtt sűrű ösvényből. Kis tisztás tárult a szemük elé. A hegy derekánál lehettek, már jó magasan a föld felett, mert erős szél fújdogált és a fák lombjai ide-oda hajladoztak, mintha örök imát suttoznának az Ég Urának ezért a sok földre hullatott természeti szépségért. A hegyiút a tisztás szélén újra folytatódott, de a társaság pihenni akart és leheveredett a selymes, naptól csókolt smaragd-zöld fűbe. Mindenki fáradt volt a hosszú sétától, csak Laji nem, aki mezítlábával oly könnyedén lépkedett, mint a zerge, amely csak egy hazát ismer el magának, a köves sziklákat.

De a kilátás innen is gyönyörű volt. Előttük mélységben feküdt a falu. Háza apró játékskatulyáknak tetszetek, melyet elfújhat az első erősebb, haragos szél. A templom tornya mint kinyujtott mutatóujj feszült a redőzetlen, sima kék égre. Mögöttük feketén magasodtak a hegyek. Hátukon remegtek a szélben a fák és a mozdulatlan, áttetsző, kristályos levegő mintha zenével lett volna teli.

Ilona egy percre lehúnyta a szemét. Szinte fájt lelkének ez a sok kimondhatatlan szépség.

Milyen semmi az ember — gondolta mély alázattal. — Milyen porszem Isten arca, a természet mellett...

Bálintné a másik két jókedvű asszonnyal asztalt terített a fűre. Szép sávos terítő került a puha, selymes fűre és mindenféle jó.

Foszlós házikenyér, friss aranysárga vaj, szilva- és baracklekvár. Túróval töltött édes bukta és piros, rőzsásra sült édes kiflicskék. Uvegekben elkészített hideg

kávé, sőt még a névnapi, nagy piskótatorta is ott díszelgett a rögtönzött asztal közepén.

Hangos, vidám jókedvvel telepedtek köréje. Rozika arca ragyogott. Zsuzsi barna hajában virított a piros szalag és Völgyi Gyula egész idő alatt azon töprengett, hogy melyiket válassza a két szép leány közül, melyiknek udvaroljon?!

Ozsonna végével a fiatalok elhatározták, hogy megmásszák a legalacsonyabbnak látszó hegycsúcsot. Bálinték a két asszonyvendégükkel tovább lustálkodtak a fűben.

— Már mi eleget megjártuk — mondta Bálintné mosolyogva. — Már ki is öregedtünk belőle. Ez a fiatalok dolga!

Ilona egy percig habozott, nem tudta, mihez kezdjen, de aztán Rozikáék után indult Ajtai Péterrel nyomában.

Csak egyenkint mehettek a keskeny ösvényen. Egy félórai út után már csak szikláról-sziklára kapaszkodva lehetett tovább jutni. Ilona egy percre megtorpant, de aztán csak kaptatott a többiek után. Rozika mézszínű hajfonata előtte libegett a szélben. Kacagás csendült a légben és vidám hangok áradtak szerteszét. A levegő ritkább lett. Ilona nehezebben lélekezett. Az egyik kapaszkodónál megcsúszott, Ajtai Péter utána kapott, de szerencsére nem történt semmi baj.

— Nem fordulunk vissza?! . . . — kérdezte mosolyogva és elengedte a leány karját.

De Ilona, aki nem tűrte volna, hogy legyőzöttnek látszódjék, csak a fejével intett nemet.

Most már jobban ügyelt. Kövek gördültek a lépteik alatt és a vér ott dobolt dobhártyájukon a kemény megérőltetéstől.

Végre elibük lebbent újra Rozika búzakék ruhája és szőke hajfonata. Fentálltak a tetőn, egymás kezét fogva, hogy le ne sodorja őket az erős széláramlat.

Ilonán nem látszott a fáradtság, ahogy melljük állt, bár szíve erősen dobogott és nem tiltakozott, mikor a többiek figyelmeztetésére Ajtai Péter kemény szorításba fogta kezét.

Innen a csúcsról csak kis hangyaboly volt a falu és játékbábok a hegy derekánál hagyott fűben heverészők. A nap forrón süttött fejükre és mégis fáztak a folytonos szélfúvásban. Az ég közelinek látszott és mégis olyan elérhetetlen messzinek. Valahonnan észak felől apró bárányparvók jelentek meg az ég kifeszített kék selymén fürge gyorsasággal, mintha elkésett báránycsorda iramlott volna hazafelé...

— Eső lesz! — mondta Ajtai Péter komoly hangon. — Jó lesz, ha indulásra gondolunk!

Nehezen váltak meg a gyönyörű látványtól. Csak az égen egyre sűrűbbé váló fellegek bírták arra őket, hogy meginduljanak.

Visszafelé az út lassabban ment, de azért egy óra leforgása alatt elérték a rájuk várakozó társaságot.

Az eső már csepergett, mikor a sűrű lombátorral védett úton haladtak hazafelé. Az esőcseppek nem értek hozzájuk, csak a dörgést hallották fejük felett, mintha sziklák hasadtak volna meg és vékony aranydárdaként törte át a villám fénye a sűrű lombokat.

Gyors, siető lépésben meneteltek a keskeny úton. Most jól fogott a magukkal vitt kötött kabát, annyira lehűlt a levegő.

Mire elérték a Bálinték házát, megindult teljes erejével a felhőszakadás.

Bálintné teát főzött és ott marasztalta a társaságot vacsorára.

A nyári vihar éppolyan gyorsan távozott, mint ahogyan jött. A gyapjas báránycsorda eltakarodott az égről és helyében felgyúltak messze világító fényükkel a csillagok.

Holdfénynél tértek haza a vendégek. Ilona hallgatott Ajtai Péter oldalán és olyan jó volt hallgatni, hagyni sütni, beszélni maguk körül a csendet.

Mikor háza kapujában a férfi elbúcsúzott, egy percig erős kezében tartotta a leány karcsú, izmos jobbját.

— Köszönöm magának, hogy eljött — mondta nagyon komolyan. — Gyermeckorom óta nem voltam ilyen boldog, mint ma!

És Ilona, aki mindig kész és talpraesett volt a válasszal, nem tudott erre mit felelni, csak csendesen visszahúzta a kezét és belépve a kapun, dobogó szívvel indult meg a holdfénytől ragyogó kerten keresztül a lakása felé . . .

XI. FEJEZET

Eltelt a július és eljött a nyár legforróbb hónapja, az augusztus. Ilona betegek megkevesbedtek, nem volt annyi dolga s ráért egy kissé magával is foglalkozni.

Legelőször is Norbert leveleire akart kielégítő választ írni...

Oly régen készült erre, hogy szinte bűnösnek érezte magát... Egy szép augusztusi délután leült a tornácon levő kicsiny asztalához és maga elé terített egy levélpapírt.

Kedves Norbert!

Már régen akartam írni neked, de mindig annyi dolgom volt, hogy az írás elmaradt...

Most is abbahagyta egy pillanatra, de aztán kényserítette magát és folytatta levelét. Utóvégre Norbert a vőlegénye... A szavát adta neki és ő, amit egyszer megfogadott és megígért, azt meg is tartja...

Osszeszorított ajakkal, ráncokba szedett homlokkal írt tovább... Ő nem tartozik ama emberek közé, akik máról-holnapra megváltoztatják az érzéseiket, még akkor sem, ha Norbertbe soha nem is volt igazán szerelmes!...

Majdnem egy óra hosszat írt! Mesélt a betegeiről, a kirándulásról, Bálintékról, Boriska lakodalmáról és több közömbös dologról, amiről úgylis tudta, hogy Norbertet nem érdekli, dehát miről írjon másról?!...

Magáról írjon?!... Mikor otthon sem beszélt soha magáról... Zárkózott lélek volt mindig és az is marad. Ajtai Péterről írjon?!... De mit?!... Azt, hogy mennyire talpig férfi és rokonszenves?!... Norbert azonnal félreértene és izléstelen, gyanakvó megjegyzéseket tenne reál... Pedig ha ezt a két férfit összehasonlítja, milyen fájón kell rádöbbennie, hogy Norbert mennyire súlytalanul hagyja a mérleg serpenyőjét... De az adott

szó, az szent!... Azért jobb nem gondolni arra a férfirra, aki sajnos, későn jött az életébe és akit jobb nyomban kitépni gyökeresen az emlékezetéből... Azért, szokatlanul gyöngédebben írt Norbertnek, mint ahogyan akarta és szerette volna... Mikor készen volt a levéllel, azonnal megindult vele a postára, hogy elküldhesse, mielőtt meggondolja magát...

Szabadidejében sokat volt Bálintéknál. Segített az asszonynak a gyümölcsbefőzésnél és esténként kiültek a ház előtti tisztásra, hol a csillagok ezüstös fényénél Rozika édes kis madárhangján szebbnél-szebb dalokat énekelt.

Egy délután Ajtai Péter is betoppant. Vidám volt és jókedvű, kellemes, mély hangján együtt énekelt Rozikával, de szeme egyedül csak Ilonát kereste...

Ezek a délutánok egyre gyakrabban megismétlődtek. Bálintné szerető tekintete, ahogy figyelte őket, tele volt megértéssel és meglelégedéssel. Ő régen észrevette azt, amit Ilona még mindig titkolni akart...

A Norbert menyasszonya vagyok!... Mondta dacosan magának és akármennyire is nehezére esett szívének, nem ment többé Bálintékhoz olyan gyakran, azzal a kifogással, hogy betegek újra megszaporodtak.

Ez részben igaz is volt, de azért maradt bőven ideje arra, hogy töprengő gondolataival kínozza magát... Egyetlen vigasztaló örömét a nagy sétákban lelte, de most annak is végeszakadt, mert majdnem tíz napon keresztül megállás nélkül szakadt az eső. Az eddig majdnem mindig felhőtlen kék eget, most piszkos, sötétszürke takaró fedte és úgylátszott, mintha örökre száműzte volna a napot. Az eső vigasztalan kitartással mosta az utakat, fákat és bokrokat. A kékre meszelt falu kis házai oldalán fekete vizes foltok éktelenkedtek s az ereszekről mint víz-esés zúdult a kitett edényekbe és hordókba az összegyűlt esővíz.

Ilona kezében hiábavalónak bizonyult az ernyő. Esőkabátja egy pillanat alatt csuromvíz lett és cipőjének talpa majdnem ottragadt a sárban. Nagynehezen járta végig a betegeit és bőrig átázva ért haza.

Valósággal el volt zárva az ismerőseitől. Bálintékat

is három hete nem látta és az ebédjét is Laji hozta a szekérével, aki nem törődött az időjárással. Még Balázsne sem merészkedett ki a folyton zuhogó esőbe.

Ilona ezeken a csendes, szürke napokon pihent és írásait, feljegyzéseit rendezgette.

Szokatlan volt, hogy el legyen zárva a természettől, s annyira hiányoztak a rendes sétéi, mint még eddig semmi az életében, s azért az első napon, mikor végre meghasadtak az égen a piszkos, lilás szürke fellegek és kisütött a várvavárt nap, Ilona volt az első, aki beteglátogatása után, kora délután, egy összehajtogatott pokróccal és könyvvvel felfegyverkezve nekivágott az erdőnek.

Vágyott a fenyők édes, balzsamos, gyantás illata után és kóborlásai közt egy kedves kis tisztásra bukkant, melyet körbe fogtak a sötét tűjű fenyők, s oda igyekezett most is.

Az úton senkivel sem találkozott. Lassan ballagott a sokáig nélkülözött arany meleg napon. A fák között még nedves volt a fű. Úgy csillogott az esőcseppektől, mintha gyémántokkal lenne tele hintve. Az ágak mély zölden fénylettek a napon, a virágok kelyhei nehezek voltak még az eső csókjától. A madarak soha nem hallott boldog éneket daloltak és beljebb az erdőben éles tekintetű kerek szemével mókus figyelt a lombok között.

Ilona kikeresett magának egy félig napos, félig árnyas helyet és leterítette a pokrócát a fűre.

Boldog, nyugodt béke szállt lelkébe. Csend volt és mégis rajzolt körülötte a diadalmas élet. Apró gyíkocskák sűtkérezett lustán az egyik lapos kövön. Háta úgy fénylett a napon, mintha smaragdból lenne. Katicabogár telepedett Ilona karjára és békésen próbálgatta szárnyacskaát a meleg napfényben.

Az otthon édes biztonsága fogta el Ilona szívét. Milyen jó, hogy itt van!... Hogy ide talált, hogy a jó Isten idevezérelte ebbe a csendes, magános kis faluba... Soha nem megy el innét, soha!... Itt éli le az életét, itt várja be azt az időt, mikor az elsuhanó évek ezüstösre változtatják sápadt, szőke fűrtjeit...

De addig dolgozik, sokat dolgozik... Gyógyítja a betegeit és segít mindenkin, aki hozzá fordul...

Nem is vette észre, hogy elnyomta az álom... Arra ébredt fel, hogy a nap lement az égről és langyos szél fújdogál a hegyek felől.

Mennem kell, gondolta Ilona és összefogva a pokrócát, búcsút vett a kis tisztástól.

A tisztás túlsó felén is vezetett egy út. Ilona meg volt győződve arról, hogy ez az ösvény is a faluba vezet és a két út találkozik valahol lent a patak közelében. Azért változatosság kedvéért ezt az eddig ismeretlen ösvényt választotta.

Lassan indul't meg. Nehezen vált el ettől a gyönyörű helytől és békés nyugalomban eltöltött órák emlékétől.

Máskor is eljön ide, mikor ideje lesz és azt akarja, hogy egyedül legyen. Kell az ilyen magános csend a dolgozó ember számára, mikor csak a fölséges természet az egyetlen társasága.

Elgondolkozva haladt előre. Mentében a bokrok a langyos szélről megremegtek és hideg esőcseppeket szórtak a nyakába. Az ég a feje felett már gyöngyház szürkére sápadt. Keleten piros sávok szótték át és lilás, kékes árnyékok borultak a pázsitra.

Ilona élvezte az alkonyt és a közelgő estét. Nem sietett, élvezte azt is, hogy idegen úton halad és azt sem bánta volna, ha eltéved... Kívánsága úgylátszik, teljesedett is... Az út, melyen haladt, hirtelen visszakanyarodott a hegy felé vagy legalább is a falu mögé vezetett...

Mulattatva ment előre. Úgy érezte magát, mint gyermekkorában, mikor dobogó szívvel, lelkesen, tüzes arc-al indult felfedező utakra... Most is a kíváncsiság lángja fogta el. Nem volt már dolga ma este és nem bánta, ha későbben ér haza.

Ment az úton, mely sűrű kőkénybokrok között vezetett és mind jobban és jobban visszakanyarodott az erdőnek egy olyan részéhez, hol eddig még sohasem járt.

A sűrű fák között feketén ásitott a csend. A levegő nehéz volt, mint a fűszeres óbor és a puha tűavaron nem hallatszottak a fiatal leány lépteit.

Ilona leült egy kidöntött, keresztbe fektetett fára és körülnézett.

Több kidöntött fa hevert kis távolságban egymás hegyén-hátán. Az erdő belsejében nem messze látszottak is a kivágott fák árván maradt gyökerei, valószínű, arra a helyre tévedt, ahol jelenben az erdőirtás folyik.

Fájt a szívének a sok életétől megfosztott hatalmas fa, melyek nem régen még büszkén, egyenesen magasodtak az ég felé. Kezét anyáskodó gyöngédséggel húzta végig a kidöntött törzs érdes, baltacsapásoktól sebes felületén. Ahogy simogatta, önkénytelenül is egy melegszívű író szavaira gondolt: „... Ember, becsüld és szeresd a fát, jobban mindennél! ... Ő az, aki elringat bölcső alakjában, mikor a földre jössz, ő az, aki meleget ad a hideg, fagyos időben, asztalt, hogy megehessed rajta mindennapi kenyeredet, és ágyat, hogy fájó tagjaidat a napi munka után kipihenhesd, és végül őbenne térsz a földbe. Utoljára is ő öleli át testedet... Ő a kezdet és a vég... Szeressed tehát és becsüld a fát, mert ő a legjobb barátod!...”

Erre gondolt most Ilona, ahogy simogatta a fa törzsét. Miért, hogy az ember okozza a legtöbb fájdalmat a természetnek?! ... Letapossa bozótját, selymes pázsitját, kegyetlen kezekkel letépi virágait, vadászik az állataira és végül kidönti a fáját s mindezt a maga kényelmére?! ... A természetnek gyűlölnie kellene az embert és mégis milyen hátártalanul jó hozzá... Mennyi szépséggel és bőséges jóval halmozza el az emberiséget és ahány évszakra fordul az esztendő, annyi különböző gazdag ajándékkal lepi meg.

Nehéz szívvel állt fel a fatörzsről és indult meg az ösvényen. Észre sem vette, hogy letért arról az útról, amelyen jött és ellenkező irányban halad. Egy jó ideig mehetett már, messziről látszott a falu, mikor hirtelen távolból hallatszó kiáltás ijesztette meg.

— Halló! Hó! Hó!

Ilona megtorpant. Körülnézett. A homály most már sűrűbbé vált s olyan lett, mint egy sötét selyemkendő, mely eltakarja féltékenyen a kilátást. Erőltette a szemét, de nem látott senkit.

Megindult az úton, de a kiáltás újra felhangzott. Most panaszosan, segélykérően.

— Halló!... Halló!... Valakil

Más talán megijedt volna, de Ilona, akiben nyomban felébredt a segíteniakarás, az orvos, feszülten hallgatódzott.

A kiáltás megint megismétlődött.

Ilona megállapította, hogy az ösvény végéről jöhet a hang, s azért futni kezdett előre. Nemsokára egy kis bokrokkal szegett tisztásra ért. Sáros, nedves talajba süppedt a lába és hirtelen ijedten hökkent hátra, mert a hang közvetlen közeléből szólalt meg, de valahonnan egészen mélyről.

— Halló, akárkil!... Vigyázzon, mert nyomban beleeshetik ebbe a régi be nem temetett kútba, mely tele van vízzel. Halló!

A hang minden kétséget kizáróan férfié volt!

— Halló! — kiáltotta feleletül Ilona. — Halló! Ki maga és hol van?!

— Az imént említettem, hogy egy régi kút mélyén — felelte panaszosan a hang. — Elfelejtettem már a létezését és a falevelek is betemették, így könnyű volt belesnem! Rövidíteni akartam az utam hazáig. Ma ugyanis egy kis vendégségféle lesz nálunk és megígértem, hogy sietni fogok hazá!... Képzelem, szegény kis feleségem hogy aggódik értem. És maga kicsoda?!... Vékony hangja után ítélve biztos, csak egy nő! Ide nem hallatszik jól a hang.

Még így bajbajutottan is annyi lekicsinylés volt a hangjában, hogy Ilona sértődötten kapta fel a fejét.

— Igaz, hogy csak nő vagyok és megérdemelné, hogy itt hagyjam, de azért megpróbálok segíteni magán! — kiáltotta hangosan.

— Csak nem fog megsértődni?! — hallatszott a kútból a férfi ijedt hangja. — Csak azt ne tegye, mert akkor itt esznek meg a patkányok! És hogy gondolja, hogy segít rajtam?!

— Azt bízsa rám!... Akármilyen gyenge véleménye van a nőkről, majd bebizonyítom, hogy téved!

Előkapta a pokrócát és teljes erejével belehasított.
— Mit csinál odafent?! — hallatszott a mély, öblös hang. — Csak nem tépi össze a ruháját?!

— Azzal ne törődjékl — kiáltotta vissza Ilona. — Azt akarom, hogy megváltoztassa a véleményét a nőkről!

— De hiszen tréfáltam az imént! — hangzott a válasz.
— Senki sem becsüli jobban a nőket, mint én! A feleségemet például a legcsodálatosabb asszonynak tartom a világon és még az orvosnőnket a faluban. Előtte leemelem a kalapom. Most is megtenném, ha nem vesztettem volna el a sapkát, mikor ebbe a . . . szerencsétlen kútba bele nem estem. Mikor lépteket hallottam, aztán később a női hangot, azt hittem, valami ijedős, gyáva teremtés jár erre és azért használtam azt a gúnyolódó hangot, hogy fel-tűzjem az önérzetét. Képzeld el, ha itthagytott volna a kútban, a nélkül, hogy megpróbált volna kisegíteni?! . . . Azért hát ne haragudjék, inkább feleljen arra, hogy ide-
való a faluba?! És ismeri a mi orvosnőnket?!

Ilona csak morgott valamit. Lehetséges lenne, hogy mikor a kút fölé hajolt a csillagok fényénél, felismerte őt a férfi?! . . . De nem, hiszen még ő sem látta, kivel beszél és a hangja is más, ahogy kiabál, hogy odalent a férfi megértse, mit beszél. Nem felelt semmit, csak folytatta a pokróc hasogatását és összebogozását.

— Miért nem felel?! — szólalt meg újra a hang. — Csak itt ne hagyjon valahogy! . . . Hogy gondolja a kiszabadításom?!

Ilona ezalatt elkészült a pokrócból hasított hosszú hevenyészett kötéllel és most azt nézegette, hogy melyik közelálló fa derekához kösse?! . . . A csillagok barátságos biztatással égtek az égen. Olyanok voltak, mint mindmennyi kíváncsiskodó gyermekszem . . . Nem is volt mindennapi dolog, hogy Ilona, a falu jótevő orvosa, késő este az erdő szélén egy idegen férfit ment ki kellemetlen rab-ságából . . . Ő maga is elnevette volna magát, ha lett volna ideje átgondolni az eseményeket, de miután neki mint orvosnak és segítő felebarátnak sohasem volt ráérő ideje, most sem ért rá csodálkozni és gondolkozni semmin . . .

Végre kiválasztotta a legmegbízhatóbbnak látszó ha-

talmas fát és köréje hurkolta a széttépett pokróckötél végét.

— Vigyázat! — kiáltotta harsányan. — A takaromból kötelet csináltam és ide kötöttem egy fa derekához, most engedem le a másik végét. Remélem, leér magáig?!

— Pompás! — ordította hálásan az öblös, mély hang. — Ha maga nem jön erre, itt fúlok meg, mint az ürge! Most már bevallom, hogy a kút a sok esőzés miatt tele van vízzel és csak azért nem merültem el benne, mert az egyik lábamnak sikerült egy kiálló kőben megkapaszkodni s így nagynehezen fenntartottam magamat. A testem súlya azonban és a víz annyira meglazította ezt a követ, hogy ha maga nem segít, szegény feleségem hiába vár engem hazal... De vigyázzon... jövök!

A pokróckötél erősen megfeszült, egy pillanatig azt hitte Ilona, hogy nyomban elszakad, de nem... hűségesen kitartott és a következő percben egy szánalmas, lucskos, sáros alak állott Ilona előtt a csillagok sápadt fényében.

— Ilona! — kiáltotta a férfi. — Ez aztán csodálatos! De gondolhattam volna, ha nem is ismertem meg a hangját. Ki is lehetne más ilyen bátor leány a mi falunkban?! Lám, most már duplán hálás vagyok magának. Először a feleségem, az én kis Boriskám életét mentette meg és most az enyémet, mondja... hogy köszönjem meg magának?!

Ilona arcára halvány mosoly derült.

— Mennyire örvendek — mondta az ő nyugodt, csendes hangján. — Nem is gondoltam, hogy maga lehet az, Gáspár!... Azt hittem, maga jobban ismeri a környéket és csak valami kiránduló lehet. A hangja is egészen más volt odalent!

— Ugyanúgy a magáé is, de annál kellemesebb a meglepetés!... Igaza van, hogy én jól ismerem a környéket, hiszen itt születtem. Tudtam is, hogy valahol itt van a kút, de nagy sietségemben megfeledkeztem róla... Ostobaság volt tőlem, de máskor nem fog előfordulni!... De milyen szerencse, hogy erre járt!... Ide nem messze van az új munkaterületünk... De maga is beleeshetett

volna ebbe a felesleges kútba, ha estefelé ilyen ismeretlen helyeken sétál!

— A jó Isten megóvott tőle — mosolygott Ilona. — Nagyon örvendek, hogy erre jártam, mert így hasznára lehettem, de most egy-kettő hazal... Elfelejtí, hogy csuromvíz! Majd én hazakisérem!

— Na lássa, ez már igazán kedves! — lelkendezett Gáspár őszinte örömmel. — Így könnyebben kibékül majd Boriska is. Lássa, ez az én szerencsém!... Korán akartam hazaérni és ilyen baleset ér... De most örvendek neki, legalább meglátja az otthonunkat, aztán egy takaróval is adósa vagyok, miattam hasogatta össze a magáét!

Megindultak a csillagok fényénél. Szó né!kül mentek egymásmellett. A levegő lehűlt, Ilona megborzongott és aggódva nézett társára, aki víztől csöpögő ruhájában haladt oldalán. A felbukkanó hold fénye ezüst, fehér fátylat borított a fákra és bokrokra. Szentjánosbogarak szálltak a levegőben mint apró, piciny világító fáklyácskák. A falusi házak ablakaiból sárgán virágzott elő a lámpa fénye a sötét éjszakában.

Az egyik lámpafényes házacska kapuja előtt a férfi megállott és Ilona karjára tette kezét. Megérkeztünk!

XII. FEJEZET

A kapu nyílására egy karcsú, fehérruhás alak futott elő a házból és sírva-nevetve vetette magát Gáspár karjaiba.

— Csakhogy itt vagy?! Csakhogy megjöttél!... Már azt hittem, hogy valami bajod lett!... De miért vagy ilyen vizes?!

— Csendesen fiacskám, csendesen — felelte a férfi és lefejtette magáról felesége karját. — Nézd meg, kit hoztam neked?!

Boriska csak most vette észre a férje mellett álló csendes nőalakot és kérdőleg fordult feléje, majd boldogan felkiáltott:

— Ilona?! Maga az?!... Milyen kedves meglepetés! De hogy kerültek össze?!

— Majd mindjárt mindent elmagyarázok, — mondta a férfi — csak menjünk be a házba. Úgy nézz Ilonára, hogy ma az én életemet is megmentettel!

Boriska belekapaszkodott Ilonába.

— Nem értem, — mondta remegő hangon — nem értem. Alig várom, hogy meghalljam, mi történt?!...

Beléptek a barátságosan hívogató házba és Gáspár nyomban eltűnt, hogy száraz ruhát vegyen magára. Boriska meg kikereste a legkényelmesebb széket Ilona számára.

— Nem vagyok én olyan kényelemszerető, Boriskám — nevetett Ilona jólesőleg. — Gondoljon csak az én szerény otthonomra... Nem szeretem elkényeztetni magamat.

Boriska azonban nem hallgatott rá és még egy szépen kivarrt párnát dugott Ilona háta mögé.

— Jól teszed, csak járj utána — szólt a visszatérő

Gáspár és azzal leülve Ilona mellé, elmondta feleségének a történeteket...

Boriska szeme könnyes volt, mikor Ilona nyakába borult.

— Sohasem fogjuk tudni meghálálni, amit értünk tett — mondta fátyolos hangon. — Most már mindketten magának köszönhetjük az életünket!

— Ez túlzás! — felelte Ilona elpirulva. — Gáspár nem halt volna meg a kútban és más is kiszabadította volna!

— Tévedl — komolyodott el a férfi. — Mondtam ugye, hogy csak az egyik lábammal tartottam fent magamat, hogy el ne öntsön a víz. Reggelig régen megfuladtam volna, míg valaki arra halad, hogy kiszabadítsom!

— Nem is beszélve egy jó nagy nátháról — mondta Boriska és egyet perdülve sarkán, máris a konyhában termett, honnan nemsokára visszatért kezében egy tálcával, melyen poharak és egy üveg bor állott.

— De most nem engedjük el Ilona, ma este itt marad velünk, ugye?! — kérlette kedvesen Boriska. — Még úgyszem volt szállóvendégem, mióta asszony vagyok. Senkit sem látok szívesebben magánál!... Legalább meglátja, hogy milyen háziasszony vagyok!

— Ó, te kis huncut! — húzta meg a fülét a férje. — Azt úgyis tudja mindenki rólad, hogy a legjobban főzöl a környéken. De komolyan — tette hozzá Ilona felé fordulva. — Legyen éjtszakára szeretett vendége a házunknak, legalább megismeri egy-két barátunkat. Egyszerű telepí emberek, mint jómagam és meglátja, hogy mulatunk magunk között!

Ilona habozott.

— Mondjon már „igent” Ilona — sürgette Boriska ragyogó szemekkel. — Érdekes lesz a maga számára ez a kis összejövetel. Minket általában elvadult, minden igény nélküli, kultúra után nem vágyódó, közönséges favágó népnek tart a városi ember. Lásza most a maga szemével, hogy mi igaz belőle?!... Igaz, hogy egyszerűek vagyunk, de nem is akarunk mások lenni, az azonban nem igaz, hogy nem érdeklődünk a kultúra, a magasabb, az eszmé-

nyibb dolgok iránt. Nekünk leányoknak otthon is szép könyvtárunk volt és a többi telepi fiú és leány úgy műveli magát, ahogy tudja. Van közöttük igazi tehetség, majd meglátja?! Ugye, hogy marad?!

Olyan esdeklően nézett rá fényes fekete szemével, hogy elvetette magától azt az elvét, hogy nem szeret sehol, senkinek alkalmatlanságot szerezni és beleegyezett. Boriska boldogan ölelte meg.

— Ez igazán pompás! . . . Legalább kéznél lesz, ha ez a rosszcson — mutatott a férjére — tüsszenteni merészel. Most azonban megyek és felszeletem a süteményt, mert nyomban itt lesznek a vendégek!

Fehér ruhája kilibbent az ajtón és Ilona kényelmesen dőlt hátra székén, hogy körülnézzen.

Csinosan bútorozott szobában ült. Az ablakon fehér, virágmintás keményített függönyök. A közbelső nagy asztalon hófehér terítő. A pohárszéken előkészített ragyogó tiszta porcellántányérok. A bútor csak annyi, amennyi föltétlenül szükséges, de minden egyszerűsége mellett csillogó, fényes és ápolat. A padozaton nagy tarka, vidám rongyszőnyeg. A falakon egypár erdei részletet ábrázoló elég ügyes vízfestmény.

— Látom, hogy a lakásunkat nézegeti — mondta tréfás komolysággal Gáspár. — Hát bizony szegényes emberek otthona, nem roskadozik kincsektől, de nekünk az nem is fontos. Téves gondolat azonban, hogy a munkásembernek nincs csínérezke és nem szereti az egyszerű, de csinos otthont! . . . Nos, nézzen körül, mi kivetnivalót talál nálunk?!

Ilona megrázta a fejét.

— Ma már senki sem gondolkozik így — mondta határozottan. — Lakásukat magam is szívesen elfogadnám és boldogan élnék benne, de mit látok, ki olvas itt klaszszikusokat?!

A férfi egészen a homloka közepéig elpirult.

— Boriska kapta nászajándéku a jegyző úrtól, Ajtai Pétertől, aki régi nagy tisztelője a családnak és esténkint, ha magunk vagyunk, hol én, hol Boriska olvassa fennhangon. De azt hiszem, nincsen benne semmi különös!

— Nincsen! — Ilona már nem csodálkozott semmin, hanem jólesőleg nézte a visszatérő Boriskát, aki kis kézimunkatérítővel letakart tálcán egy csomó ízlésesen felhalmozott süteményt hozott az asztalra.

Akárcsak saját régi ismerőseimnél lennék látogatóban, gondolta Ilona és csodálatos, meleg családi érzés fogta el ebben a csinos, meleg lakásban e között a két komoly, becsületes és magát helyesen művelő, törekvő ember között.

Alig végezte be Boriska az asztal terítését, mikor odakünt megcsikordult a kert kapuja és vidám, nevetgélő hangok árasztották el az udvart.

— Jönnek a vendégeink — mondta Boriska és megfényesedett a szeme. — Ezek mind egyszerű, de jóra való emberek. Minden két hétben egyikünkénél, másikunknál összegyűlünk, hogy összemérjük a tudásunkat, lássuk, ki mit tanult, olvasott addig?! Sajnos, nekünk nincsen kultúrházunk s így, úgy segítünk magunkon, ahogy tudunk!

Egy perc múlva tele lett a kis szoba jókedvű, mosolygó szemű, tréfára kész emberekkel. Legtöbbje nem viselte a telepi ruhát, hanem az ünneplőjébe bújt. Asszonyaikat és leányaikat is elhozták magukkal. Volt egész piciny gyermek is, akit Boriska nagy ügyelettel és szeretettel elvett az édesanyja karjából és átvitte a hálószobájukba és óvatosan párnák közé fektette a szenderegő csöppséget.

Ilonához udvariasak voltak és úgy tekintették, mint közérjük valót. Ez esett Ilonának a legjobban, mert tudta, hogy ez jelenti ezeknél a keménykötésű, becsületes embereknél a legnagyobb elismerést és megbecsülést.

Először a napi munkára terelődött a szó. A termelésre, a mindennapi egyszerű, megszokott eseményekre, időjárásra; majd Barna János, egy szélesvállú, szelíd, me-rengő kékszemű férfi csendet kért a társaságtól.

— Hagyjuk a mindennapot, — mondta kellemes zengő hangján — és kezdjük el, amiért egybegyűltünk. Az első Fábán Gábor legyen! Azt hallottam, olyan verset

faragott a héten, hogy el is határozta, hogy abbahagyja a favágást és elmegyen poétának!

Nagy derűtség követte szavait.

— Ugyan, ugyan, már ki hinné el?! — szerénykedett Fábián Gábor, egy vékony, magas, szőkehajú, sápadtarcú fiatalember. — Ha gúnyolódni akartok, akkor el sem olvasom!

— Dehogy akarunk, dehogy akarunk! — zúgták kórusban az asszonyok, férfiak — csak kezdje el!

A fiatalember benyúlt kabátja zsebébe és kihúzott onnan egy összehajtogatott papírlapot.

Csend lett a szobában, olyan csend, hogy odakünt a szél suttogását is meg lehetett volna hallani.

„Erdős zélen.”

Kezdte el versét olvasni a fiatalember.

Tavaszt látni kihozott a vágyam
Almodozni puha, zöld gyeptájon.

Jó nekem itt ember élte sorját
Elfeledni üldözők csoportját.

Jó nekem, jó messze légbe nézni,
Almodozva más vidékre térni.

Édes emlék aranyos ködében,
Kék hegyen túl járni zöld mezőben.

Zöld mezőben, zöld bogárkát fogni,
Fürge testvér szög hajába lopni.

Kergetődni árkon-tüskén,
Kis kunyhóba hazafutni büszkén.

S menekvő nagy diadaltól égve,
Rejtekezni jó anyám ölébe.

Tavaszt látni kihozott a vágyam,
Fáradt vagyok — jól esik az álom.

(Jékey Aladár)

Egy perczig még mély csend maradt a szobában, majd hirtelen orkánszerűleg tört elő a lelkesedés az emberekből.

— Szép volt!... Igazán szép! — kiabálták összevissza. — Csak tovább Gábor, még viszed valamire!...

Most egy középkorú férfi lépett az asztalhoz és egy kis elbeszélést olvasott fel a falusi életről. Egyszerű, keresetlen szavakkal volt megírva, azért volt olyan meghatóan szívbemarkoló.

Zúgó elismerés volt rá a válasz.

— Most pedig halljuk Gyurit! — kiabálták.

•Bodor Gyuri, egy nyurga, húszéves, kerekarcú, fekete szemű, barnahajú fiú nem kérte sokáig magát, előhozta harmonikáját és szeretettel húzta végig kezét.

Édes, lágy hangok töltötték be a szobát, bús, vidám dalok. Az asszonyok, leányok szemében könny ragyogott, a férfiak tekintete a távolban merengett.

Nem engedték, hogy letegye kezéből hangszerét. Mind ahányan voltak, rázendítettek a nótára, még a házigazda és Boriska is. Az asszonyok, leányok világos, magas hangja összevegyült a férfiak erőteljes, zengő baritonjával. És szállt a hang, szállt az ének, keresztül a szobán, átsuhanva a falakon, megtöltve a csillagfényes éjtszakát édes zenével.

Olyan szép volt ez a sok kipirult arcú ember a petróleumlámpa sápadt fénye alatt, ahogy boldogan, önfeledten énekelnek, s ahogy hangjuk diadalmas tisztasággal száll az Ég Urához, hogy Ilona úgy érezte, hogy még sohasem töltött ilyen szép és megható estét, mint a mai...

Még később is, mikor a vendégek már rég elszéledtek, s ő a vendégágy puha takarója alatt feküdt, fülében csengett az ének mint lágy, távoli ezüstcsengetyű szó...

XIII. FEJEZET

Másnap, éppen déli tizenkettőt harangoztak, mikor a jegyző almásderes lova megállott Ilona háza előtt.

A férfi arca mogorva és komoly volt, mikor leugrott a lováról és a gyeplőt a kerítés köré hurkolva belépett a kapun, midőn azonban Ilonát megpillantotta, arcvonásai egyszerre kisimultak, megváltoztak s a mogorva komolyságot ragyogó mosoly váltotta fel.

— Csakhogy itthon találom!... Tegnap délután kerestem. A faluban volt dolgom. Egészen késő estig vártam magára. Már megijedtem, hogy valami baja történt!...

Annyi aggodalom csengett a hangjában, hogy Ilona szeme megfényesedett.

— Nincsen semmi bajom. Sokszor megtörténik, ha súlyos betegem van, hogy nem töltöm itthon az éjszakát. Az este szerencsére nem betegség, hanem egy ismerősömmel történt kis baleset tartott vissza, amelyik azonban Istennek hála, jól végződött. De üljön le, elmondom, ha kíváncsi rá!

Hogyne lett volna kíváncsi Ajtai Péter... Hiszen azért jött, azért kereste, hogy együtt lehessen a leánnyal, az ő társaságában olyan könnyűnek, boldognak érezte magát, s legszívesebben egész nap egyebet sem csinált volna, mint lesse Ilona minden szavát...

Ilona ezalatt széket tolt a vendége felé, aki hálásan fogadta el és nagy figyelemmel hallgatta Ilona elbeszélését.

— Azt a régi kutat pedig — mondta, mikor a fiatal leány befejezte mondókáját — még ma befalaztatom. Rossz elgondolni, mi történt volna, ha véletlenül maga zuhan bele!

— Talán engem is kihúzott volna valaki! — nevetett

Ilona. — De mindenesetre tanácsos elejét venni egyéb baleseteknek.

Olyan jó volt ülni e mellett a vállas, biztonságérzést sugárzó, komoly arcú, kellemes hangú férfi mellett a meleg napfényben és hallgatni vidám, szellemes szavait.

Picula is előcammogott a kert mélyéből Ajtai Péter hangjára és leheveredett a lábuk elé.

A kerítéshez kötött ló is békésen legelte az út mentén nőtt fűvet. Csend úszott a levegőben, balzsamos, édes meglegedett csend.

— Ha megengedi, máskor is eljövök — búcsúzott végre a férfi. — Ifjú kamaszkorom óta nem éreztem magamat ilyen jól, mint most!

És Ilona csak a fejével bólintott, mert a szíve túlontúl tele volt frissen született, furcsa, idegen, de egy cseppet sem kellemetlen érzésekkel.

És ezentúl ilyenkor délidőben minden héten egy-két órára megállott Ajtai Péter almásderese Ilona háza előtt.

Sohasem jött üres kézzel. Nyergére kertjének leg szebb virágaiból kötött csokor volt tűzve vagy könyveket hozott, melyekről azt hitte, hogy Ilonát érdekelni fogják.

Ilona eleinte nagy tartózkodással fogadta ezeket a látogatásokat, de később megszokta és végül örömmel várta Piculával együtt, amelynek mindig kijutott a figyelmes vendégtől egypár számára hozott jó falat.

Elmúlt az augusztus és eljött a szeptember. A nyár melege semmit sem veszített forróságából.

Egy szép, meleg délelőtt, Ilona betegeitől hazatérve, egy sötétszürke magánautót pillantott meg kapuja előtt.

Magánautó, luxuskocsi ebben az elhagyott, világ-hátamögötti kis faluban, már magában is rendkívüli nagy újság, de Ilona még egyébert is megdöbbsent...

Első pillanatra felismerte. Veres igazgató-főorvosé volt a kórházból. Veres igazgatóé, aki szerette Norbertet és néha egy-egy távollakó súlyos esethez kölcsönadta a kocsiját. Úgy látszik, ez esetben a súlyos eset ő volt!...

Egy percre megállt, mert ólomnehéznek érezte tagjait. Tudta, hogy Norbert szabadsága augusztus végére

esedékes, de valahogy igyekezett elfelejteni, elég lesz akkor rágondolni, ha itt lesz!... És most itt van!...

Igen, ott állt szürke sportruhájában nekidőlve anyag tartásával a tornác falának, mint egykor nem is olyan régen Erika. Piculával úgylátszik, hamar megbarátkozott, mert az állat békésen hevert lábai előtt. Norbert feje fedetlen volt. Vonásai a reá záporozó napfényben élesnek és meggyötörtnek látszottak.

Ilona könnyű lépteire felkapta fejét és halvány mosoly suhant arcára.

— Végrel — kiáltotta erőltetett vidám hangon. — Azt hittem, sohasem térsz haza!... Már egy órája itt vagyok!... Hogy vagy, Ilona?! Amint látom, pompás színben!

Gyors léptekkel ment feléje, de nem ölelte meg, csak előbb az egyik, majd a másik kezét csókolta meg.

— Neked úgylátszik, jót tett ez a száműzetés! — mondta kesernyésen. — Nem úgy nekem!... Nézz rám, egészen megvénültem!

Az utolsó szavakat tréfának szánta, de rosszul sikerült. Ilona mosolyogni próbált.

— Nem is nézel ki olyan rosszul, mint ahogy képzeled. Sok a munka, ugye?! És a kisegítő orvos még mindig nem jött meg?!

— De megjött, sőt!... Még egy másik orvost is felvettek, egy egész fiatal ambíciózus, kis akarnokot, tele rajongással és jó sok becsvággyal. Már nem elhagyatott éjjel a laboratórium! Dr. Sebesi majdnem reggelig munkálkodik ott, akárcsak egykor te és ami a legkülönösebb, pontosan ő is a gyermekparalízis ellen folytat ilyen kemény harcot.

Ilona felemelt keze, hogy kinyissa az ajtót, megállt a levegőben. Egy pillanatig mintha villámcsapás érintette volna szívét... Hát máris... máris kivették a fátylát a kezéből, máris van, aki tovább vigye?!... Egy új, fiatal erő, aki talán még több égő vágygal és tehetséggel hajol a górcsővek fölé... Akkor hát nincsen több szükség reá!... A fehér laboratóriumi falak nem magánosak többé a néma sötét éjszakában, a kerek porcellán óraarc

mást figyelmeztet szemrehányó hangjával a késői időre és a villany kíméletlen, éles fénye alatt új, idegen fej hajol gyors jegyzetet készítve a keményfájú asztal fölé.

Hát ilyen hamar kitöltődik egy ember üresen hagyott helye?!...

Akkor hát az utolsó szál is elszakadt, ami még a városhoz, a kórházhoz kötötte...

Ködön keresztül hallotta Norbert hangját.

— Amint látom, nemigen örvendez nekem, pedig én több újságot hoztam, köztük örömhírt is!

— Örömhírt?!... — Ilona megfordult és kérdőleg nézett Norbertre.

Ott álltak kis szobájában, a parányi kis helyiségben, hol minden pompa csak a kicsiny ablakon besugárzó napfény és tarka virágokkal teli váza az asztalon.

— Örömhír?! — ismételte meg Ilona. — Hát ilyesmi is van még a világon?! Nos, halljuk?!... De előbb foglalj helyet nálam!

Norbert idegespillantású szeme már rég körbe futott a szobán. Fölmérte szegénységét, kopárságát és egy csepp lelkiismeretbeli furdalással és büntudattal ereszkedett le Ilona legjobbnádfonatú székebe.

— Azért nem hittem, hogy ilyen silány körülmények közt legyél — mondta sajnálkozó hangon. — Ha én ezt csak sejtem, azonnal lépéseket teszek, hogy...

De Ilona szokatlanul hideg, kimért hangja félbeszakította mondatát.

— Rosszul tetted volna!... Előbb engem kell megkérdezned, hogy érzem itt magam?! Azonkívül magam felett én rendelkezem. Én szabom meg, hol akarok élni, hol nem, és én itt nagyon jól érzem magam!

Norbert arcán hitetlenkedő mosoly suhant keresztül.

— Ne haragudjál, Ilona, de én ezt nem hiszem!... Egy izzig-vérig kultúrlény, mint te?!... Nevetséges!... De hagyjuk!... Te bizonyos dolgokban több vagy, mint hősies!... De hát ennek már úgys végel... Az öreg belátta, hogy túllőtt a célon, mikor ide, erre a civilizálatlan, félreeső, magános helyre küldött. A végre beérkezett kollégával fog felváltani!... Az öreg azt üzeni neked,

hogy köszöni, amit tettél. Te voltál az egyetlen, aki vállalkozott erre, de most megvált a száműzetésedtől!... Abban a percben, amikor akarsz, visszatérhetsz a kórházhoz, régi helyedre. Hát mondd, nem is örvendesz neki?!

Néma csend lett. Olyan csend, hogy még két szívnek a gyors dobbanása is hangos-lármának tetszett. Egy aranyos zöldszárnyú légy hangos zümmögése, mely nem tudott a szobából elég gyorsan visszatalálni a nyitott ablakhoz, dübörgő zajnak hatott a néma, mozdulatlan csendben. Végre is Norbert szólalt meg.

— Engedd meg, Ilona, de nem értelek! A helyett, hogy örünl és nyakamba borulnál, bár az utóbbi szavaimat nem értettem komolyan, mert te már régen leszoktatál minden érzelemnyilvánításról — tette hozzá kis keserű éllel hangjában. — De hogy ne örvendj ennek a hírnek... igazán nem gondoltam!...

Ilona megmozdult. Mit is mondott Norbert?!... Hogy ő nem örvend?!... Dehogynem örvend!... Annyira örvend, hogy még a hangja is elfojtódik ebben a nagy viharban, mely a lelkében dül...

Hát szabad?!... Hát visszatérhet?!... A kórházhoz?! A betegeihez?!... A szobájához?!... Villanyfőzőjéhez, a városi élethez?!... A laboratóriumhoz?!... Bár ott már nem lenne egyedül többé... Meg kellene osztania a csendet egy idegen kollégával és ez már nem volna a régi... Félöröm lenne, de mégis... kezében érezhetné a görcsök hideg, sima üvegtestét, hallaná a kerek porcellán-arcú óra figyelmeztető hangját és folytathatná az életet ott, ahol abbahagyta, mintha semmi sem történt volna...

De vajjon igazán semmi sem történt azóta?!... Vajjon ezt az intermezzót, ezt a közel hat hónapot, félesztendőt, csak úgy egyszerűen ki lehetne törölni az emlékezetéből, lelkéből?!... Nehezen!... Nehezen küzdötte fel magát a szegények, az ittlő egyszerű, dolgos, becsületes emberek bizalmába és ezt a bizalmat úgy őrzi féltve szívében, mint súlyos, drága aranykincset. Mi történjék most ezzel a kincsel?!... Eldobja magától, csak azért, hogy újra a kórház kavicsos udvarát tapossa és elmondhassa magáról,

hog्य városi orvos?!... Az egyetlen, amiért talán hátat tudott volna fordítani az eddigi hat hónap alatt lejátszódott nyugodt, megbecsült életének, az aranycsöndnek, a kutatásai lettek volna!... De a kezéből kiadott fáklyát már viszi egy új erő, egy új ambíciózus utód, aki az orvosi tudományt, akárcsak ő, mint hivatást szereti és testestül-lelkestül szolgálni akarja minden tehetségével... Az ő helye valójában tehát nem üres többé... Az ő helye be van töltve...

Nem remegett a hangja, mikor megszólalt.

— Mond meg az igazgató úrnak, Norbert, hogy amit én vállaltam, azt meg is tartom. Az adott szó előttem szent. Állok és tartom azt a három évet, amire vállalkoztam.

— És velem?!... Velem mi történjék?! — mondta Norbert szemrehányó hangon. — Velem sohasem gondolsz, Ilona?!

Ilona megmozdult, hogy feleljen, de Norbert egy tiltakozó kézmozdulattal megállította.

— Tudom, éreztem én régóta, hogy nem sokat törödsz velem... Én nem jelentek a te számodra semmit!...

Újra csend szakadt a szobára, de ez a csend vádoló volt és tele el nem mondott panasszal.

— Ne szólj egy szót sem! — emelte fel kezét Norbert, mikor Ilona újra beszélni akart. — Semmi sajnálkozásra, üres kifogásra, langyos, kínos védekezésre nincs szükségem. Te sohasem szerettél igazán!

Ilona lehajtotta a fejét.

— Tévedsz, Norbert — mondta halkan. — Szeretted, de egészen másképen, ahogyan te elképzelted... Vagy talán ez mégsem volt szerelem és neked van igazad, lehet!... Elöttem első a hivatásom és azután a magánéletem és érzéseim...

— Csacsi beszéd! — vágott közbe ingerülten a férfi. — Így az a nő beszél, akinek még nem szólalt meg a szíve. Majd ha egyszer komolyan és igazán szerelmes leszel, másképen fogsz gondolkodni. Lehet, hogy szeretsz engem, szeretsz, mint egy jóbarátot vagy testvért, de a szerelem, az más!...

Igen, a szerelem, az más!... — gondolta Ilona, ahogy nézte Norbert éles, fáradt, ideges vonásait s hallgatta tárgyilagos, hűvös, gúnyoros hangját és felelevenedett lelkében a vele együtt eltöltött idő emléke... Nem, igaz van Norbertnek!... Sohasem volt szerelmes belé és soha nem is lesz!... Hirtelen felmerült előtte Ajtai Péter energikus, kedves arca és lehajtotta a fejét. Nem, nem szabad másra gondolni, mikor Norbertnek adta a szavát. Erős akarattal fegyelmezte magát, mikor megszólalt.

— Lehet, hogy nem vagyok szerelmes, de az én természetem már ilyen. De a szavamát állom Norbert, nyugodt lehetsz!

A férfi halkán, keserűen felkacagott.

— Nem Ilona, ennyi áldozatot igazán nem követelhet a sors!... Én eddig vak voltam, de most felnyílt a szemem. Azért is vállaltam magamra, hogy meghozzam szabadulásod jó hírét, mert több újságom van számodra. Azt akarom, hogy szabadulásod minden tekintetben teljes legyen, s így ezennel visszaadom a neked adott szavadat!

Ilona keze megremegett az ölében. Egy percig fel sem tudta fogni Norbert szavainak értelmét és horderejét, de aztán majdnem beleszédült a váratlan, nem remélt örömtől.

— Ezt nem mondhatod komolyan, Norbert?!

— De egészen komolyan mondom. Mi nem találunk egymáshoz. Te túl magabiztos, túl határozott, túl hűvös vagy, jobb, ha idejében még elválunk. Ezen a kérdésen én már régóta rágódom, míg két hónappal ezelőtt teljes bizonyossággal rájöttem, hogy már én sem szeretlek úgy, ahogy egy házassághoz szükséges lenne...

— Ilona — szólt kissé bizonytalan hangon. — Valamit be kell jelentenem. Tudom, hogy fájdalmat úgysem okozok vele... Én Erikát, a te unokahúgodat fogom feleségül venni!

— Erikát?!

Ilona arcán nem látszott más, csak mélységes csodálkozás.

— Igen, Erikát! — felelte egy kissé bosszús, ingerült hangon Norbert. — Tudom, mire gondolsz... Hogy Erika

még csak gyermek, hogy alig ismerjük egymást s így tovább... De megnyugtatlak, Erika maga is akarja ezt a házasságot. Bentjárt többször a kórházban és miután te nem voltál ott, mindig engem keresett fel... Valahogy inkább ő kérte meg a kezemet, mint én, de ez mindegy, nem változtat a helyzeten. Bár érzem, hogy nem szeret, mert ő senkit sem szeret saját becses énjen kívül, mégis kitartok mellette. Tudom, hogy nem leszek vele soha olyan boldog, mint veled lehettem volna... Az Erika-féle nők csak kívülről mutatnak, de belülről üresek, mint a kócbábúk. Ezekután joggal kérdezheted, ha ennyire ismerem, miért veszem el feleségül?!

Ilona megrázta a fejét.

— Te tudod, Norbert és Erika utóvégre a rokonom.

— Ez az!... Talán ez is befolyásol elhatározásomban, bár annyira különbözők vagytok, mint az északi és déli sark... Erika hírből sem ismeri a munkát és irtózik tőle. Rendetlen, elhanyagolt, sivár otthonom lesz és talán egy-két év múlva nem annyira szerető házastársak, mint útált ellenségek leszünk egymás számára... Ugye, szép monológ ez egy boldog vőlegény szájából?!... De hidd el, úgy érzem, jellemileg összetartozunk! Erika is önző, lelketlen, lusta és ambíció nélküli valaki, akárcsak én, kinek csak a maga jóléte és kényelme a fontos... Jobb, ha én veszem el feleségül, aki nem várok tőle semmit, mintha tönkre tenne egy törekvő, lelkes és rajongó lelkű fiút, aki téves eszményként szeretné őt. Mi legalább nem fogunk egymásban csalódni és ez is valami!... Erika különben a délutáni vonattal érkezik utánam. Nem akart velem jönni. Nem akart jelen lenni a boldogító hír elmondásakor. Ez is rá vall! Ne félj, csak egy-két napig szándékozunk a nyakadon maradni. Remélem, valahol el tudsz helyezni éjtszakára?!

Erika jön!... Erika megint itt lesz Norberttel együtt... Ez kissé sok volt Ilonának is...

Most már értette Erika különös viselkedését ittlétekor. Hisztériás nyakbaborulást a rejtélyes „Igérd meg, hogy mindig szeretni fogsz!” felkiáltással. A kis komé-

diás!... Hiszen már akkor kivetette hálóját Norbertre, a más vőlegényére...

Megborzongott, pedig fülledt meleg volt a kis szobában. Milyen szégyen, hogy Erika az ő rokona... Az ő rokona egy ilyen leány...

— Remélem, nem haragszol?! — hallotta maga mellett Norbert hangját — és megbocsátasz Erikának is? De ha alkalmatlanok vagyunk, csak mondd meg és azonnal tovább állunk!

Ilona uralkodott magán. Nehogy azt higgye Norbert, hogy fáj neki Erikával való jegyessége. Magasra emelte fejét, mikor felelt.

— Tévedsz Norbert, nem vagytok a terhemre. Téged majd elhelyezlek éjszakára a falubírónál, Erika meg itt marad nálam, hiszen már volt egyszer vendégem.

Zúgott a feje, táncolt előtte minden fa, virág, minden kavics, ahogy átment a kerten és kilépett a kapun, hogy átmenjen a falubíróhoz.

Annyi minden történt ma, hogy a sok furcsa, őt mélyen érdeklő esemény szinte forgószél módjára kapta karjába és úgy megforgatta, megrázta, hogy szinte belekábult.

Elmehetne innen, ha akarna!... Akár ebben a pillanatban és megszabadult Norberttől!... Szabad és azt szeretethet most már, akit akar!...

Ebben a pillanatban valaki utolérte és rá köszönt. Ilona szíve megremegett. Szinte a csodával volt határos, hogy éppen most, éppen abban a percben, mikor újra szabad lett, Ajtai Pétert hozta eléje a sors...

Csillogó szemmel nyujtott kezét.

— Maga itt?! Azt hittem, a negyedik faluban van...
— Ajtai Péter arca csupa derű volt.

— Igazság szerint ott kellene lennem, de mostanában a maguk kis falujukban annyi dolog akad, nem találja ki, hogy mi?!

Ilona pirulva rázta meg fejét.

— Rossz talányfejtő vagyok, de sietnem kell. Vendégeim vannak a városból. Egy kollégám látogatott meg és délutánra várom az unokahúgomat. Egypár napig lesz-

nek itt és képzelje, azért jöttek, hogy magukkal vigyenek. Tudniillik, az igazgató, aki orvosnak küldött ide, meggondolta magát és ki akar cserélni egy férfikollégával. Azt üzenste, hogy utazzam vissza, vár a kórház...

Ajtai Péter arca hirtelen elborult, s hangja szorongó lett, mikor megszólalt.

— És maga?!

— Én?! ... Még nem tudom ... Még nem döntöttem ... De most, Isten vele ... Várnak!

Kezet szorítottak és ment tovább, magával víve a férfi szomorú, meleg, kérő pillantását és egyszerre csodás jókedve lett.

Délután a vonattal megérkezett Erika. Szébb és csinosabb volt, mint valaha. Eperszínű, könnyű selyemruhát és fehér, vékony szövetszálból készült kabátot viselt és eperszínű turbánt kékes-fekete haján.

Mikor Ilonát megpillantotta, bűnbánó, szomorkodó arcot vágott, de csakhamar kiesett magára erőszakolt szerepéből.

— Tudod, Ilona, — mondta, mikor este egyedül maradtak a kis szobában, hová a nyitott ablakon át behallatszott a tücskök ciripelése — azt hittem, haragudni fogsz reám és rémesen féltem tőled. Utóvégre, mégis csak szeretted Norbertet és én elvettem tőled!

Ilona hallgatott. Hogy is mondhatta, magyarázhatta volna meg Erikának, ennek a léha, üresfejű leánynak, ki-ből annyira hiányzott a szív jósága és lélek nemessége, hogy nem ő vette el Norbertet tőle ... Őt már régen elvesztette Norbert azon az esős, szeles őszi napon, mikor anyósánál voltak hivatalosak uzsonnára és Norbertet hiába hívták egy beteghez ...

Csak nézte a ragyogó, fényes csillagokat, a mozduatlanul alvó virágokat és a hold ezüsttányérját, mely fehér fényfoltokat szórt az árnyékban bóbiskoló földre és nem szólt semmit, hadd higgyen Erika, amit akar ...

— Ilona, — suttogta Erika — mondd, hogy megbocsátasz?!

— Megbocsátok!

— Köszönöm! — sóhajtott Erika megkönnyebbülten.

— Én mégsem vagyok olyan rossz, ahogyan te képzeled! ... De tudod, arra gondoltam, mikor hiába kerestelek a kórházban és csak Norbertet találtam ott, hogy neked megvan az állásod, a hivatásod, amit szívvel-lélekkel szeretsz, önálló vagy, egyéniség, aki minden körülmények között megáll a maga lábán. Én meg olyan gyenge vagyok... Nem értek semmihez és irtózom attól, hogy egy kis gépíró leány vagy szürke hivatalnoknőcske legyek, aki a mindennapi fáradságos robotban egy-kettőre elveszíti üdeségét, csinosságát. Arra gondoltam, hogy ha három évre olyan könnyen otthagytad Norbertet, nem is szeretheted olyan nagyon, míg nekem mutató, jól kereső férj lenne s az én jövőm sem okozna több aggodalmat számomra.

— És a szeretet?! ... A szeretet nem fontos a házasságokban?!

Erika egy pillanatra elhallgatott és elgondolkozva, összeráncolt homlokkal nézett maga elé.

— Tudod, Ilona — folytatta kissé keserű hangon. — A szeretet az én számomra is sokat jelentene, de hogy egy jó házasság mellett még szeretetet is kapjak, az túlságosan nagy szerencse, túlságosan nagy luxus lenne számomra. Jól férjhez menni és még szerelmes is lenni, ez csak a mesékben van... Norbert nem szeret engem!... Azt hiszem, ha önző lénye valakit édesanyján kívül szeretni és becsülni tudott, az csak te voltál!... Én nem várok tőle semmi rendkívülit!... Meglehet az az elégtétele, hogy én soha az életben nem leszek olyan boldog, mint te, ha egyszer férjhez mégy... A mi házasságunk afféle kutya-macska barátság, melyet manapság a modern leányok annyian kötnek és melyben nincsen harmónia, megbecsülés és kölcsönös megértés... De végeredményben megérdemlem a sorsomat, mert magam is éppoly szívtelen és értéktelen vagyok, mint Norbert!

Szegények!... — gondolta Ilona és mélyen felsóhajtott. — Mennyire sajnálom őket!

Ez alatt a négy nap alatt, amíg vendégei voltak, igyekezett nagyon kedves lenni hozzájuk.

Erikát megajándékozta egy kis gyémántköves mell-

tűvel és mikor négy nap múlva az autójukon elindultak, elment velük a falu határáig.

Gyönyörű őszi nap fénylett az égen. Minden ragyogott és csillogott, még a fűszálakat is átítatta a fény. Egy terebélyes bokor ágán fiatal pintyőke himbálódzott és teli torokból énekelt. A levegő langyos volt és fűszeres, mint egy puha kéz andalító simogatása.

Ilona lassan boldog, felszabadult érzéssel lépegetett a mezőn át hazafelé. Fedetlen fejét sütötte a nap, virágos ruhája messzire villant a világos napfényben.

Ott, ahol az országút kezdődik, egy férfi lépett elő egy akácfa árnyékából és ragyogó arccal indult feléje.

— Ilona! — kiáltott boldog, reménykedő hangon. — Hát nem ment el?! ... Itt maradt?! ... Lássa, mióta meghallottam, hogy el akar menni, nem tudtam másra gondolni, nem tudtam megválni innen... Tudni akartam, hogy tényleg itt hagy minket!

Ilona arcán verőfényes mosoly suhant keresztül. Letépett egy hosszú selymes fűszálat és egészséges, fehér fogaival rágicsálni kezdte.

Olyan szép volt körülöttük a világ! ... Olyan ragyogó! ... A nap az akácfa csipkés levelei közt aranypénzt dobott eléjük a földre s a fák levelei szinte ezüstfehéren izzottak a napon. A mézszínű levegőben aranyfátyol úszott és messziről boldog, vidám gyermekék éneke halatszott hozzájuk.

— Csak a vendégeimet kísértem el egy darabon — mondta Ilona mosolyogva. — Azt hitte, hogy elutazom?!

— Azt! — vallotta be a férfi és arca egész sápadt lett. — Maga mondta, Ilona, hogy visszahívták a kórházba. Ilyen kitűnő orvosnak annyi fényes alkalom kínálkozik. Az egész világ nyitva áll maga előtt és én azt hittem, hogy ...

— Rosszul hitte — vágott közbe fényes szemmel Ilona. — Ahol egyszer megszerettem, onnan nehezen tudnék megválni ... Minden embernek az jelenti a világot, ahol a legjobban érzi magát és szeret lenni! ... Én az én bennem bízó szegényeimet szeretem a legjobban, köztük és nekik kívánok élni, tehát itt van az én világom.

Ránézett a férfira. Fényes szemének csillogó tekintete felgyújtotta a férfi sápadt arcát és szikrát lobbantott a szemében.

— Ilona... én... én... nem is merem hinni, remélni, én magához képest olyan senki, semmi vagyok... Vagyonom sincs, a házam is csak két szobával nagyobb a magáénál, de van benne két régi képem... nagyapám és nagyanyámé... Ők valamikor más jövőt szántak nekem. Eddig nem szereztem nekik semmi örömet... Szemrehányólag néznek reám, de ha egyszer maga... rászánná magát és úrnője lenne annak a kicsinyke háznak, ők is kibékülnének velem biztosan... Ó, Ilona, mondja, ugye csak bolondot járat velem?!... Az nem lehet igaz, hogy maga és én... hogy én és maga... hogy itt marad?!... Miért is maradna?!...

Mire Ilona játékosan kapta fel a fejét s felnézett a kék égboltra, a hegyláncolat sűrű aranypárában remegő fáira s végül a férfi könnyörgő szemeibe.

— Azért maradtam, — mondta nyomatékosan és hangjában ott csilingelt egész meleg szíve — mert úgy érzem, mintha örökké itt éltem volna. Szeretem ezt a kis falut, mert megtaláltam benne mindent, amire vágytam. Az egészséges munkát, erőt, megbecsülést, a boldogságot, egy otthont, ahol két régi családi kép vár, magát... aki nek teljes szívemből s lelkemből mondhatom, hogy „igen!”

Vége.

